

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

İLKOKUL SİRKÜLASYON ALANLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTEYE
YÖNELİK MEKANSAL DEĞERLENDİRME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ebuzer ÖZEL

EYLÜL 2024

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**İLKOKUL SİRKÜLASYON ALANLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTEYE
YÖNELİK MEKANSAL DEĞERLENDİRME**

Ebuzer ÖZEL

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"YÜKSEK LİSANS (İÇ MİMARLIK)"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 04 / 09 / 2024

Tezin Savunma Tarihi : 30 / 09 / 2024

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Özge İSLAMOĞLU

Trabzon 2024

ÖNSÖZ

“İlkokul Sirkülasyon Alanlarında Fiziksel Aktiviteye Yönelik Mekansal Değerlendirme” isimli bu tez Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Programı’nda hazırlanmıştır.

Tez çalışmam boyunca hiçbir desteğini esirgemeyen ve bilim insanı olma yolundaki ilk adımlarımı atarken kıymetli bilgileriyle ve tecrübesiyle yolumu aydınlatan danışman hocam Sayın Doç. Dr. Özge İSLAMOĞLU’na teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, yapıcı eleştirileri ve önerileri ile tezime büyük katkıları bulunan saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. Şengül YALÇINKAYA’ya eğitim öğretim hayatımda katkısı olan tüm hocalarıma ve ortak olarak çalışmalar yürüttüğümüz ve tez çalışması süresinde de hiçbir yardımdan kaçınmayan arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tez izleme jürimde yer alan, çalışmanın gerçekleştirilmesinde katkıları bulunan zamanını benimle paylaşarak tezime katkı sağlayan değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Tülay ZORLU’ya ve sayın Doç. Dr. Serap FAİZ BÜYÜKÇAM’a teşekkür ederim.

Tez çalışması sürecinde bana desteklerini esirgemeyen İç Mimarlık Bölümü’ndeki tüm değerli hocalarıma ve asistan arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazım süresince maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen amcaoğlum Emin Özel’e ve dayım Sedat Özel’e, bu süreçte her türlü desteğiyle bana yardımcı olan, arkamda duran arkadaşım Gülcan Turunç’a ve tezimin analiz kısmındaki yardımlarıyla bana destek veren arkadaşım Havva Çalışkan’a çok teşekkür ederim.

Son olarak, doğduğum günden beri elimi hiç bırakmayan, hayatım boyunca aldığım tüm kararlarda bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım ve her kararında arkamda olan, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve bugünlere gelmemde en büyük paya sahip olan annem Cemile ÖZEL ve babam Nuri ÖZEL’e, kardeşlerim Ayşenur ÖZEL, Muaz Eren ÖZEL ve Huzeyfe ÖZEL’e teşekkür eder, minnettarlığımı sunarım.

Bu tez çalışmasının bundan sonraki çalışmalara katkı sağlamasını temenni ederim.

Ebuzer ÖZEL

Trabzon 2024

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlkokul Sirkülasyon Alanlarında Fiziksel Aktiviteye Yönelik Mekansal Değerlendirme” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Doç. Dr. Özge İSLAMOĞLU’nun sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 30/09/2024

Ebuzer ÖZEL

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	XII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.2. Problemin Belirlenmesi.....	2
1.3. Çalışmanın Amacı ve Varsayımlar.....	5
1.4. Çocuk ve Mekan İlişkisi.....	5
1.5. Fiziksel Aktivite Kavramı.....	7
1.6. Fiziksel Aktivite ve Çocuk.....	9
1.7. Okullarda Fiziksel Aktivite Kavramı ve Önemi.....	12
1.8. İlkokul Yapılarında Mekansal Organizasyon.....	14
1.9. Sirkülasyon Alanlarının Fiziksel Ortam Özellikleri.....	18
1.10. Fiziksel Aktivite ve Sirkülasyon Alanları Tasarımının Önemi.....	19
1.11. Yurt Dışı ve Yurt İçi İlkokullarda Mekansal Organizasyon ve Sirkülasyon Alanları Tasarımı.....	21
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	28
2.1. Çalışmanın Yöntemi.....	28
3. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	36
3.1. Mevcut Durumun Tespitine Ait Bulgular.....	36
3.2. Öğrencilere Uygulanan Anket ve Resim Verilerinin Bulguları.....	39
3.3. Öğretmenlere Uygulanan Anket Verilerinin Bulguları.....	67
4. SONUÇLAR.....	94
5. ÖNERİLER.....	101
6. KAYNAKLAR.....	105
7. EKLER.....	114

ÖZGEÇMİŞ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

İLKOKUL SİRKÜLASYON ALANLARINDA FİZİKSEL AKTİVİTEYE YÖNELİK MEKANSAL DEĞERLENDİRME

Ebuzer ÖZEL

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Özge İSLAMOĞLU
2024, 113 Sayfa, 25 Sayfa Ek

Fiziksel aktivite, birey için fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan hayatın her aşamasında önemli etkileri olan bir kavramdır. İlkokul çağındaki çocukların vakitlerinin çoğunu geçirdikleri okullarda fiziksel aktivite ayrıca önem kazanmaktadır. İlkokullarda gerçekleştirilecek fiziksel aktivitelerin çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimlerine katkısının öneminden yola çıkan araştırmada araştırma alanı olarak belirlenen Gümüşhane kent merkezinde yer alan Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda (Tip: 10415-T) öğrencilerin sirkülasyon alanlarındaki fiziksel aktivitelere yönelik gereksinim ve isteklerinin belirlenmesi ve elde edilen verilere bağlı olarak tasarım önerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada yöntem dört aşamalı olarak kurgulanmıştır. İlk aşamada kuramsal çerçeveyi oluşturmak için kapsamlı literatür çalışması yapılmıştır. İkinci aşamada anket ve resim çalışmalarını içeren üç adımdan oluşan alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Üçüncü aşamada alan çalışmasından elde edilen verilere bağlı olarak üç adımdan oluşmuş şekilde bulgular sunulmuş ve analiz edilmiştir. Dördüncü ve son aşamada ise tüm verilerin değerlendirilmesi yapılmış ve elde edilen veriler ile mevcut veya yeniden yapılacak olan okullarda öğrencilerin fiziksel aktivite düzeyinin arttırılmasına yönelik tasarım önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Fiziksel aktivite, İlkokul, Mekânsal analiz, Sirkülasyon alanları

Master Thesis

SUMMARY

SPATIAL EVALUATION OF PHYSICAL ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL CIRCULATION AREAS

Ebuzer ÖZEL

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Interior Architecture Program
Supervisor: Assoc. Prof. Özge İSLAMOĞLU
2024, 113 Pages, 25 Pages Appendix

Physical activity is a concept that has important effects on individuals at every stage of their lives, physically, mentally and socially. Physical activity is also gaining importance in schools where primary school children spend most of their time. In the research based on the importance of the contribution of physical activities to be carried out in primary schools to the physical, psychological and social development of children, it was aimed to determine the needs and desires of students in the circulation areas of Şehit Murat Yıldız Primary School (Type: 10415-T) located in the city center of Gümüşhane, which was determined as the research area, and to develop design suggestions depending on the obtained data. The method in the research was structured in four stages. In the first stage, a comprehensive literature study was conducted to establish the theoretical framework. In the second stage, a three-step field study including survey and picture studies was conducted. In the third stage, the findings were presented and analyzed in a three-step manner depending on the data obtained from the field study. In the fourth and final stage, all data were evaluated and design suggestions were presented with the obtained data to increase the physical activity level of students in existing or rebuilt schools.

Key Words: Child, Circulation areas, Physical activity, Primary school, Spatial analysis

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Çalışma strüktürü	28
Şekil 2. Gümüşhane kent merkezinin harita gösterimi.....	29
Şekil 3. Araştırma kapsamında incelenen ilkokul	30
Şekil 4. Öğrenci ve öğretmen anket tasarımı.....	34
Şekil 5. Öğrenci cinsiyete göre frekans yüzdesi.....	40
Şekil 6. Öğrenci yaş dağılımına göre kişi sayısı.....	41
Şekil 7. Öğrenci sınıf dağılımına göre kişi sayısı.....	42
Şekil 8. Öğrenci anket formu mekan kullanım sıklığına ait veriler	42
Şekil 9. Öğrenci teneffüs sürelerinin yeterliliğine göre kişi sayısı.....	43
Şekil 10. Öğrenci anket formu örnek resim çalışmaları ve açıklamaları.....	67

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Özel Sezin İlkokulu ve Anaokulu	22
Tablo 2. Milli Eğitim Bakanlığı İlkokulu	22
Tablo 3. TED Rönesans Koleji	23
Tablo 4. 125. Yıl İlkokulu	23
Tablo 5. TED Ankara Koleji	24
Tablo 6. Leopold Kohr İlkokul ve Ortaokulu	25
Tablo 7. Xinsha İlkokulu	25
Tablo 8. KB İlkokulu ve Ortaokulu	26
Tablo 9. Raffaello İlkokulu ve Ortaokulu	26
Tablo 10. Presikhaven İlkokulu	27
Tablo 11. Şehit murat yıldız ilkokulu kartı	31
Tablo 12. Şehit Murat Yıldız İlkokulu sınıf ve şubelere göre öğrenci sayıları	32
Tablo 13. Yatay sirkülasyon alanlarının (koridorlar) mekânsal analiz tablosu	37
Tablo 14. Düşey sirkülasyon alanlarının (merdivenler) mekânsal analiz tablosu	39
Tablo 15. Kadın ve erkek öğrenci sayıları	40
Tablo 16. Öğrenci yaşlarına ilişkin veriler	41
Tablo 17. 1. 2. 3. ve 4. Sınıflardaki öğrenci sayıları	41
Tablo 18. Öğrenci anket formu teneffüs süresinin yeterliliğine ait veriler	43
Tablo 19. Farklı sınıflardaki ve cinsiyetteki öğrencilerin sınıfta yaptıkları etkinlikler/aktiviteler	45
Tablo 20. Farklı sınıflardaki ve cinsiyetteki öğrencilerin sınıfta yapabilmek istedikleri etkinlikler/aktiviteler	48
Tablo 21. Öğrencilerin teneffüs saatlerinde koridor ve merdivenlerde yaptıkları etkinlikler/aktiviteler	52
Tablo 22. Öğrenciler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri	55
Tablo 23. Öğrenciler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin seilmeyen özellikleri	58
Tablo 24. Farklı sınıflardaki ve cinsiyetteki öğrencilerin koridor ve merdivenlerde yapabilmek istedikleri etkinlikler/aktiviteler	61
Tablo 25. Farklı cinsiyetteki öğrencilerin hayallerindeki okul koridoru	64

Tablo 26. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin sınıfta teneffüslerde yaptıkları etkinlikler/aktiviteler.....	69
Tablo 27. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin sınıfta teneffüslerde yapabilmesi istenilen etkinlikler/aktiviteler.....	71
Tablo 28. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde yaptıkları etkinlikler/aktiviteler	72
Tablo 29. Öğretmenler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri.....	73
Tablo 30. Öğretmenler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin seilmeyen özellikleri.....	74
Tablo 31. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde yapabilmesi istenilen etkinlikler/aktiviteler.....	75
Tablo 32. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu yönleri	76
Tablo 33. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumsuz yönleri	77
Tablo 34. Farklı cinsiyetteki öğretmenlerin hayallerindeki öğrenci okul koridoru.....	77

SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Akt	: Aktaran
BSI	: Boston Schoolyard Initiative
dB	: Desibel
D	: Hata payı
IBM	: International Business Machines
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
n	: Örneklem sayısı
N	: Evren sayısı
p	: Anlamlılık düzeyi
P	: Olayın oluşma ihtimali
Q	: Olayın oluşmama ihtimali
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Z	: Güvenlik düzeyi

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Fiziksel aktivite, birey için fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan hayatın her aşamasında önemli etkileri olan bir kavramdır. İleriki yaşlarda düzenli fiziksel aktivite yapılmasında erken yaşlarda gerçekleştirilen spor, oyun gibi faaliyetlerin etkili olduğu, bu bağlamda kazanılan alışkanlık ve her türlü kazanımın bireyin tutum ve davranışlarını yaşam boyu yönlendirdiği bilinmektedir.

İnsanlar sadece yaşamlarını sürdürmek için değil ileri yaşlardaki yeteneklerinin gelişimi açısından da hareket etmek, fiziksel aktiviteler gerçekleştirmek zorundadırlar (Ehrlich ve Heimann, 1995; Akt. Karren, 2017). Fiziksel aktivite her insan tarafından istemsiz de olsa yapılmaktadır ve özellikle çocukların sağlıklı gelişimleri açısından önem taşımaktadır (Orhan, 2019). Bu yönüyle ele alındığında bireyin ileri yaşlarındaki fiziksel aktivite düzeyinin yüksek olması erken yaşlardan itibaren bir alışkanlık haline gelmesi için gereklidir. Bunun yanında fiziksel aktivite bireyin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından da son derece önemlidir.

Fiziksel aktivitenin bireyin gelişiminde en etkili olduğu dönemlerden biri çocukluk çağıdır. Özellikle erken yaşlarda kazanılan spor yapma alışkanlıklarının önemli olduğu yapılan çalışmalarda vurgulanmaktadır (Orhan, 2019; Baumann, 1994; Akt. Özdenk, 2018; Aydemir ve Bayansalduz, 2019). Çocukluk döneminde edinilen olumlu, olumsuz deneyimlerin ve yaşanmışlıkların ileri yaşlardaki kişiliğin ve karakterin oluşumunda etkili olduğu bilinmektedir. Sigmund Freud (1856-1939) çocuklukta yaşanmışlıkların bilinçdışında etkisini sürdürdüğünü ve yetişkinlikte semptomlar olarak açığa çıktığını ifade ederek çocukluk döneminin önemine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda erken yaşlarda edinilen fiziksel aktivite alışkanlıklarının; sporun toplumun temeline yayılmasında, bireyin olumlu davranışlar edinmesinde, sağlıklı ilişkiler kurmasında önemi büyüktür. Yapılan bilimsel çalışmalar özellikle ilköğretim döneminde çocukların fiziksel olarak aktif olmalarının zihinsel, fiziksel, sosyal gelişimlerinde önemli olduğunu ortaya koymaktadır. İlköğretimde uygulanacak beden eğitimi ve spor etkinlikleri, çocukların motor beceri ve yeteneklerini geliştirmek, olumlu davranışlar kazanmalarını sağlamak, sporu alışkanlık halinde sürdürmelerini ve sağlıklı olabilmelerini sağlamak açısından önemlidir (Yenal vd;1999).

Karasüleymanoğlu da (1995) gelişme çağını oluşturan bu yaş grubunda direnç, çeviklik ve bazı alışkanlıkların kazanılmasında sporun önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda çocukların vaktinin büyük bölümünü geçirdiği mekanlar olarak okullarda fiziksel aktivitelerini engelleyen olumsuz çevre özelliklerinin ortadan kaldırılması ve uygun fiziksel koşulların sağlanması önemlidir. Bu bağlamda çocuğun fiziksel aktivite düzeyini arttırmaya katkı sağlayacak tüm etkenlerin ve fiziksel çevre özelliklerinin nasıl olması gerektiğini ele alan çalışmalar yapılması önemlidir.

1.2. Problemin Belirlenmesi

Çocukların vakitlerinin büyük bir bölümünü geçirdikleri yapılar olan okullarda fiziksel aktivitelerde bulunmaları, onların bilişsel, fiziksel ve sosyal gelişimleri için önemlidir. Bu bağlamda yapılan literatür araştırmasında sporun çocuklar üzerindeki etkilerini inceleyen pek çok çalışmaya ulaşılmıştır (Çelik ve Şahin, 2013; Orhan, 2019). Okullarda fiziksel aktivitenin önemini konu alan birçok çalışma bulunmaktadır (Orhan, 2019; Kerkez, 2012; Ayan ve Memiş, 2012). Okul yapılarının tasarım prensiplerini farklı boyutlarıyla ele alan çalışmalar da mevcuttur (Tapkı ve Türkyılmaz, 2018; Sakarya, 2019). İlkokullarda fiziksel aktiviteyi ele alan çalışmaların çoğunda fiziksel aktivite alanlarının okul bahçeleri özelinde incelendiği ve bu doğrultuda tasarım önerilerinin verildiği görülmektedir (Düzce, 2019; Aksu ve Demirel, 2011). Özdemir ve Çorakçı da (2011) benzer şekilde öğrencilerin okul bahçesini algılayış şekilleri, teneffüslerde yaptıkları aktiviteleri, okul bahçesi üzerine görüşleri ve bahçe şartlarının iyileştirilmesine ilişkin önerileri geliştirmişlerdir.

Araştırma konusuna kaynak oluşturacak, araştırma konusunu destekleyecek birçok benzer çalışma yapılmıştır. Araştırma konusunu destekleyecek makaleler, yüksek lisans tezleri, doktora tezi, bildiri kitabı ve tezsiz projeye ait örneklerin bir kısmına değinilmiştir:

- Okul İçi Oyun Alanlarının İlkokul Dönemi Çocuklarının Gereksinimine Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma (Temel, 2019) (Makale)
- İlköğretim Yapılarında Ergonomi Kavramının İncelenmesi: Farklı Tasarım Anlayışlarına Sahip İki İlkokul Yapısının Karşılaştırılması (Tapkı ve Canbay Türkyılmaz, 2018) (Makale)
- İlköğretim Yapılarında Serbest Zaman Etkinliği ve İç Mekan Tasarımı (Kılıç Aksu, 2022) (Yüksek Lisans Tezi)

- İlk Kademe Eğitim Yapılarındaki Derslikler Üzerine Ergonomik Bir Değerlendirme (İsmailoğlu, 2016) (Yüksek Lisans Tezi)
- Çocuklarda Mekansal Algı ve Tercihler: İlkokul Derslikleri Örneği (Kavaz, 2017) (Yüksek Lisans Tezi)
- İlkokul Fiziksel Çevresinin Çocuğun Mekansal Algısına ve Davranışına Etkisi: Kağıthane Örneği (Türel, 2017) (Yüksek Lisans Tezi)
- İlkokulların Sirkülasyon Alanları ve Engelli Tuvaletlerinde Fiziksel Engellilere Yönelik, Erişilebilirlik Analizi: Trabzon Örneği (Ergün Tuna, 2018) (Yüksek Lisans Tezi)
- İlkokul Yapılarındaki İç ve Dış Mekan Arayüzlerinin Serbest Zaman Deneyimi Bağlamında Anlamsal ve Mekan Dizimsel Olarak İrdelenmesi (Atam, 2019) (Yüksek Lisans Tezi)
- Flexible Learning Spaces: Insights From Use Patterns In Public Primary Schools (Burcu, 2020) (Doktora Tezi)
- Okul Aidiyeti Duygusu Oluşumunda Sosyalleşme ve Fiziksel Çevre İlişkisinin Sirkülasyon Alanları Üzerinden İrdelenmesi (Aktürk, 2023) (Yüksek Lisans Tezi)
- Creative Thinking and ‘Learning Spaces’: Prototypes In Primary School Design In Turkey (Ural, 2023) (Yüksek Lisans Tezi)
- İlköğretim Okul Bahçelerinin Çocuklardaki Fiziksel Aktivite Eğilimi Üzerindeki Etkisinin Katılımcı Tasarım Yöntemi İle Belirlenmesi (Altınbaşak, 2012) (Yüksek Lisans Tezi)
- Oyun Mekanları Tasarım Ölçütlerinin “Yapılandırılmış Çevre” Bağlamında Değerlendirilmesi (Kök, 2016) (Yüksek Lisans Tezi)
- Okul Öncesi Montessori Eğitim Ortamlarının Mekansal Değerlendirilmesi Bursa Örneği (Sakarya, 2019) (Yüksek Lisans Tezi)
- Okullarda Esneklik Stratejilerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Yöntem Önerisi (İslamoğlu, 2014) (Doktora Tezi)
- 2. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi (Saban, 2018) (Bildiri Tam Metin Kitabı)
- İlkokul Bünyesinde Bulunan Ana Sınıflarının İç ve Dış Mekânlarının Fiziksel Açidan İncelenmesi (Düzce, 2019) (Proje Tezsiz)

Yukarıda sıralanan örnekler vb. birçok çalışma bu konu hakkında yapılmış çalışmaları içermektedir. İncelenen çalışmalarda çocuklarda fiziksel aktivite ve sporun önemi hakkında farkındalık oluşturma, çocuklarda fiziksel aktivite ve sporu günlük yaşamın bir parçası haline getirme, ilkokullar, sirkülasyon alanları ve ilkokullardaki aktivite alanları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yapılan literatür araştırmasında ülkemiz ilkokullarındaki sirkülasyon alanlarının fiziksel aktivite kapsamında kullanıcı tarafından değerlendirilerek tasarım önerilerinin geliştirildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Öğrencilerin okullarda fiziksel aktivite düzeylerini arttıracak mekânsal özelliklerin ve faktörlerin belirlenmesi için kullanıcı olarak öğrenci ve öğretmenlerin tasarıma dahil edilmesi önemlidir.

Fiziksel aktivite ile mekânsal özelliklerin ilişkili olduğu savı üzerine kurgulanan bu tez çalışması kapsamında, Gümüşhane kent merkezinde belirlenen ilkokulun sirkülasyon alanlarında fiziksel aktiviteye yönelik öğrencilerin ve öğretmenlerin istek ve gereksinimlerinin belirlenmesi ve elde edilen verilerle öğrencileri fiziksel aktiviteye yöneltecek tasarım önerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Fiziksel aktivite ve fiziksel aktivite alanlarının tasarım özelliklerinin, öğrencilerin fiziksel, bilişsel, psiko sosyal gelişimi ve sağlığı üzerine etkisinin önemli olduğu üzerine kurgulanan çalışmada, okullarda yer alan sirkülasyon alanlarına odaklanılmıştır. Sirkülasyon alanları bütün yapı türleri için planlamada belirleyicidir ve birçoğunda planlamanın temelini oluşturmaktadır (İslamoğlu, 2016). Birbiriyle ilişkili birçok mekan içeren okullarda, sirkülasyon alanları mekânsal bağlantıları sağlamanın yanında esnek kullanımlara olanak veren, öğrencilerin sosyalleşmelerini destekleyecek alanlar olmaktadır.

Sirkülasyon alanlarının kişilerin fiziksel ve duygusal yaşamındaki etkisi inkar edilemeyeceği gibi bu durumun sosyal etkileşimin yoğun olduğu, okullarda incelenmesi de sirkülasyon alanlarının eğitim yapılarındaki önemini ortaya çıkaracaktır. Okullarda sirkülasyon alanları, kullanıcı olarak öğrenci ve öğretmenlerin ders içi ve ders dışı faaliyetlerinde etkili ve rahat bir şekilde hareket edebilmeleri amacıyla tasarlanmış alanlardır. Bu alanlar; öğrencilerin sınıflara, laboratuvarlara, kütüphanelere ve okulun diğer birimlerine erişimi sağlayan alanlardır. Sirkülasyon alanları, birimleri birbirine bağlayan erişim alanları olmanın ötesinde, ilkokullarda çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine, arkadaşlıklar kurmalarına ve okul ortamında daha mutlu ve sağlıklı bireyler olarak büyümelerine katkıda bulunmaktadır.

Öğrencilerin serbest zamanlarını geçirdikleri, çeşitli oyun, spor ve fiziksel aktivitelere olanak tanıyan, bunların yanında öğrencilerin sosyalleşmesini güçlendiren, takım çalışması

becerilerini geliştirebilmelerine olanak sağlayan alanlar olması nedeniyle de çalışmada sirkülasyon alanlarına odaklanılmıştır. “İlkokul Sirkülasyon Alanlarında Fiziksel Aktiviteye Yönelik Mekansal Değerlendirme” isimli bu çalışmada, ilkokulların sirkülasyon alanlarında fiziksel aktiviteye yönelik kullanıcıların istek ve gereksinimleri saptanarak tasarıma yönelik veriler elde edilmiştir.

1.3. Çalışmanın Amacı ve Varsayımlar

Çalışmanın temel amacı, ilkokullardaki sirkülasyon alanlarında kullanıcıların fiziksel aktiviteler ile ilgili istek ve gereksinimlerini belirleyerek bu alanların tasarımına yönelik öneriler geliştirmektir. Çalışmada elde edilen bulgular sonucunda mevcut veya yeniden yapılacak olan okullarda öğrencilerin fiziksel aktivite düzeyinin artırılmasına yönelik tasarım önerilerinin geliştirilmesi alt amaç olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda sirkülasyon alanlarının okullarda önemine yönelik farkındalık oluşturarak çocuğun sosyal, bilişsel ve algısal gelişiminde etkili olan fiziksel aktivite düzeyini artırabilmek için okullarda oluşturulacak fiziksel çevre özelliklerinin önemli olduğuna vurgu yapmak hedeflenmiştir.

Bu bağlamda çalışma dört varsayım üzerine kurgulanmıştır:

- İlkokullarda sirkülasyon alanlarının fiziksel özellikleri (renk, malzeme, aydınlatma, büyüklük, donatı), öğrencilerin bu alanlara yönelik memnuniyetinin oluşmasında etkilidir.
- İlkokullarda sirkülasyon alanlarının tasarım özellikleri, bu alanlarda gerçekleştirilecek fiziksel aktivite düzeyi ve çeşidini etkilemektedir.
- Öğrencilere uygulanacak anket ve resim çalışmaları ile sirkülasyon alanlarının tasarımında kullanılabilecek veriler elde edilebilecektir.
- Öğretmenlerin görüşleri ile öğrencilerin gereksinim ve isteklerinin neler olduğunu belirlemek mümkündür.

1.4. Çocuk ve Mekan İlişkisi

Mekanlar insanların hayatlarıyla özdeşleşmiş alanlardır. İnsanlar eğitim, sağlık, barınma vb. ihtiyaçları için mekanlara ihtiyaç duyar. Mekanlar ihtiyaçlara göre özelleşerek spesifik bir hal alır. Bir mekan tasarlanırken hangi işlev gerçekleştirilecekse o işlev doğrultusunda tasarlanır. Kişilerin mekanla kurduğu aidiyet ilişkisi de o mekanın özgünlüğü ve tasarımının kalitesine işaret etmektedir. Kişi bir mekana karşı aidiyet duygusu

geliştirebiliyorsa kendini o mekana ait hissedebiliyorsa mekan kişinin isteklerini, arzularını ve fiziki ihtiyaçlarını karşılıyor demektir. Yetişkin bireylerin mekana ait aidiyet duyguları çocukluktan itibaren gelişmekte ve güçlenmektedir, kişiler bu duygulara bağlı olarak mekanı sahiplenme dürtüsü kazanmaktadır (Chawla, 1992).

Çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini sağlamasını, problemlere cevap verebilmesini, üretken olmasını, çevresiyle iletişime ve ilişkiye geçebilmesini sağlayacak aktivitelerin ve bu aktivitelere ortam sağlayan mekanların varlığı önemlidir. Yapılmış birçok çalışma, çocukların davranışını belirleyen sebeplerin zeka veya karakter özelliklerinden ziyade içinde bulundukları mekanın özellikleri olduğunu göstermiştir (Barker, 1968; Bechtel, 1977; Wicker, 1979; Akt: Tandoğan, 2014).

Yaş gruplarını beş yaş altı, beş yaş üstü ve gençler olmak üzere üç grupta inceleyen Moore (1974), beş yaş altı grubunun bulunduğu alanı kullanırken yavaş, araştırmacı ve alanın sınırlı kısmını kullanma eğilimi gösterirken beş yaş üstü grubun alanın ve aktivite malzemelerinin tamamını kullandığını tespit etmiştir. Gençlerin ise bu alanları uzun konuşma ve buluşma yeri olarak kullandıklarını belirlemiştir.

Çocuğun gelişiminin başladığı ilk mekan anne karnı olmaktadır. Annenin geçirdiği hamilelik döneminin çocuğun gelişimi üzerinde önemli etkileri vardır (Nalçakan, 2015. Özel görüşme. Akt: Kurt, 2016).

Çocukların en sık kullandığı mekanlar: konutlar, konut yakın çevresi, kentsel oyun alanları ve çocuğun formal hayatla ilk buluşma adresi olan okul binaları olmak üzere dört başlıkta ele alınabilir (Koç, 1999; Akt: Çakırer Özservet, 2015).

Çocuklar yeteri miktarda donanımına sahip çağdaş oyun mekanlarına ihtiyaç duyarlar ve bu imkanı sağlamak da yetişkinlerin bir vazifesi olarak belirtilebilir (Gür ve Zorlu, 2002). Ancak kimi zaman çocukların yeteri donanımına sahip oyun mekanlarına sahip olmadığı görülmektedir. Çocukların teknolojik aletlerin üzerinde vakit geçirmelerini ve bu sebeple de hareketsiz kalmalarında fiziksel aktivitelerini gerçekleştireceği, oyun oynayabileceği mekanların kısıtlı olması ve yeterli olmaması etkili olmaktadır (Karadağ vd., 2012). Çocukların oyun oynama, rekreasyonel ihtiyacını karşılama ve yaşlarına uyacak fiziksel aktivite yapabilme alanları mahalle ölçeğinde incelendiğinde de nicelik ve nitelik olarak yetersiz kaldığı görülmektedir (Yılmaz ve Bulut 2002). Yaşamını sürdürdüğü mahalle ortamında oyun alanı bulamayan çocuklar bu amaç için okul bahçelerine yönelmektedir (Özdemir, 2011).

Okullar, çocuğun doğumundan sonra doğal çevresi olan yuvasından ayrıldığı ve çevresiyle tanıştığı ilk yerdir. İlkokul binaları, hem dış görünümü ve tasarımı açısından hem de psikolojik ve sosyolojik açılardan iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü bu mekanlar çocukların vakitlerinin çoğunu geçirdikleri önemli mekanlardır (Kurt, 2016). Ayrıca okul binaları çocuklar üzerinde hayatı boyunca etkisini gösterebilecek ve sürdürebilecek kalıcı veya geçici psikolojik ve fizyolojik etkiler barındırabilmektedir.

Öğrenciliğin ilk kademesi olan ve eğitim hizmeti veren ilkokul yapılarında farklı işlevlere hizmet edecek ana mekanlar ve yardımcı mekanlar bulunmaktadır. Derslikler ve sirkülasyon alanları bu noktada mekan kullanıcıları olan öğrenci ve öğretmenlerin en sık kullandıklarını mekanlardır. Dolaşımı sağlayan sirkülasyon alanları öğrencilerin serbest zamanlarını geçirdikleri, sosyalleşmelerine ve aktivite yapabilmelerine imkan sağlayan temel mekanlardır.

Çocuklar için tasarlanmış alanların sosyalleşmeyi sağlaması, çocuğun dokunma, görme, işitme, koku ve tat gibi farklı duyularının kullanımına imkan tanınması, farklı mevsim şartlarında kullanılabilir olması, erişilebilir ve ulaşılabilir olması, yapı elemanlarının bir ahenk ve bütünlük içerisinde olması gibi şartları sağlayabiliyor olması gerekmektedir. Öğrencilerin hareketli yapıları göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin yaratıcılıklarını artıracak olan pasif oyun mekanlarından ziyade aktif oyun ve aktivite mekanlarına yer verilmelidir. Yarı yapılandırılmış mekanlar öğrencilerin tamamlayıcı yapılarını aktif hale getirerek Gestalt psikolojisiyle hareket etmelerini sağlayabilmektedir. Bu da öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin yanı sıra zihinsel gelişimlerini de canlı tutabilmektedir. Bir mekan oluşturulurken bireysel veya grup halinde yapılacak aktiviteler, yaş grubu, cinsiyet ve kişi sayısı göz önünde tutulması gereken etmenlerdir. Çocuk kullanıcılar için tasarlanan yapılarda sadece uygun antropometrik ölçülerle oluşturulmuş donatılar gözetilmemeli, çocukların bütün gereksinimleri gözetilmeli ve bütün tasarım parametreleri göz önünde bulundurulmalıdır (Kurt, 2016).

1.5. Fiziksel Aktivite Kavramı

Fiziksel aktivite, fiziksel olarak yapılan aktivite ve eylemleri içermektedir. Özer (2001) fiziksel aktiviteyi, iskelet kaslarının kasılması sonucu üretilen ve bazal düzeyin üzerinde enerji harcamayı gerektiren bedensel hareketler şeklinde tanımlarken Topkaya (2012) fiziksel etkinliğin yapılması gerekeni/gerekenleri bedensel/fiziksel olarak yerine

getirme faaliyeti olarak tanımlamaktadır. Anonim1 (2019) de yürüme, koşma, sıçrama, yüzme, bisiklete binme, çömelme, kalkma, kol ve bacak hareketleri, baş ve gövde hareketleri gibi temel vücut hareketlerinin tümünü ya da bir kısmını içeren çeşitli spor dalları, dans, egzersiz, oyun ve gün içerisindeki aktivitelerin fiziksel aktivite olarak kabul edilebileceğini belirtmektedir.

Bütün fiziksel aktiviteler faydalı olabilir fakat asıl amaç hasar veya risk oluşturmadan sağlığı ve işlevsel kapasiteyi geliştiren aktiviteler yapabilmektir. Nefesi hızlandıran ve vücut sıcaklığını arttıran tempolu yürüme ve diğer aktiviteler gibi, orta şiddetteki fiziksel aktivitelerin günlük hayatın bir parçası haline getirilmesi bunun en iyi şekilde başarılmasını sağlayacak örneklerdir (Ar, 2015).

Fiziksel aktivite çevresel nedenler, psikolojik sorunlar, zaman eksikliği, fiziksel ve biyolojik nedenler gibi çeşitli sebeplerden etkilenebilmektedir (Armutcu, 2018). Biyolojik ve demografik faktörler, psikolojik, duygusal ve zihinsel faktörler, davranışsal özellikler ve beceriler, kültürel ve sosyal faktörler, fiziksel çevre unsurları gibi etmenler fiziksel aktiviteyi ve fiziksel aktivite düzeyini etkilemektedir:

- Davranışsal özellikler ve beceriler: Çocukluk ve yetişkinlik dönemine ait aktivite hikayesi, beslenme alışkanlıkları, okullarda yapılan sporlar, alkol sigara kullanımı, engellerle başa çıkma yöntemleri vb. (Branca vd., 2007).
- Kültürel ve sosyal faktörler: Grup uyumu, aile ve arkadaşlardan sosyal destek, geçmiş aile etkileri, sosyal izolasyon (Branca vd., 2007).
- Fiziksel çevre unsurları: Mevsim, hava, hizmetlerden yararlanma, rekreasyonel alanların varlığı ve bu alanların ulaşılabilirliği, güvenlik (Nahas, 2003).

Fiziksel aktivite ve spor arasında güçlü bir ilişki vardır, çünkü her ikisi de beden sağlığını iyileştirmeye, zindeliği artırmaya ve genel yaşam kalitesini yükseltmeye yardımcı olur. Fiziksel aktivite ve spor kavramları birbirlerine yakın anlamlar ve uygulamalar taşısa dahi birbirinden farklı alanlardır. Fiziksel aktivite enerji harcayarak gerçekleştirilen bütün eylemler, bedensel hareketler şeklinde tanımlanabilir. Spor ise tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerinin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici uğraşlardır (Açıkkada, 1990). Yapılan her türlü spor fiziksel aktivitenin sonucudur fakat her fiziksel aktivite spor değildir. Kümeler mantığına göre fiziksel aktiviteler spor kümesini kapsamaktadır denilebilir.

Spor çok yönlü bir kavramdır. Bundan dolayı sporun tanımı konusunda araştırmacılar farklı tanım ve görüşler ortaya sürmüşlerdir. Ertaş (2012), sporu bireyin yaşam döngüsü

içinde psikomotor, bilişsel ve duyuşsal temellere dayanan öğrenimlerinde eğitsel hedeflere ulaşmalarını sağlayan bir araç olarak tanımlarken Vertinsky ve Bale (2004), sporu vücudun oyun alanı olarak tanımlamıştır. Spor, bireyin zihinsel ve fiziksel aktivitesini, bedensel ve ruhsal gelişimlerini destekleyen önemli bir araçtır. Spor, insan yaşamının bir parçasıdır ve vazgeçilemez bir gerçektir (Pehlivan, 1995). Spor; barış, hoşgörü, eşitlik, disiplin, erdem, haz, hak, hukuk, mutluluk, sevgi ve saygı gibi insani değerler ile örtüşen olguları içerisinde barındırır (Pehlivan, 2004). Benzer şekilde gerginlik, hüzn, stres ve tartışma gibi yine insana özgü değerler ile örtüşen kavramları da bünyesinde barındırır. Bireyin fiziksel ve ruhsal varlığını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyerek sporun temel olarak farklı değerlere ait parametreleri içerisinde barındırdığını bu şekilde açıklar.

Grössing (1991), sporun; kendine güveni sağlama, sorumluluk alma, yaratıcı olma, performans, oyun, macera, sağlık ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirme amaçlarıyla yapıldığını söylemektedir. Bu bağlamda gerek okulda, gerekse okul dışında yapılan sportif faaliyetlerde bazen oyun, bazen performans, bazen sağlık, bazen macera, bazen de diğer amaçlar öncelik kazanabilmektedir (Demirhan, 2003; Fişek, 1983).

Fiziksel aktivite ve spor arasında olduğu gibi fiziksel aktivite ve oyun arasında da yakın bir ilişki vardır. Her ikisi de hareketi teşvik eder ve fiziksel sağlığı geliştirir. Oyun, özellikle çocuklar için, fiziksel aktivitenin doğal ve eğlenceli bir yolu olarak öne çıkan bir kavramdır. Genel manasıyla oyun, belirli bir hedefe yönelik olan ya da olmayan, kuralsız ya da bazı kurallara bağlı olarak uygulanabilen, her şartta çocukları isteyerek ve severek yer aldıkları, bilişsel, dilsel, fiziksel, sosyal ve duyuşsal gelişimin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuklar için etkin bir öğrenme süreci şeklinde tanımlanabilmektedir (Hekim, 2016). Yapılan her türlü bedensel eylem fiziksel aktivite olarak tanımlanabilir. Genellikle çocukluk dönemiyle özdeşleşen oyun kavramı da bedensel hareketlere bağlı olarak oluşan bir uygulamadır. Bu kapsamda oyun kavramı da fiziksel aktivitenin bir alt dalı olarak nitelendirilebilir.

1.6. Fiziksel Aktivite ve Çocuk

Her insan beden ve ruh sağlığı için fiziksel aktivitelere ve egzersizlere ihtiyaç duymaktadır. Hareket, insan yaşamının temel bir olgusudur, insan doğası gereği buna bağlıdır (Zimmer, 2014). Yediden yetmiş bütün insanlar tarafından bilinçli ya da bilinç dışı olarak gerçekleşen fiziksel aktiviteler erken yaşta ayrıca önem kazanmaktadır. Erken

yaşlarda kazanılan alışkanlıklar ileriki dönemlerde tekrar ettiği ve ileriki dönemleri etkilediği için çocukluk döneminden itibaren oyunlarla birlikte başlayan aktiviteler ve çeşitli spor dalları da önem kazanmaktadır. Bebeklik ve çocukluk döneminde bedensel gelişim hareket ederek sağlanır. Çevresiyle etkileşimine hareket ederek başlayan çocuklar etraflarını duyuları ile algılamaya, keşfetmeye ve kavramaya çalışırlar.

Freud, çocukluk döneminde yaşanan olayların bilinçdışında etkisini sürdürdüğünü ve ileriki yaşlarda semptomlar olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir. Bu durum da çocukluk döneminin önemini vurgulamaktadır. Erikson (1902-1994) ise çocukların gelişiminde öncelikle aile ortamı, anne ve babanın daha sonra ise çevre ve arkadaşların etkili olduğunu, çocukluk döneminin ilk yıllarında kazanılan güven duygusunun sonraki dönemlerde çocukların gelişim ve sosyal hayatını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir (Orhan ve Ayan, 2018).

Pasif ve bir kimseye bağlı durumdayken hareket ederek yetenekli, aktif, meraklı, sorgulayan, araştırmacı bir yapıya dönüşen çocuklar etrafını keşfeder ve kişisel gelişimini olgunlaştırırlar (Orhan, 2019). Çocukların motor gelişimlerini desteklemek için hareket etmek ve spor yapmak gereklidir (Meinel, 1998; Prohl, 2006; Akt. Orhan, 2019). Baltacı (2008) çalışmasında çocukların beden eğitime ve fiziksel aktivitelere duyduğu ihtiyacın sebeplerini: gelişmiş fiziksel uygunluk, beceri gelişimi, düzenli-sağlıklı fiziksel aktivite, diğer konulara destek vermesi, kendine güven-özgüven gelişimi, hedefleri kurma tecrübesi, öz disiplin, muhakeme yetisi, stresin azalması ve kuvvetli ikili ilişkiler olarak sıralamıştır. Spor yapan ve yapmayan çocuklar (Kerkez, 2012) ile kadınlar ve erkekler arasındaki farklara yönelik araştırmalar (Bayar, 2003; Kuruç, 1994; Bora, 2012) yapılmıştır ve ilginç derecede farklılaşma olduğu ortaya konulmuştur. Çelik ve Şahin (2013), hareket etmenin ve fiziksel aktivitelere katılmanın çocukların büyüme ve gelişmesinde, oluşabilecek olası hastalıklar ve aşırı kilo alımının önlenmesi ve azaltılması noktasında önemli rol oynadığını belirtmişlerdir.

Fiziksel aktivite ve sporun çocukların yalnızca fiziksel gelişimini desteklediğini söylemek yeterli olmayacaktır. Fiziksel aktivite ve sporun bizim bildiğimiz bilmediğimiz, farkında olduğumuz ya da olmadığımız birçok faydası bulunmaktadır. Öyle ki; çocukların bilişsel, duygusal ve psikolojik gelişimlerinde de fiziksel aktivitelerin önemli rol oynadığı bilinmektedir (Orhan, 2019). Fiziksel aktivite ve sporun bilişsel, duygusal ve ruhsal etkilerinin bireylerin gelişimlerinde katkıları vardır (Gohla, 2010). Spor alışkanlığı ve spor bilincinin küçük yaşlarda kazanılması, sporun sağlam temelli ve ileriye dönük olması açısından önem arz etmektedir. Erken yaşlarda kazanılan sadece günlük spor

alışkanlıklarının değil okul sporlarının da öğrenciler üzerinde birçok faydası bulunmaktadır. Duygu ve heyecanlarını kontrol etme, ifade etme, duygularını istikrarlı hale getirme ve bu olgulara karşı duyarlılık kazanma, okul sporunun kişiye sağladığı katkılardan sadece bazılarıdır (Baumann, 1994; Akt: Özdenk, 2018). Sağlıklı bir toplumun oluşması için fiziksel aktivite alışkanlığı olan, fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı olan çocukların varlığı önemlidir (Kuşgöz, 2005).

Fiziksel aktiviteler, sporlar, egzersizler ve oyunlar çocuklar tarafından sıklıkla yapılan uygulamalar olmaktadır. Çocukların fiziksel aktivite ile olan bağlantısında küçük yaşlarda kazanılan oyun ve spor alışkanlıklarının önemi yadsınamayacaktır. Çocukların fiziksel aktivitelerle teşvik edilmesi noktasında spor dallarına yönlendirilmesi ile küçük yaşlarda spor alışkanlıklarının kazanılması çocuklar üzerinde birçok fayda sağlamaktadır.

Çocukların kişisel gelişimleri üzerinde etkili olan fiziksel aktivitelerin tekdüze, monoton ve tek çeşit olmasından öte, çeşitli ve farklı zorluk derecelerinde olmasına özen gösterilmelidir. Fiziksel aktiviteler farklı yaş gruplarındaki çocuklara ve gençlere hitap etmeli, yaş grubu ve gelişimlerine uygun olmalı, eğlenceli olmalı ve farklı nitelikleri içerecek şekilde çeşitli olmalıdır (U.S. Departments of Agriculture, U.S. Department of Health Human Services 2010).

Farklı yaş gruplarına ait spor aktiviteleri de farklılık göstermektedir. Sağlıklı bireylerde çocuk yaş gruplarına göre aktiviteler: 2-5 yaş: fırlatma, yakalama, koşma, sıçrama; 6-9 yaş: belli mesafeye fırlatma, bir topa vurma, sporun temel hareketlerine geçiş; 10-12 yaş: basketbol, futbol gibi sporları içeren kompleks motor becerileri şeklinde sıralanabilir (Baltacı, 2008).

Çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerini destekleyen bir diğer eylem olarak çocuklarla özdeşleşmiş oyun kavramı da çocukların fiziksel aktivite ile bağlantısını açıklamaktadır. Yetişkin insanlar farklı amaçlarla oyun oynasalar da oyun denilince akla gelen kitle genellikle çocuklar olmaktadır. Özellikle ilkokul dönemi çocukları hareketli yapılarıyla oyun kavramıyla özdeşleştirilebilirler. Oyun; çocuklar açısından yaşadığı dünyayı, çevreyi ve insanları tanıma aracı olarak kullanılır (Öztürk, 2010). Oyun, çocukların kendi bedenlerini ve yeteneklerini fark etmelerini sağlamaktadır (Çelik, 2013). Okul öncesi ve ilkokul dönemi çocuklarının merak duyguları çok yüksektir. Her şeyi merak eder ve sorgularlar ve buna bağlı olarak da öğrenme süreci gelişir. Bu bağlamda çocukların merak duyguları giderilmeli ve öğrenme sürecinin önü açılmalıdır. Çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasında, duygularının ortaya koyulmasında, olumlu davranış sergilemesinde ve

yaratıcı düşünebilme yetisi kazanabilmesinde oyun etkin ve önemli bir rol üstlenmektedir (Düzce, 2019). Oyunun etkin ve önemli yapısının yanı sıra çocukların hareketlerini olumsuz yönde etkileyen birçok faktör de bulunmaktadır: sokakta oynayan çocuk sayısının azalması, yeşil alanlarda ve site bahçelerinde daha az zaman geçirilmesi ve teknolojiye olan bağlılığın artması bu faktörlere örnek olarak gösterilebilir (Taşkın ve Şahin Özdemir, 2018).

Çocukluk döneminde yapılan hareketler kişiye haz ve mutluluk vermektedir. Çocukların düzenli bir periyotta ve severek yaptığı aktiviteler çocuklar için önemlidir ve bu aktiviteler desteklenmelidir. Hazar (1996) çekingen ve içe dönük çocuklar üzerinde beden eğitimi derslerinde yaratılan uygun ortamların daha yararlı olduğunu belirtmektedir.

Hareket, çocuk gelişiminde önemli bir yere sahiptir ve ebeveynler tarafından engellenmemelidir. Çocuklar yeteri düzeyde aktiviteye yönlendirilmeli, fiziksel tesisler ve yeterlilikler iyileştirilmeli, aileler ve toplum bilinçlendirilmelidir. Çocukluk döneminden itibaren farkındalık artıran kurs ve seminerler yapılmalıdır. Ebeveynler de çocuklarını fiziksel aktiviteye yönlendirmeli ve çocuklar üzerinde rol model olmalıdırlar. WHO'nun (2007) verilerine göre çocuklar fiziksel aktivite hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için "asansör yerine merdiven kullanmak, yemekten sonra yürüyüş yapmak, futbol-basketbol oynamak ya da yüzmek, bisiklet sürmek, tırmık yapmak, kar küremek, yiyecek taşımak, kayak yapmak, kardan adam yapmak, sokak oyunları oynamak, dans etmek, her türlü spor yapmak ve gezilere gitmek gibi aktiviteleri yapabilirler.

1.7. Okullarda Fiziksel Aktivite Kavramı ve Önemi

Okullarda fiziksel aktivite, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel sağlığını geliştirmek, sosyal becerilerini artırmak ve akademik başarılarını desteklemek adına büyük önem taşır. Çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve akademik açıdan gelişmesini sağlar. Fiziksel açıdan, çocuğun kas ve kemik gelişimini güçlendirir, sağlıklı büyümesini sağlar. Zihinsel ve ruhsal açıdan stres ve anksiyetesini azaltarak, dikkat süresini arttırır, öğrenme yeteneklerini geliştirir. Sosyal açıdan ise, işbirliği, takım çalışması, grup çalışması gibi becerilerini geliştirerek destekler, liderlik ve sorumluluk alma becerisini geliştirerek katkı sağlar. Bunların yanında, düzenli yapılan fiziksel aktivite, akademik başarıyı destekler, derslere aktif katılımı sağlayarak çocuğun akademik performansına katkı sağlar.

Fiziksel aktiviteler, çalıştaylar ve atölye çalışmaları gibi etkinlikler her kademe için önemli olmakla beraber ilk kademe öğrencilerin kazanımlarının ileriki dönemleri etkilediği

ve yön verdiği gerçeğinden dolayı ilkokul kademeleri için ayrıca önem kazanmaktadır. İlkokul kademesinde öğrencilerin sosyal etkileşim düzeyleri daha etkin ve daha canlıdır. Aile, oyun ve arkadaş grupları ve okul en önemli sosyalleşme araçlarındandır (Tosun vd., 2017). Okul öncesi dönemden okul dönemine geçişle beraber çocuklar evi haricinde dış dünyayla iletişime başlar ve ilişkiler kurar. Böylece çocuğun fiziksel ve sosyal gelişimi çevre üzerinden şekillenmeye başlamış olur (Baksi, 2018.).

Farklı türlerde etkinlik alanı ve arkadaş çevresi bulabilen öğrencilerin sosyalleşmesi kolaylaşmaktadır. Aktivite ve mekânsal çeşitlilik sosyal çeşitliliği beraberinde getirmektedir. Acer (2012) çalışmasında çocukların okullarındaki sosyal ortamlarında kişisel varlıklarının farkına varmalarının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca mekan üzerinde yapılan değişim ve dönüşümlerin de sosyal hayatı etkileyebileceğini, okul imkanlarının fark edilmesinin sağlanması, bu imkanlar hakkında farkındalık geliştirilmesi ve farkındalığın da bir hayat tecrübesine dönüştürülmesinin önemini ayrıca belirtmektedir.

Kişilerin sosyalleşme ile duygularını tanıması ve kontrol edebilmesi gibi kazanımların başında sportif faaliyetler gelmektedir (Koçyiğit vd., 2018). Okullarda gerçekleştirilen aktiviteler ve oyunlar sosyal interaktif artırmakta ve çocukların birbirlerine ve mekana alışmasında önemli rol oynamaktadır. Takım sporlarının ve spor vasıtasıyla sosyalleşmenin ilkokul kademesi öğrencileri üzerinde önemli etkilerinin olduğunu, gelişimlerini olumlu etkilediğini, çocuğu sosyal olarak toplumla bütünleştirdiğini ve beraber hareket edebilme yetisi kazandırdığını Ioan vd. (2011) “Spor Yoluyla Sosyalleşme, Takım Sporlarının İlköğretim Düzeyindeki Öğrenciler Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmalarıyla ortaya koymuşlardır. Fenni bilimlerin yanında çocukların kişilik ve sosyal gelişimleri üzerinde etkili olan mekan ve aktivitelerin oluşturulması gerekmektedir. Kapalı spor salonları, yüzme havuzları, aktivite ve eğlence alanları gibi alanlar çocukların kişisel gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek alanlardan sadece bazılarıdır (Kılıç ve Şener, 2013).

Avrupa Konseyi Spor Geliştirme Komitesini yayınlamış olduğu bildiride ilkokullarda beden eğitimi derslerinde çocukların gelişebilmelerini, fiziksel yapılarına uygun hareketler, temel jimnastik hareketleri ve oyunlarla, çocukların hareket etme ihtiyaçlarının karşılanabileceği söylenmektedir (Sönmez, 1989; Akt: Doğar, 2019). Fiziksel aktivite gerçekleştirilebilecek güvenli mekanların olması, jimnastik ve spor ekipmanlarına ve mekanlarına kolay erişimin sağlanması ve aktivite yapmayı teşvik edecek kişilerin varlığı fiziksel aktivitelere katılım yüzdesini artırabilmektedir (Cavill vd., 2006; Ferreira vd., 2006).

1.8. İlkokul Yapılarında Mekansal Organizasyon

Mekânsal organizasyon, mekanlarla ilgili yapılan düzenlemeler için kullanılan bir kavramdır. Bu düzenlemeler mekanlar arası ilişki açısından tüm yapıları ilgilendirdiği gibi ilkokul yapılarında da kullanıcı olarak gerek öğretmenler gerek öğrenciler yönünden önem arz etmektedir. Öğrencilerin sirkülasyonu nasıl sağlayacağı ve dersliklere nasıl ulaşacağı, öğretmenlerle kuracağı fiziki ve sosyal ilişkiler mekânsal organizasyonun ayrıntılı olarak oluşturulmasını gerektirmektedir. Sirkülasyon alanlarında ve diğer okul birimlerinde kurulan ilişkilere ve yapılan aktivitelere bağlı olarak öğrencilerin fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimleri de sağlanmış olur.

Çocuklar içinde bulunduğu mekanı kendi ilgi ve isteklerine bağlı olarak oyunla ilişkilendirecek şekilde zihninde kurgular. Piaget 7-12 yaş grubunun mekanı algımlarken zihinde şematize ettiğini belirtir (Akarsu, 1984). Kendi oyunlarına göre mekanı kullanırlar. Esneklik prensibine göre aynı mekanı farklı birçok işleve uygun hale dönüştürebilirler. Foucault (1992) oyunu şekillendirenin mekan olmadığını aksine mekanı şekillendirenin oyun olduğunu belirtmiştir. Biçimlerin, dokuların, renklerin, tasarımların ve seslerin tekrarı çocukların öğrenmesinde kolaylaştırıcı etkiye sahip olduğunu belirten Ünder (2014), çocukların mekan kavramını daha iyi anlayabilmeleri için üstünde-altında, içinde-dışında, açık-kapalı, sağ-sol, yakın-uzak gibi kavramları öğrenmesi ve deneyimlemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Yine benzer şekilde çocuklar üzerinde biçim, boyut, sayı, parçalar arası ilişki gibi kavramların gelişmesinde oyun alanlarının yardımcı olduğunu belirtmektedir. Pilavcı (2014) tasarım ürünü olan oyun mekanlarının oyuna ve yakın çevresine uygun olması gerektiğini vurgulamıştır.

Günümüzde çocukların hareket alanlarının çok kısıtlı olduğunu belirten Taşçı'yı (2010) destekler şekilde Huizinga'ya (1995) göre günümüz çocuklarının oyun oynama şansı gün geçtikçe azalmaktadır. Çocukların azalan oyun oynama şansı ve hareket sahalarına karşın Orhan (2019) sağlıklı gelişimlerinin sağlanabilmesi için hareket sahalarının olabildiğince geniş olması gerektiğini vurgulamaktadır. Gerekli spor ve oyun alanlarının sağlanmasının yanı sıra çocukları ve diğer bireyleri bunlara teşvik edecek uygulama veya yarışmaların varlığı spor kavramına duyulan ilgiyi artıracaktır. Dikkatleri ve yönelmeyi kendisine doğru çekecektir. Ülkemizde farklı sivil toplum kuruluşları ve dernekler, çocukların fiziksel aktivite ve oyun ihtiyaçlarını karşılamak için proje üretmekte ve çalışmalar yapmaktadırlar. Co"ca Cola Hayata Artı Vakfı, Aktif Yaşam Derneği ve MEB

ortaklığıyla 26 şehir ve 100 okulda uygulaması gerçekleştirilen “Çık Dışarıya Oynayalım Projesi” de bu projelerden biridir. Projeye birlikte okul bahçelerine fiziksel aktivite ve oyun alanlarının tasarlanması ve uygulanması gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında çocukların aktivitelerini artırmak ve aktif yaşam kültürünü yaygınlaştırmak hedeflenmektedir (Aktif Yaşam Dergisi, 2012-1).

Çocuk oyun mekanlarında bulunması gereken kavramları Kök (2016), şu şekilde özetlemiştir: Erişilebilirlik, güvenlik, estetik, kişisel mekan, yaratıcılık, düzen, zorlayıcı, hiyerarşi ve özerklik. Hughes’a (2009) göre ise oyun mekanlarında bulunması gereken fiziksel özellikler şu şekilde olmalıdır:

- Çocukların enerjilerini kullanarak oyunlar oynayabileceği fiziksel aktivite mekanları tasarlanmalıdır.
- Fiziksel özellikler beş duyu organını uyaracak şekilde oluşturulmalıdır.
- Çocukların mevcuttaki bütün araç ve gereçlere erişimine imkan sağlanmalı ve bunları deneyimlenmesine izin verilmelidir.
- Alandaki zor koşullar çocukların yeteneklerinin ötesini görmesine ve hissetmesine izin vermelidir.

Sakarya (2019) ise bir okulda spor ve oyun alanları ile ilgili bulunması gereken özellikleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Okulların fiziki büyüklüğü öğrenci kapasitesini kaldırarak şekilde olmalı, öğrencilerin rahat olabileceği, rahatça spor yapabileceği ve oyun oynayabileceği bir bahçe bulunmalıdır.
- Spor yapılabilecek ve oyun oynanabilecek kapalı alanlar mevcut olmalıdır.
- Mekânsal tasarım yaparken malzeme, donatı, biçim, doku, renk ve boyut gibi niteliklere dikkat edilmeli ve çocuklarla uyumlu olacak şekilde düşünülmelidir.

Okul bahçeleri çocukların fiziksel aktivite ve oyun ihtiyaçlarını karşılama potansiyeli olan önemli kamusal alanlardır (Karadağ, vd., 2012). Sadece ders döneminde değil normal zamanlarda da çocuklar için okul bahçeleri en önemli ve en çok kullanılan fiziksel aktivite ve oyun alanlarından biri olmaktadır. Bu açıdan çocukların fiziksel aktivite ve oyun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde bu potansiyel alanlar düzenlenmelidir (Özdemir ve Yılmaz, 2009). Sadece direk olarak fiziksel aktivite ile alakalı alanlar (spor alanları, spor kulüpleri, bisiklet yolları vb.) kişileri fiziksel aktivite yapmaya yönlendirmesine rağmen kişilerin gün içinde daha sık kullandığı diğer alanlar (okul bahçeleri, parklar, sınıflar, ofisler,

sosyalleşme alanları vb.) insanların hareket etmesini teşvik etmeyecek bir şekilde oluşturulmaktadır.

Eğitim kurumlarının birçoğunun apartman katlarında eğitim vermesi, yeterli yeşil ve aktivite alanlarının bulunmaması çocukların oyun ve hareket ihtiyacını kısıtlamakta ve yeterli şekilde karşılanmasına engel olmaktadır. Türkiye’deki okul bahçeleri çocukların oyun ihtiyacını karşılamaya yardımcı olsa da okul bahçelerinin çoğunlukla beton ve asfalt gibi soğuk yüzeylerden oluşması öğrencilerde düşme, yaralanma vb. problemleri ortaya çıkarabilmektedir. Okul idareleri okul bahçelerinde öncelikle güvenlik ve gözetimi ön plana almakta (Evans, 2001), kompleks, parçalı ve bitkilerle çevrelenmiş alanlar yerine görüş kolaylığı sağlayan, düşük uygulama-bakım maliyeti gerektiren asfalt ve beton düz alanları tercih etmektedir. Bu etkiyi kırma adına yapılan oturma birimleri eklenmesi ve bitkilendirme çalışmaları ise zayıf kalmaktadır. Okul bahçelerinde farklı oyun seçeneklerine imkan tanıyabilmek için asfalt ve beton malzeme kullanımı olabildiğince az tercih edilmelidir. Su gösteri alanları, farklı yükseklikteki tepelik ve çukur alanlar, öğrencilere zarar vermeyecek kayalar ve peyzaj elemanları tercih edilebilir. Bu sayede daha inovatif ve daha yaratıcı oyun alanlarının ortaya çıkarılması sağlanabilir. Oluşturulan bu alanların da öğrencilerin farklı yeteneklerinin geliştirilmesine ve ortaya çıkarılmasına ortam sağlayabileceği öngörülmektedir.

1995 yılında kurulan The Boston Schoolyard Initiative (BSI: Boston Okul Bahçesi Girişimi) okul bahçesinde olması gereken alan ve özellikleri şu altı başlık altında incelemiştir: peyzaj alanı (okula uygun ağaçlandırma çalışması), oyun ekipmanları (çocukların fiziksel ve motor gelişimlerini destekleyici nitelikte), uygun zemin seçimi (farklı kullanım amaçlarına uygun), oturma alanları, gölgelik alanlar ve kamusal sanat ürünleridir (BSI, 2011). Özdemir ve Yılmaz’ın (2009) da belirttiği üzere okul bahçelerinin tasarımıyla birlikte fiziksel aktivite yapılması teşvik edilebilir ve aktif hareket etmemekten kaynaklı çocukların olası sağlık problemleri önlenebilir. Bu tarz problemlerle karşılaşmamak için öğrenci, öğretmen, okul idaresi ve velilerin katılımları-görüşleri ile şekillenen okul projelerinin oluşması sağlanmalıdır (Hart, 1997; Mannion, 2003; Titman, 1994).

İlkokul yapılarında fiziksel aktivite, spor ve oyun amaçlı kullanılan alanlardan bir diğeri de spor salonlarıdır. Her okulda bulunmamakla birlikte, spor salonları değişen mevsim ve hava şartlarına göre öğrencilere fiziksel aktivite noktasında kolaylık sağlayan bir mekan olma özelliğine sahiptir.

Okullardaki açık ve kapalı spor salonları spor yapma alanlarından bir diğeridir. Kapalı spor alanlarını, spor salonları oluşturmaktadır. Yükseköğretim kademelerinin çoğunda bulunan spor salonları ortaöğretim kademelerinde biraz daha az bulunmakla birlikte ilköğretim kademelerinde nadir bulunan yapılar olmaktadır. Spor salonlarının varlığı veya yokluğu da farklı mevsimsel koşullarda öğrencilerin spor düzeylerini olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Açık spor sahaları ve alanları olumlu hava koşullarında kullanılmasına rağmen soğuk ve yağışlı hava şartlarında kullanılması güç alanlar halini almaktadır. Spor salonları ise kapalı alanlar olması sebebiyle aşırı güneşli günlerde veya yağışlı zamanlarda da kullanılabilir. Spor salonlarının iç hava konforu sağlandıktan sonra bütün mevsimlerde kullanılması uygun mekanlar olmaktadır.

Spor salonlarının niceliksel olarak yetersizliği büyük problemlerden birisidir. Orhan (2017) 2015 yılında Türkiye'nin farklı bölge ve illerini kapsayacak toplam 1286 anket üzerinde 378 (%29,4) öğrencinin okullarda spor salonu olduğunu belirtirken, 908 (%70,6) öğrencinin okullarında spor salonu olmadığını belirtmiştir. 860 öğrenci de (%66,9) okullarında açık spor sahalarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Açık spor sahası oranı spor salonu oranına göre 2 kattan daha fazladır. Ancak mevsimsel şartlar göz önünde bulundurulduğunda kapalı spor salonlarının sayısının artırılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Okullardaki spor ve oyun alanları genellikle okul bahçeleri olmakla birlikte spor salonu bulunduran okullarda spor salonları ayrıca işlev kazanmaktadır. Literatür araştırması sonucu çalışmalarda genellikle okul bahçeleri üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir (Aksu ve Demirel, 2011; Özdemir ve Çorakçı, 2011; Özdemir ve Yılmaz, 2009). Bazı çalışmalarda spor salonları ve sınırlılıkları üzerinde durulmuştur (Doğar, 2019). Öğrencilerin hareketli ve dinamik yapıları göz önünde bulundurulduğunda hareket edebilecekleri, aktivite yapabilecekleri, oyun oynayabilecekleri her türlü mekanın araştırılmaya değer olduğu unutulmamalı ve bu konuda çalışmalar yapılmalıdır. Çalışmalar sonrasında öneriler getirilerek mevcut koşullar iyileştirilmeye çalışılmalıdır.

Çocuklardaki fiziksel aktivite düzeyini artırmak adına hareket etme eğilimi ve içgüdüleri zayıflatılmamalı, bunlara engel teşkil eden durumlar varsa ortadan kaldırılmalıdır. Gerekli hareket sahaları sağlanmalı, güvenlik önlemleri alınmalı, zemin dokusu vb. yaralanmaları önleyecek şekilde seçilmelidir. Açık alanlar, yarı açık ve kapalı mekanlar çocukların hareket eylemleri düşünülerek tasarlanmalıdır. Renk, aydınlatma, havalandırma, dokusal malzeme seçimi gibi tasarım parametreleri iyi analiz edilmelidir. Sağlıklı bir toplum

oluşturmanın ön şartının çocukların ve gençlerin eğitimi olduğu unutulmamalıdır (Ertaş, 2012).

İlkokul yapılarında mekânsal organizasyon hakkında tüm açıklamalar dikkate alındığında tasarım sürecinde belli kriterlere dikkat edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Tasarım sonuç ürününün ortaya çıkması sürecinde de ilgili kurum, idareciler ve tasarımcıların hep birlikte fikir alışverişlerinde bulunduğu daha güzel ve işlevsel mekanların ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Ayrıca kullanıcı olarak çocukların da tasarıma dahil edilmesi, daha işlevsel sonuç ürünlerini ortaya çıkaracağı beklenmektedir.

1.9. Sirkülasyon Alanlarının Fiziksel Ortam Özellikleri

Sirkülasyon alanları farklı işlev alanlarını birbirine bağlayan alanlardır. Bu alanlar sadece sirkülasyon alanları değil, aynı zamanda öğrencilerin derslikler dışındaki zamanlarının çoğunu geçirdiği ara mekanlardır. Dudek (2007) bu alanların genellikle “*teneffüs alanı*” veya “*örtülü sokaklar*” olarak tanımlandığını ve doğru tasarlanmamış sirkülasyon alanlarının yapı içerisinde dolaşımı zorlaştırdığını ifade etmektedir. Ona göre doğru tasarlanmış sirkülasyon alanları olumlu ahlaki davranışlara teşvik eder ve sosyalleşme ortamı yaratır. Ayrıca bu alanlar tasarımda önemli bir kalite ölçütüdür. Aynı zamanda öğrencilerin amaçlı veya rastlantısal bir araya geldiği sirkülasyon alanları kullanıcı sayısı ve çeşitliliği bakımından (farklı sınıf ve yaşlara ait öğrenci ve öğretmen) zengin içeriğe sahiptir.

Sirkülasyon alanları yatay ve düşey yönlü olarak mekanları birbirine bağlama görevi üstlenir ve mekan kullanıcılarının bu yönlerde sirkülasyonunu sağlar. Sirkülasyon alanlarını bina içerisi ve dışarısındaki mekanları birleştiren ve hareket yönünü belirleyen bağ olarak tanımlayan Ching (2007), bu tanımın haricinde sirkülasyon alanlarının sosyalleşmedeki rolüne de dikkat çekmektedir. Koridorlar öğrencilerin ders dışında sosyalleşmelerine ek olarak sirkülasyonlarına yardımcı olan, öğrenimlerini geliştirebilecekleri ve dinlenebilecekleri mekanlar olmaktadır. Doğal aydınlatma, ısı konfor ve donatılar sirkülasyon alanlarında sosyalleşmeyi etkilemektedir. Uygun konfor koşulları sağlandığında sosyalleşme kolaylaşmaktadır.

Sirkülasyon alanlarının belirli mekânsal nitelikleri sağlaması gerekmektedir. Sirkülasyon alanlarının çekim noktalarına dönüşmesi için gün ışığından yararlanmasında (Hertzberger, 2008), uyarıcı bir faktör olarak öğrenme ve sosyalleşmede (Al Şensoy, 2018) ve kullanım sürekliliğinde (JISC, 2006) rol aldığı ifade edilmektedir. Özbiçakçı vd. (2012)

eğitim yapılarındaki sirkülasyon alanları için gürültü düzeyinin 45 dB kabul edildiğini belirtmişlerdir. Sirkülasyon alanlarına yönelik olarak kullanıcıların belirli gereklilikleri ve istekleri bulunmaktadır. Aktürk vd.'nin (2024) yaptıkları çalışmalarında sirkülasyon alanlarında öğrencilerin kişisel çalışmalarını gerçekleştirebileceği nişler, duvarlarda yazılabilen ve çizilebilen bölümler ve donatılar, kendilerinin veya arkadaşlarının çalışmalarının sergileneneceği yüzeylerin büyük oranda istendiği görülmektedir.

Koridorların ihtiyaca göre şekillenmesi ve esnek kullanımının fazla istenmesi, kullanıcıların kişisel özelliklerine göre fiziksel çevreyi düzenleyerek kimliğini aktarması ve sosyal etkileşimde bulunması durumunu yansıtmaktadır (Göregenli, 2013).

1.10. Fiziksel Aktivite ve Sirkülasyon Alanları Tasarımının Önemi

İlkokullarda, fiziksel aktivitenin teşvik edilmesi, öğrencilerin hem fiziksel hem de zihinsel olarak daha sağlıklı bireyler olmalarına yardımcı olur. Bu durum uzun vadede sağlıklı yaşam alışkanlıklarının benimsenmesine ve genel toplum sağlığının iyileşmesine katkıda bulunur. Bu nedenle okul tasarımlarında fiziksel aktiviteyi destekleyecek mekan tasarımları önem kazanmaktadır.

Okul tasarımında fiziksel aktivite açısından öne çıkan mekanlardan birisi de sirkülasyon alanlarıdır. Sirkülasyon alanlarında fiziksel aktivite, öğrencilerin ders aralarında hareket etmelerini teşvik eder ve genel fiziksel aktivite düzeylerini artırır. Sirkülasyon alanlarında gerçekleştirilen aktiviteler öğrencilerin enerjilerini atmalarına, zihinsel olarak tazelenmelerine ve derslere daha iyi odaklanmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda öğrenciler için eğlenceli ve etkileşimli bir öğrenme ortamı yaratır. Ayrıca etkin tasarlanmış sirkülasyon alanları öğrenciler ve öğretmenler arasında da güçlü bağların oluşmasına katkı sağlar. Tüm bunlar eğitim yapılarında sirkülasyon alanlarının tasarımının önemini göstermektedir.

Mekanlar arası bağlantıyı sağlamaları ve sosyalleşmeye imkan tanımaları noktasında öne çıkan sirkülasyon alanları eğitim sisteminde de büyük öneme sahiptir. Türk ve Sarı (2020) yarı açık şekilde kurgulanan sirkülasyon alanları ve sınıfların mekan organizasyonunun çocukların özgür hareket edebilmelerini sağladığını ve uygulayacağı etkinlikleri seçme konusunda özgürlük sunduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çocukların özgür hareket edebilmeleri için koridorların ortak avluya bakacak şekilde kurgulanmasının da önemini vurgulamışlardır. Öğrenme eyleminin sadece sınıf mekanlarında olmadığını,

okulun diğer mekanlarında da devam ettiğini belirterek bütün mekanların kamusal bir ağ gibi birbirine bağlandığının altını çizmişlerdir. Aktürk vd. (2024) de, nitelikli sosyalleşmede ve bu doğrultuda okul aidiyet duygusunun gelişmesinde sirkülasyon alanlarının etkili olabileceğini belirtmişlerdir.

Okulu kent, eğitim mekanlarını kentin evleri ve sirkülasyon alanlarını da “*öğrenme sokağı*” ve “*meydanlar*” olarak tanımlayan Hertzberger (2008), kent sokakları ve meydanlarının farklı işlevlerle sosyal hayatı canlandırdığı, alan kullanıcılarını etkileyecek şekilde kurgulandığı gibi okul koridorlarının da aynı duyarlılıkla tasarlanması gerektiğini belirtmiştir.

Mevcut okulların dönüştürülmesinde ve yeni yapılacak veya tasarlanacak okulların sirkülasyon alanlarının “işlev, organizasyon, erişim, esneklik, biçim, estetik, boyut, aydınlatma, fiziksel konfor, evrensel tasarım, güvenlik, algı” vb. fiziksel çevreyi oluşturan etmenlerin dikkate alınarak etkinlik ve eylem alanlarının (oturma, çalışma, sergileme, oyun vb.) düzenlenmesi; kullanıcıların isteklerinin ve ihtiyaçlarının gözetilmesi durumunda ise okul aidiyeti duygusunun yerleşmesinde etkili sosyalleşme davranışının edinilmesinde ve ilettilmesinde etkin bir belirleyici olabileceğine dair izler bulunabilmektedir (Aktürk vd., 2024).

Öğrenciler sirkülasyon alanı ve okul bahçesi gibi aktiviteye dayalı alanları genellikle serbest zamanlarında kullandığı için aktiviteler açısından serbest zamanlar önemli olmaktadır. Literatürde serbest zamanların; öğrencilerin derste dikkatli ve verimli olması; bilişsel ve fiziksel yeteneklerini geliştirme; kompleks okul ortamına ayak uydurma gibi katkılarının bulunduğu belirtilmektedir (Murray ve Ramstetter, 2013; Drinkworth, 2017; Brooks, 2018). Farklı mevsimlerde kullanım kolaylığı, dersliklere yakın olması dolayısıyla kısa zamanlı teneffüslerde kullanılması ve erişim kolaylığı gibi sebeplerden dolayı sirkülasyon alanları öğrenciler tarafında çokça tercih edilmektedir. Okulun diğer mekanlarında gerçekleştirilemeyen etkinlikler ve eğitimde yeni yaklaşımlar sirkülasyon alanlarında görülebilir olmaktadır (JISC, 2006; Van Note Chism, 2006).

Sirkülasyon alanları öğrencilerin serbest zamanlarında dolaşım için kullandıkları ve oyun oynadıkları alanlar olduğu için bu bağlamda önem kazanmaktadır. Aktürk vd. (2024) yaptıkları çalışmada katılımcıların koridorlarında en çok arkadaşlarıyla sohbet edebilecekleri, buluşabilecekleri, çalışabilecekleri, oynayabilecekleri alanları istediklerini belirtmişlerdir. Çoğunlukla sirkülasyon amaçlı kullanılan koridor ve merdivenler imkanların el verdiği ölçüde öğrenciler için oyun ve aktivite alanına dönüşmektedir. Sirkülasyon

alanlarında çocukların yaptıkları fiziksel aktiviteler ve oynadıkları oyunlar çeşitlilik göstermektedir. Gür ve Zorlu'ya (2002) göre oyun türleri amaç ve yararına göre sınıflandırıldığında aktif, pasif, yaratıcı, düşsel ve bilişsel olmak üzere 5'e ayrılmaktadır. Aktif oyunlar kategorisini fiziksel aktiviteye bağlı oyunlar oluşturmaktadır. Bunlar da hareket ve enerji gereksinimi duyan oyunlardır. Jimnastik ve spor çeşitleri, saklambaç vb. oyun türleri aktif oyunlara örnek olarak verilebilir.

Aktürk vd. (2023) yaptıkları araştırmada okul mekanlarından sirkülasyon alanlarını da kapsayacak şekilde her biri sosyalleşme bağlamında doğru kullanım, algılanabilir, estetik, tüm kesimler tarafından erişilebilirlik; güven veren, dönüştürülebilen, uyumlanabilen; tanışmaya, arkadaşlıklara ve kalabalık kitlelere hizmet ettiği; kullanıcı çeşitliliğinde, ihtiyaçları gözettiğinde ve kreatif durumlar sergilediğinde verimli kullanılabileceğini belirlemişlerdir. Sirkülasyon alanlarında yaşanan sosyalleşmeye bağlı olarak mekan kullanıcıları birbirlerinin tecrübelerinden faydalanmakta ve yeni keşifler yapmaları kolaylaşmaktadır.

1.11. Yurt Dışı ve Yurt İçi İlkokullarda Mekansal Organizasyon ve Sirkülasyon Alanları Tasarımı

Sirkülasyon alanlarının okullarda mekânsal planlamada belirleyici etkisinin yanında, fiziksel aktivite açısından da önemli etkileri vardır. Çağdaş okul tasarımlarının, eğitim sistemlerine bağlı olarak hem çocuğun fiziksel aktivitesini destekleyen, hem de sosyalleşmesini sağlayan ortamları sağlaması beklenmektedir. Çağdaş okul tasarımlarına ek olarak Hertzberger okulları da sirkülasyon alanları tasarımı ile ön plana çıkmaktadır. Hertzberger okullarında sirkülasyon alanları sadece klasik bir koridor işlevi üstlenmekten ziyade dersliklerin ve diğer ilgili birimlerin bağlayıcı noktası olan çok kullanımlı alanlardır. Bu alanlar sadece birimler arası ilişkiyi kurmaz, öğrenciler yürüyebileceği, sosyalleşebileceği, dinlenebileceği, arkadaşlarıyla birbirlerine bir şeyler öğretebileceği, anlık gelişen aktivitelere imkan sağlayabileceği çok kullanışlı esnek alanlar olmaktadır (İslamoğlu ve Usta, 2016).

Çalışmanın bu aşamasında yurtiçi ve yurtdışında belirlenen okulların sirkülasyon alanlarına odaklanılmaktadır. Okulların seçiminde sirkülasyon alanları tasarımı güçlü, literatüre geçmiş, nitelikli, ulaşılabilir, güncel örnekler olmasına ve ayrıca farklı ülkelerde farklı tasarımcılar tarafından tasarlanmış örnekler olmasına özen gösterilmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda sirkülasyon alanlarının incelenmesine karar verilen okullar

yurtiçinde beş ve yurtdışında beş tane olmak üzere toplam on tanedir. İncelenmesine karar verilen yurtiçi okulları: Özel Sezin İlkokulu, Milli Eğitim Bakanlığı İlkokulu, TED Rönesans Koleji, 125.Yıl İlkokulu ve TED Ankara Koleji; yurtdışı okulları: Leopold Koh İlkokulu, Xinsha İlkokulu, KB İlkokulu, Raffaello İlkokulu ve Presikhaven İlkokulu olarak belirlenmiştir. Okullar yapım yıllarına göre güncel olandan daha önceki yıllarda yapılmış olan sırasına göre incelenmiştir.

Tablo 1. Özel Sezin İlkokulu ve Anaokulu

Yapının Adı Özel Sezin Okulu İlkokulu ve Anaokulu Alanları Dönüşüm Projesi (URL-1, 2024)

Mimarı: Atölye Mimarlık	Yapım Yılı: 2019	Proje Alanı: 2300 m ²	Şehir: İstanbul
Açıklama	Yatay sirkülasyon mekanları olan koridorların bir iç bahçeye açılması hem koridor alanlarında hem de iç bahçede öğrenciler için farklı aktivitelere imkan sağlayan alanları oluşturmaktadır. Sınıf içi mekanlarda da öğrencilerin aktivitelerini gerçekleştirebileceği özellikli olarak oluşturulmuş alanlar bulunmaktadır.		
Görsel			

Tablo 2. Milli Eğitim Bakanlığı İlkokulu

Yapının Adı Milli Eğitim Bakanlığı İlkokulu Binası (URL-2, 2024)

Mimarı: Özer/Ürger Mimarlık	Yapım Yılı: 2014	Proje Alanı: 3500 m ²	Şehir: Ankara
Açıklama	Yatay sirkülasyon mekanları olan koridorların iç amfiyle bütünleşik bir yapıda olması hem koridor alanlarında hem de iç amfi alanında öğrenciler için farklı aktivitelere imkan sağlamaktadır.		
Görsel			

Tablo 3. TED Rönesans Koleji

Yapının Adı TED Rönesans Koleji (İslamoğlu, 2014)

Mimar: Hatırlı Mimarlık	Yapım Yılı: 2013	Proje Alanı: 11596 m ²	Şehir: İstanbul
Açıklama	Yatay sirkülasyon alanları renkli ve dinamik geniş yapısı sayesinde öğrencilerin aktif ve pasif birçok aktiviteyi gerçekleştirmesine olanak sağlar. Sirkülasyon alanlarının bir bölümü özelleşerek öğrencilerin dinlenme, pasif, bilişsel vb. aktiviteler gerçekleştireceği alanlara dönüştürülmüştür.		
Görsel			

Tablo 4. 125. Yıl İlkokulu

Yapının Adı 125. Yıl İlkokulu (URL 3, 2014)

Adı

Mimar: Cem Okan	Yapım Yılı: 2009	Proje Alanı: -	Şehir: İstanbul
Erözü			
Açıklama	Yatay sirkülasyon alanları sadece geçiş mekanı olarak kullanılmamış, farklı aktivitelere imkan tanıyacak şekilde yürüme, koşma, oyun, sergi vb. gerçekleştirecek şekilde tasarlanmıştır. Koridorlar bu aktivitelere olanak tanırken aynı zamanda pasif, bilişsel ve sanatsal aktivitelere de imkan veren oturma birimleri ve masaları da bulundurmaktadır. Ayrıca bölücü paneller sayesinde mekan boyutları değiştirebilmekte ve farklı tür aktiviteleri yapma imkanı sunmaktadır (İslamoğlu, 2014).		
Görsel			

Tablo 5. TED Ankara Koleji

Yapının Adı TED Ankara Koleji (İslamoğlu, 2014)

Mimarlık

Mimarlık	Uygur	Yapım Yılı: 2005	Proje Alanı: 141000 m ²	Şehir: Ankara
Açıklama	Yatay sirkülasyon alanları farklı dokusu, aydınlatmaları vb. içeriğiyle öğrenciler için uzun ince koridor olmaktan öte bir hal almış ve zamanlarını geçirebilecekleri aktivite mekanları özelliği kazanmıştır. Birimler arası zengin ilişkisiyle de öğrencilerin sosyalleşmesine imkan tanımaktadır.			
Görsel				

Ülkemizde olduğu gibi yurt dışındaki ilkokullarda da fiziksel aktivite alanları öğrencilerin fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimleri açısından önem kazanmaktadır. Literatür araştırması sonucu Türkiye’deki örneklerle kıyasla farklı özelliklere sahip olan ve yapıyla ilgili mimari özelliklerine erişilebilen yurt dışı örnekleri incelenmek için uygun görülmüştür. Bu bölümde farklı ülkelerdeki ilkokulların sirkülasyon alanlarının fiziksel aktiviteye yönelik ne tür kullanımlar yapılabileceğinin örnekleri verilmiştir. Ayrıca sirkülasyon alanları konusunda etkili ve işlevsel tasarımlarıyla adını duyurmuş olan Hertzberger okulları da incelemeye uygun görülmüştür. İncelenen okullar tablolar halinde sunulmuştur ve her okul için künye bilgileri ve sirkülasyon alanlarında fiziksel aktivite imkanlarını içeren görseller için bir okul kartı oluşturulmuştur.

Tablo 6. Leopold Kohr İlkokul ve Ortaokulu

Yapının Adı Leopold Kohr İlkokul ve Ortaokulu (URL 4, 2024)

Mimar: Franz ve Sue Mimarlar	Yapım Yılı: 2023	Proje Alanı: 11551 m ²	Şehir: Viyana/Avusturya
Açıklama	Yatay sirkülasyon alanları sadece birimler arası bağlama görevi üstlenmemiş aynı zamanda iç dış ilişkisini de güçlü bir şekilde kurmuştur. Öğrenciler yarı açık diye nitelendirilebilecek bu alanlarda serbest zamanlarını farklı aktiviteler gerçekleştirerek geçirebilmektedirler. İç mekan koridorları da sadece sirkülasyonu sağlayan karanlık koridorlar olmaktan öte üzerine farklı işlevler yüklenmiş ve yüklenebilecek çok işlevli mekanlara dönüşmüştür.		
Görsel			

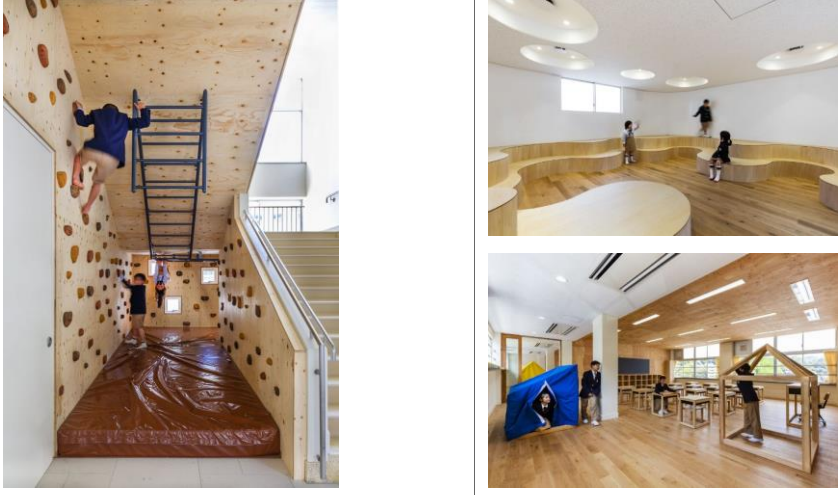
Tablo 7. Xinsha İlkokulu

Yapının Adı Xinsha İlkokulu (URL-5, 2024)

Mimar: 11 Mimarlık	Yapım Yılı: 2021	Proje Alanı: 37000 m ²	Şehir: Schenzen/Çin
Açıklama	Dans, halk oyunları benzeri aktivitelerini gerçekleştirebileceği alanlar, jimnastik yapabilecekleri alanlar ve yatay sirkülasyon mekanlarında serbest zamanlarında oyun oynayıp fiziksel ve bilişsel gelişimlerini artıracak aktivite donatıları ve mekanları bulunmaktadır.		
Görsel			

Tablo 8. KB İlkokulu ve Ortaokulu

Yapının Adı KB İlkokul ve Ortaokulu (URL-6, 2024)

Mimarı: Hibinosekkei + Youji no Shiro Kids Design Labo	Yapım Yılı: 2019	Proje Alanı: 3506 m ²	Şehir: Nagasaki/Japonya
Açıklama	Merdiven kovanında yer alan tırmanma duvarı ve donatıları, farklı aktiviteler yapabilmeye müsait özel bir mekan ve sınıf mekanındaki boş sirkülasyon alanlarında kurulup kaldırılabilen esnek donatı elemanları bulunmaktadır.		
Görsel			

Tablo 9. Raffaello İlkokulu ve Ortaokulu

Yapının Adı Raffaello İlkokulu ve Ortaokulu (URL-7, 2024)

Mimarı: Herman Hertzberger ve ark.	Yapım Yılı: 2005-2012	Proje Alanı: 4800 m ²	Şehir: Roma/İtalya
Açıklama	Yatay sirkülasyon mekanı olan koridorlar genişleyerek ve dokusal farklılaşarak farklı aktiviteler için uygun iç mekanlar oluşmasını sağlamıştır. Öğrencilerin serbest zamanlarında fiziksel aktiviteler yapabilecekleri amfi benzerinde düşey sirkülasyonu sağlayan aynı zamanda alternatif aktivitelere imkan tanıyan alanları bulunmaktadır.		
Görsel			

Tablo 10. Presikhaven İlkokulu

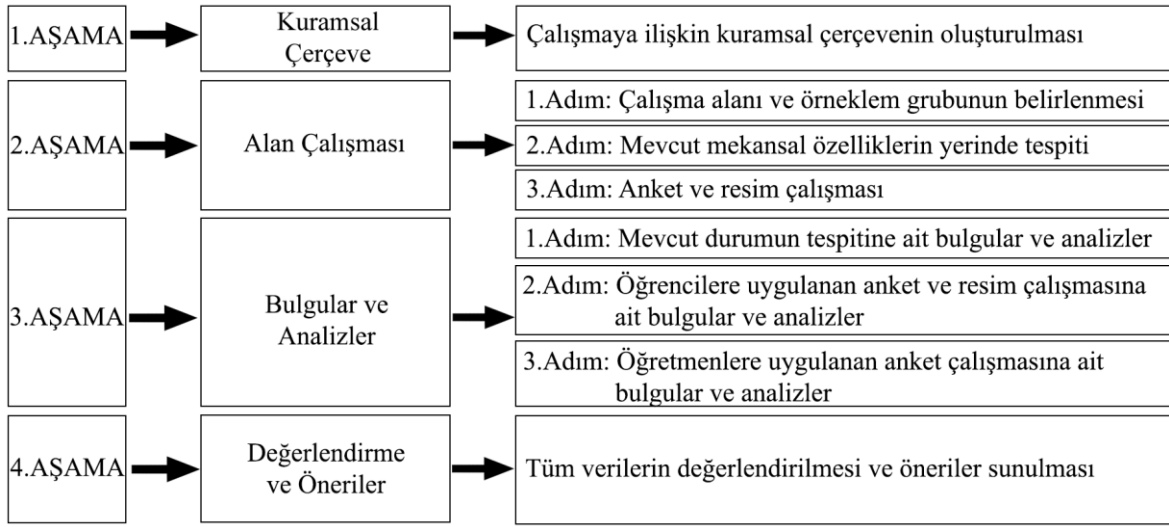
Yapının Adı Genişletilmiş Presikhaven İlkokulu (URL 8, 2024)			
Mimarı: Herman Hertzberger ve ark.	Yapım Yılı: 2006-2009	Proje Alanı: 6100 m ²	Şehir: Arnhem/Hollanda
Açıklama	Dinamik bir yapı içeren düşey sirkülasyon alanları öğrencilerin oturmalarına, farklı aktif ve pasif eylemler gerçekleştirmelerini sağlayacak şekildedir. Okulun dış mekanla ilişkisini kuran giriş holü işlevi üstlenen mekan da geniş ve esnek yapısıyla öğrencilere geniş aktivite imkanı sunmaktadır.		
Görsel			

İncelenen çağdaş okul yapılarında sirkülasyon alanlarının yönlendirme ve mekansal bağlantı sağlamak dışında, formal ve informal eğitim aktivitelerinin gerçekleştirildiği, fiziksel aktiviteyi destekleyen, sosyalleşme açısından öne çıkan çok amaçlı kullanılan alanlar olduğu görülmektedir. Bu alanların tasarımı doğru çözümlenmesiyle mekanların maksimum düzeyde kullanıldığı ve çocuğun fiziksel aktivitesini destekleyen aynı zamanda, sosyal etkileşimine katkı sağlayan mekanlar tasarlanmış olduğu görülmektedir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Çalışmanın Yöntemi

İlkokul yapılarında kullanıcı olarak öğrenci ve öğretmenlerin, sirkülasyon alanları üzerinde fiziksel aktiviteye yönelik istek ve gereksinimlerini tespit etmeyi ve bu doğrultuda öneriler geliştirmeyi amaçlayan bu çalışma 4 temel aşamada kurgulanmıştır. Çalışmanın aşamaları Şekil 1’de verilmiştir.

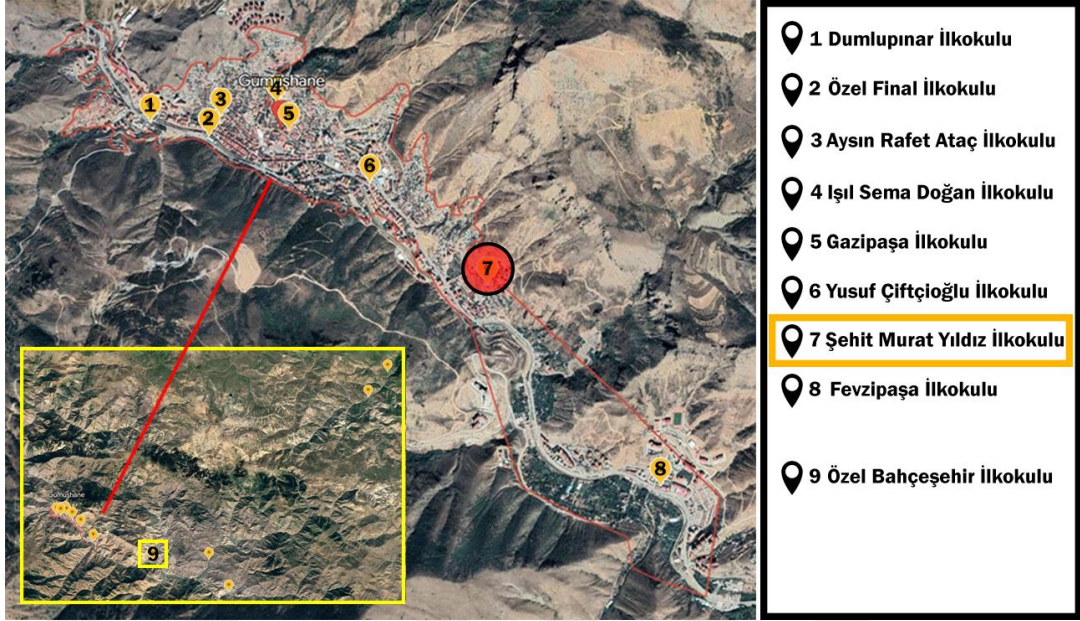

Şekil 1. Çalışma strüktürü

Çalışmanın ilk aşamasında, kuramsal alt yapının oluşturulmasına yönelik literatür taraması yapılmıştır. Kuramsal çerçeve, “Çocuk ve Mekan İlişkisi, Fiziksel Aktivite Kavramı, Fiziksel Aktivite ve Çocuk, Okullarda Fiziksel Aktivite Kavramı ve Önemi, İlkokul Yapılarında Mekansal Organizasyon, Sirkülasyon Alanlarının Fiziksel Ortam Özellikleri, Fiziksel Aktivite ve Sirkülasyon Alanları Tasarımının Önemi, Yurt Dışı ve Yurt İçi İlkokullarda Mekansal Organizasyon ve Sirkülasyon Alanları Tasarımı” başlıklarıyla sınırlandırılmıştır.

Çalışmanın ikinci aşamasında, çalışma alanı ve örneklem grubunun belirlenmesinin ardından belirlenen okulda yerinde tespit ve anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

1. Adım: Çalışma Alanı ve Örneklem Grubunun Belirlenmesi
2. Adım: Belirlenen okulun mekânsal özelliklerinin yerinde tespiti (sirkülasyon alanlarına ait)

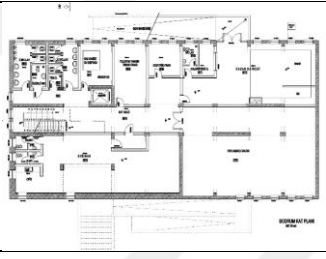
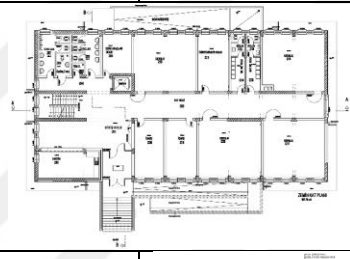
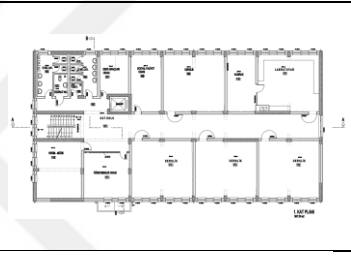
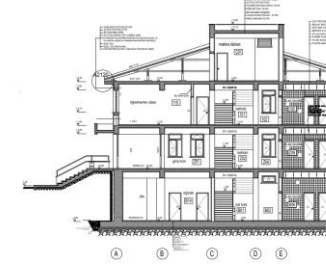
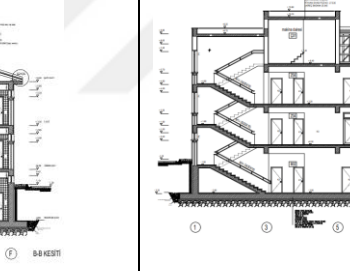
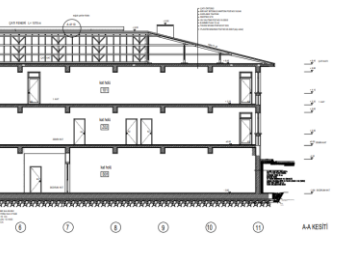
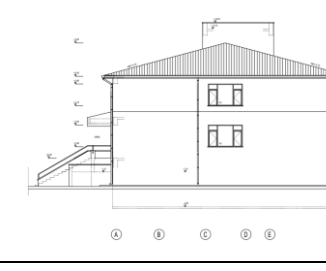
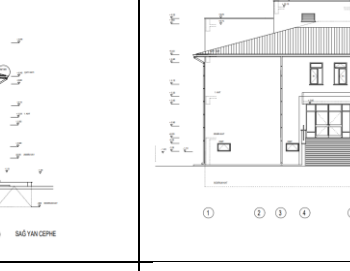
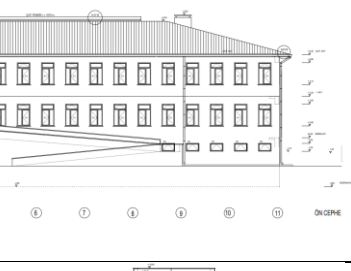
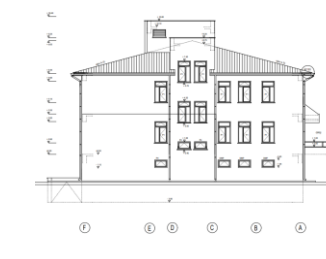
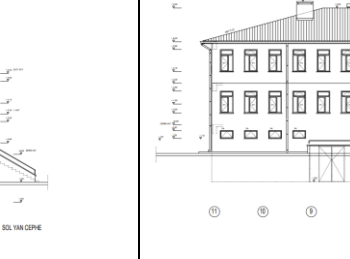

Şekil 3. Araştırma kapsamında incelenen ilkokul

Gümüşhane merkez bölgesindeki devlet ilkokul projeleri Akocak İlkokulu, Arzular İlkokulu, Aysın Rafet Ataç İlkokulu, Dumlupınar İlkokulu, Fevzipaşa İlkokulu, Gazipaşa İlkokulu, Işıl Sema Doğan İlkokulu, Kale Koçkaya İlkokulu, Şehit Murat Yıldız İlkokulu, Tekke İlkokulu, Yağmurdere İlkokulu, Yusuf Çiftçioğlu İlkokulu'dur. Gümüşhane merkeze bağlı özel ilkokul projeleri ise Özel Final İlkokulu ve Özel Bahçeşehir İlkokulu'dur. Araştırma yapabilmek için seçilmiş olan okulda; okulun bulunduğu konum, yapım yılı, öğrenci sayısı; kat planları, sirkülasyon elemanları, işlev şeması gibi verilere ulaşabilmek ve araştırma yapabilmek adına Gümüşhane İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (Ek 1).

Çalışma alanı olarak belirlenen okula ilişkin proje tipi, yapım yılı, kat adedi, derslik sayısı, öğrenci sayısı, konumu/mevcut durumu, teknik çizimleri ve görselleri içeren Şehit Murat Yıldız İlkokulu kartı Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Şehit Murat Yıldız İlkokulu kartı

İlkokul Adı: Şehit Murat Yıldız İlkokulu/1997				
Künye Bilgileri	Proje Tipi	Tip Proje: 10415-T	Kat Adedi	3
	Derslik Sayısı	9+1 (Özel Eğitim)	Öğrenci Sayısı	159+1 (Özel Eğitim)
Görseller				
Teknik anlatımlar				
				
				
				
				
				

Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda gerçekleştirilmiş olan anket çalışmasının örneklem grubunu belirlerken okulda bulunan öğrenci sayısına bağlı olarak %90 güvenilirlik ve %10

hata payı göz önüne alınmıştır ve hesaplamalarda Özdamar'ın (2001) geliştirmiş olduğu formülden yardım alınarak gerçekleştirilmiştir:

$$n = \frac{Z^2 \times N \times P \times Q}{N \times D^2 + Z^2 \times P \times Q}$$

Z= Güvenilirlik düzeyi (%90 güvenilirlik= 1.65)

N= Evren sayısı (Toplam öğrenci sayısı)

P= Olayın oluşma ihtimali (%50 olayın oluşma ihtimali= 0.5)

Q= Olayın oluşmama ihtimali

D= Hata payı (%10 hata kabul oranı= 0.1)

n= Örneklem sayısı (Görüşmeci sayısı)

Yapılan istatistiksel hesaplamalar sonucunda 1-A (14), 1-B (15), 2-A (23), 2-B (22), 3-A (17), 3-B (14), 3-C (15), 4-A (19), 4-B (20) (Tablo 12) ve 1 tane de özel eğitim öğrencisi olmak üzere toplam 160 öğrencisi bulunan Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda 48 öğrencilik bir örneklem grubuyla anket çalışmasının gerçekleştirilmesi yeterli bulunmaktadır. Ancak örneklem grubunun 160 kişilik az bir öğrenci topluluğundan oluşmasından dolayı anket çalışması bütün öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Anket çalışmasına 123 öğrenci katılmıştır. Toplamda dokuz sınıf öğretmenine sahip olan okulda 8 öğretmen anket çalışmasına katılmıştır.

Tablo 12. Şehit Murat Yıldız İlkokulu sınıf ve şubelere göre öğrenci sayıları

Şube \ Sınıf	1	2	3	4
A	14	23	17	19
B	15	22	14	20
C	-	-	15	-

2. Adım: Belirlenen Okulun Mevcut Mekânsal Özelliklerinin Yerinde Tespiti

Yerinde tespit çalışmasının amacı, çalışma alanı olarak belirlenen okulun sirkülasyon alanlarının tasarım ve mekan özelliklerinin tespitine yöneliktir.

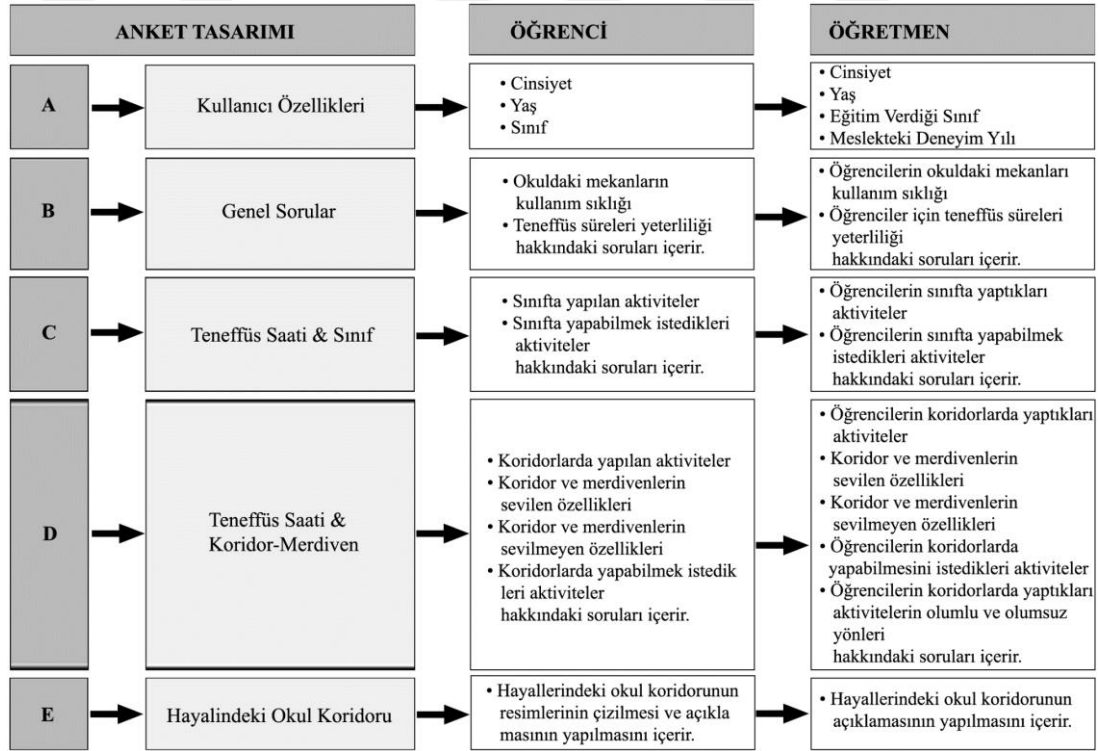
Mevcut durumun tespiti bölümünde araştırma alanı olarak belirlenen Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra ilgili çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın mevcut durumun tespiti aşamasında gerekli olacak kat planları ve ilgili proje bilgilerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından erişim sağlanmıştır. Elde edilen proje bilgileri, mevcuttaki yapı ile kıyaslanmıştır. Yerinde

ölçümler yapılarak projenin doğruluğu test ve tespit edilmiştir. Sirkülasyon alanlarının fiziksel aktivite odaklı kullanımında mekan kullanıcıları olan öğretmen ve öğrencilerin memnuniyet ve beklentilerini tespit etmeyi amaçlayan çalışmada sirkülasyon alanlarının (koridor ve merdivenler) fiziki özelliklerini tespit etmek amacıyla yerinde tespit çalışması gerçekleştirilmiştir. Yerinde tespit çalışmasında araştırma alanlarına ait bilgi alabilmek için anket ve resim çalışmalarından önce ölçüm, gözlem ve fotoğraflama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler anket ve resim çalışmalarına ait soruların oluşturulması için yardımcı kaynak olmuştur. Elde edilen veriler literatür verisi ile karşılaştırılarak yorumlanmış ve tartışılmıştır. Elde edilen veriler dahilinde mekanın fiziksel özelliklerine ait en-boy-yükseklik-alan ve hacim ölçüleri, kişi başına düşen alan ve hacim büyüklüğü, zemin malzeme ve rengi, duvar malzeme ve rengi, aydınlatma (doğal ve yapay), ısıtma ve havalandırma sistemlerini içeren yatay ve düşey sirkülasyon alanı kartları oluşturulmuştur. Yerinde tespit çalışması sonrası elde edilen verilerin işlendiği bu kartlara bulgular bölümünde Tablo 13 ve Tablo 14’te yer verilmiştir. Çalışmada oluşturulmuş olan Şehit Murat Yıldız İlkokulu kartı (Tablo 11) ve yatay-düşey sirkülasyon alan tablolarında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nden elde edilen proje bilgilerinden faydalanılmıştır.

3. Adım: Kullanıcılarla Yapılan Anket ve Resim Çalışması

Bu aşama kullanıcı olarak öğrenci ve öğretmenlerle belirlenen okuldaki sirkülasyon alanları ve bu alanlardaki fiziksel aktivite olanaklarına ilişkin memnuniyet düzeyleri, gereksinimleri ve beklentilerini belirlemeye yönelik anket ve resim çalışmalarını içerir. Ankette kullanılan soru tipleri, çalışmanın literatür bölümünde yer alan bilgilere ve araştırma varsayımlarını çözümlmeye yönelik olarak belirlenmiştir. Öncelikle oluşturulmuş olan anket çalışması her sınıfta 3 öğrenci üzerinde uygulanarak bir pilot çalışma yapılmış ve öğrenciler tarafından anlaşılabilirliği ve elde edilmek istenen verilere ulaşılabilirliği test edilmiştir. Pilot çalışma sonrasında anket soruları revize edilmiş ve son halini almıştır. Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin yaş grupları göz önüne alınarak, daha detaylı bilgi alabilmek için yöneltilen sorular araştırmacı tarafından çoktan seçmeli ve açık uçlu olacak şekilde düzenlenmiştir. Çoktan seçmeli soruların çoğu yerde öğrencileri sınırlayacağı düşünüldüğü için açık uçlu sorularla öğrenciler daha geniş perspektifte anlaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca anket sorularıyla tespit edilemeyeceği düşünülen veya uygulanması halinde daha yaratıcı fikirlere ulaşılabilceği düşünülen aynı zamanda anket çalışmasını destekleyen resim çalışması gerçekleştirilmiştir. Resim çalışması kullanıcı olarak sadece öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Anketlerde yöneltilen sorular kullanıcı özellikleri, genel

sorular, teneffüs saati & sınıf, teneffüs saati & koridor-merdiven ve hayalindeki okul koridoru olmak üzere 5 temel başlıkta kurgulanmıştır. Kullanıcı olarak öğretmenlere de ayrıca anket çalışması uygulanarak eğitici ve yetişkin perspektifinden sirkülasyon alanlarının fiziksel aktivite bağlamında değerlendirilmesi ve öğrencilerin bu alanlardaki tutumlarının değerlendirilmesi istenmiştir. Öğretmenlere de öğrenciler üzerinde uygulanan yazılı anket formunun benzeri uygulanmıştır. Sorular üzerinde küçük değişimler yaparak aynı soruların öğretmen gözüyle cevaplandırılması istenmiştir. Demografik verileri içeren kullanıcı özellikleri bölümündeki veriler öğretmen ve öğrenci formunda farklılaşmıştır. Öğretmen anket formunda, öğrenci anket formuna ek olarak öğrencilerin koridor ve merdivenleri kullanmasının olumlu ve olumsuz yönleri sorulmuştur. Anket tasarımına ait bilgiler Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 4. Öğrenci ve öğretmen anket tasarımı

Çalışmanın üçüncü aşaması, yerinde tespit çalışması ve kullanıcılarla yapılan anket ve resim çalışmalarına yönelik bulguların sunulduğu ve analiz edildiği aşamadır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analiz edilmesinde IBM SPSS Statistics 29 programı kullanılmıştır. Programda uygun testler ve analizler yapılarak sonuçların doğru ve güvenilir olması sağlanmış ve sayısal verilerden yararlanılmıştır. Anket çalışmasından elde edilen bulgulara ilişkin grafikler oluşturulmuştur. Ayrıca elde edilen bulgular

doğrultusunda değerlendirmeler yapılmış ve bu bağlamda sonuçlar oluşturulmuştur. Bu aşama 3 adımdan oluşmaktadır:

1. Adım: Mevcut durumun tespitine ait bulgular ve analizler
2. Adım: Öğrencilere uygulanan anket ve resim çalışmasına ait bulgular ve analizler
3. Adım: Öğretmenlere uygulanan anket çalışmasına ait bulgular ve analizler

Çalışmanın üçüncü aşamasının ikinci ve üçüncü adımlarında öğrenci ve öğretmen anket formlarını değerlendirirken Kılıç Aksu'nun (2022) değerlendirmelerinden faydalanılmıştır.

Kılıç Aksu (2022) sınıf mekanında serbest zamanda öğrencilerin yaptıkları etkinlikleri sorgulamış ve elde ettiği cevapları ana başlıklar ve alt başlıklar olacak şekilde kategorilere ayırmıştır. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri aktiviteleri bireysel ve grup davranışı olmak üzere 2 ana başlığa ayırmış daha sonra bu her iki başlığı da aktif davranış, pasif davranış, bilişsel davranış ve sanatsal davranış olmak üzere dört alt başlıkta değerlendirmiştir. Kılıç Aksu'nun (2022) çalışmasında kullanmış olduğu değerlendirme ölçütlerine benzer şekilde öğrencilerin sınıf ve sirkülasyon alanlarında gerçekleştirdikleri ve gerçekleştirmek istedikleri davranışlar (3., 4., 5. ve 8.sorular) kategorize edilmiş ve 4 ana başlıkta incelenmiştir. Çoktan seçmeli olarak belirtilmeyen cevaplar diğer başlığı altında değerlendirilmiştir. Grup ya da bireysel davranışlar için ayrıca başlık oluşturulmamıştır. Sadece davranış türleri sınıflandırılmıştır.

Kılıç Aksu (2022) yaptığı çalışmasında istenilen sınıf özelliklerini alt temalara ayırmıştır. Bu alt temalar: konfor öğelerine göre, donatı öğelerine göre, eylem süresine göre ve sosyalleşme elverişliliğine göredir. Kılıç Aksu'nun (2022) kullanmış olduğu alt temalarından konfor öğelerine göre olan alt teması kullanılmış, donatı öğelerine göre olan alt tema donatı ve mekan öğeleri olacak şekilde düzenlenmiş, eylem süresine göre olan alt teması eylem çeşidine göre olacak şekilde düzenlenmiş ve sosyalleşme elverişliliğine göre olan alt tema ise diğer olacak şekilde revize edilerek kullanılmıştır.

Resim çalışmasının analizi yapılırken de Kılıç Aksu'nun (2022) yapmış olduğu analizlerden faydalanılmıştır.

Çalışmanın dördüncü ve son aşamasında, yerinde tespit çalışmaları ve anketlerden elde edilen veriler değerlendirilerek, ilkokullarda çocukların fiziksel aktivite düzeylerini artırmaya yönelik sonuçlar ortaya koyulmaktadır. Bu aşamada, çalışma kapsamında edinilen tüm analiz ve irdelemelerden elde edilen bilgiler sonucunda ilkokulların sirkülasyon alanları tasarımında kullanılabilecek tasarım önerileri sunulmaktadır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma alanı kapsamında yapılan yerinde tespit çalışması ve kullanıcılar ile yapılan anketlerden elde edilen verilerin dokümantasyonu yapılarak analiz edilmektedir.

Çalışmaya ilişkin bulgular 3 ana başlıkta ele alınmaktadır:

1. Mevcut durumun tespitine ait bulgular
2. Öğrencilere uygulanan anket ve resim verilerinin bulguları
3. Öğretmenlere uygulanan anket verilerinin bulguları

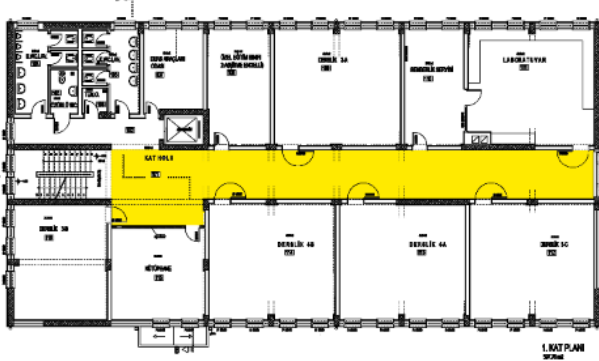
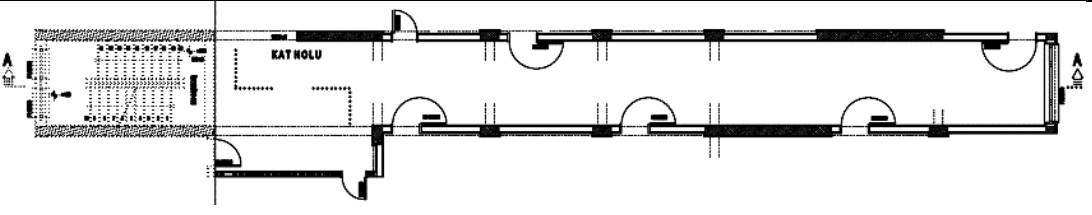
Araştırmanın ilk safhasında araştırma yapılacak olan okulun yerinde tespiti yapılmıştır. Araştırma yapılacak okulun, tip projelerin benzer nitelikteki okullara referans oluşturması düşüncesi ile tip projeli okullar ve araştırmanın ilkokullar özelinde yürütülmesinden dolayı da ilkokullar arasından seçimi yapılmıştır. Merkez bölgesinde yer alması da araştırma yapılan okulun seçiminde belirleyici etken olmuştur. Bu niteliklerin tümünü birlikte sağlamasından dolayı Gümüşhane merkezde yer alan ve araştırma için veri oluşturabilecek Şehit Murat Yıldız İlkokulu (Tip 10415-T) araştırmanın yapılacağı okul olarak belirlenmiştir. Öncelikle Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra mevcut durumun tespiti için araştırmanın konusunu oluşturan sirkülasyon alanlarında yerinde tespit çalışmaları yapılmıştır. Yerinde tespit çalışmasında alanlara ait bilgi alabilmek için ölçüm, gözlem ve fotoğraflama çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Mevcut mekansal özelliklere ilişkin değerlendirmelerin ardından, öğrenci ve öğretmenlerle yapılan anketlerden elde edilen veriler değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Elde edilen tüm veriler literatür verisi ile karşılaştırılarak yorumlanmış ve tartışılmıştır.

3.1. Mevcut Durumun Tespitine Ait Bulgular

Sirkülasyonu sağlayan mekanlardan bir tanesi de koridorlardır. Koridorlar ana mekanların diğer mekanlarla ve dış mekanla ilişkisini belirleyen yatay sirkülasyon mekanları olmaktadır. Bu mekanlar kullanıcı sayısı ve profiline göre gerekli ve yeterli donanımda olmalıdır. Araştırma alanı olan Şehit Murat Yıldız İlkokulu koridorlarına ait mekan hakkında bilgiler, okuldaki konumu, şematik plan ve iç mekan görünüşlerine ait veriler Tablo 13'te

yatay sirkülasyon alanı-koridor kartında gösterilmiştir. Eni 2.85 m ve boyu 27.90 m'dir. Tavan yüksekliği ise 2.95 m'dir. Toplam alan 79.50 m² ve toplam hacim 234.55 m³'tür. Kişi başı alan 0.90 m² ve kişi başı hacim 2.70 m³'tür. Zemin malzemesi 60 cm*60 cm boyutundaki krem rengi tonu seramik malzemedir. Duvar malzemesi ve rengi yerden 1 ila 1.5 m hizasına kadar yavruağzı yağlı boyadır. Bu hizadan tavan hizasına kadar olan kısımda da krem renginin tonu plastik boyadır. Doğal aydınlatma sistemi 1 adet PVC pencereden oluşur ve boyutları 265 cm*165 cm'dir. Yapay aydınlatması ise 8 adet lineer floresandan oluşmaktadır ve uzunlukları 120 cm'dir. Isıtma sistemi, 2 adet kalorifer peteğinden oluşmaktadır ve boyutları 60 cm*90 cm'dir. Havalandırma sistemi doğal aydınlanmanın da sağlandığı boyutları 265 cm*165 cm olan PVC pencereden sağlanmaktadır. Yapay havalandırma sistemi bulunmamaktadır.

Tablo 13. Yatay sirkülasyon alanlarının (koridorlar) mekânsal analiz tablosu

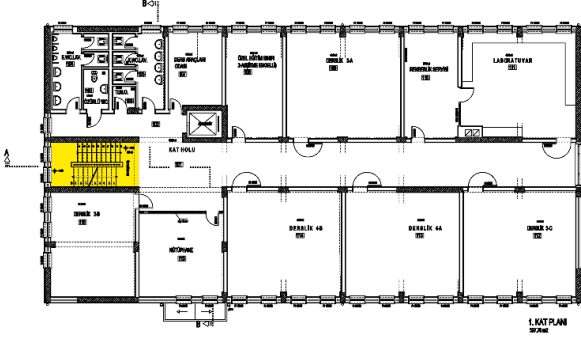
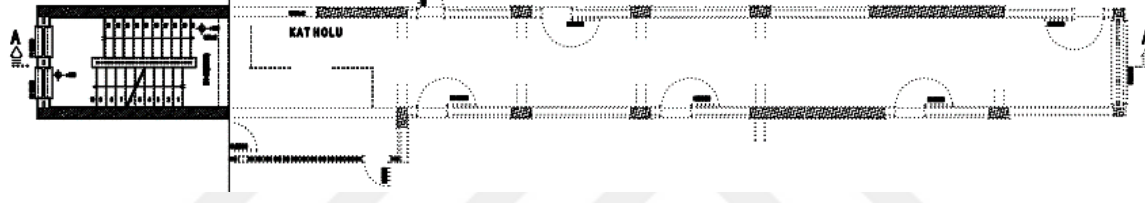
YATAY SİRKÜLASYON ALANLARININ MEKANSAL ANALİZ KARTI (KORİDORLAR)		
	En (m) : 2.85	Boy (m): 27.90
	Yükseklik(m) : 2.95	Alan (m ²): 79.50
	Hacim (m ³): 234.55	Doğal aydınlatma: 1 adet PVC Pencere (265 cm* 165 cm)
	Havalandırma Sistemi: Doğal havalandırma	Yapay aydınlatma: 8 adet Lineer Floresan (120 cm)
	Zemin Malzeme-Renk: 60*60 seramik-krem tonu	Duvar Malzeme-Renk: Yağlı boya-yavruağzı Plastik boya-krem
		

Tablo 13'ün devamı

Sirkülasyonu sağlayan mekanlardan bir tanesi de merdivenlerdir. Düşey sirkülasyonu sağlayan merdivenler üst ve alt kotlar arasında bağlantı sağlamaktadır. Sadece geçiş görevi üstlenmeyen bu mekanlar aynı zamanda sosyalleşmenin de basamakları olmaktadır. Bu mekanlar rahat ve kazasız bir sirkülasyon sağlayabilmek için kullanıcı sayısı ve profiline göre gerekli ve yeterli donanımda olmalıdır. Araştırma alanı olan Şehit Murat Yıldız İlkokulu merdivenlerine ait mekan hakkında bilgiler, okuldaki konumu, şematik plan ve iç mekan görünüşlerine ait veriler Tablo 14'te düşey sirkülasyon alanı-merdiven kartında gösterilmiştir. En ve boy yükseklikleri 2.85 m ve 5.70 m'dir. Tavan yüksekliği ise 2.95 m'dir. Toplam alan 16.25 m² ve toplam hacim 47.95 m³'tür. Kişi başı alan 0.20 m² ve kişi başı hacim 0.55 m³'tür. Zemin malzemesi 30 cm*125 cm boyutundaki krem rengi tonu mermerdir. Duvar malzemesi ve rengi yerden 1 ila 1.5 m hizasına kadar yavruağzı rengi yağlı boyadır. Bu hizadan tavan hizasına kadar olan kısımda da krem renginin tonu plastik boyadır. Doğal aydınlatma sistemi 2 adet PVC pencereden oluşur ve boyutları 100 cm*165 cm'dir. Yapay aydınlatması ise 1 adet dairesel glop armatürden oluşmaktadır. Isıtma sistemi, 1 adet kalorifer peteğinden oluşmaktadır ve boyutları 60 cm*60 cm'dir. Havalandırma sistemi doğal aydınlanmanın da sağlandığı boyutları 100 cm*165 cm olan PVC pencerelerden sağlanmaktadır. Yapay havalandırma sistemi bulunmamaktadır.

Tablo 14. Düşey sirkülasyon alanlarının (merdivenler) mekânsal analiz tablosu

DÜŞEY SİRKÜLASYON ALANLARININ MEKANSAL ANALİZ KARTI (MERDİVENLER)			
	En (m) : 2.85	Boy (m): 5.70	
	Yükseklik(m) : 2.95	Alan (m²): 16.25	
	Hacim (m³): 47.95	Doğal aydınlatma: 2 adet PVC Pencere (100 cm* 165 cm)	
	Havalandırma Sistemi: Doğal havalandırma	Yapay aydınlatma: 1 adet Dairesel Glop Armatür	
Zemin Malzeme-Renk: 30*125 mermer-krem tonu		Duvar Malzeme-Renk: Yağlı boya-yavruağzı Plastik boya-krem	
			
			

3.2. Öğrencilere Uygulanan Anket ve Resim Verilerinin Bulguları

Bu bölüm öğrenci anket ve resim kağıdından elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan bulguları içermektedir. Öğrenci resim kağıdının bulguları öğrenci anket formunun son sorusu 9.sorunun açıklamalarıyla karşılaştırılarak incelenmiştir. Resimler ayrıca bulgular ve analiz başlığında incelenmemiş, 9.soruyla birlikte incelenmiştir. Öğrenci anket formu; kullanıcı özellikleri, genel sorular, tenneffüs saati ve sınıf, tenneffüs saati ve sirkülasyon alanları ve hayalindeki okul koridoruna ilişkin görüşlerinin tespitine yönelik olarak 5 bölümde kurgulanmıştır. Bölümlerin bulguları her bir ilgili başlıkta incelenmiştir.

- Kullanıcı özellikleri

İlk bölüm olan A bölümü, okulun kullanıcıları olan öğrenci ve öğretmenlerden öğrencilere uygulanmış olan anket çalışmasının kullanıcı özellikleri kısmını içeren ve demografik verilere ait bulguları içermektedir. Bu bölümde cinsiyet, yaş ve sınıf bilgilerine yer verilmiştir.

Cinsiyet: Toplamda 159 öğrencisi bulunan okuldaki tüm öğrenciler üzerinde uygulanmak istenen ankete 123 kişi katılmıştır. Ankete katılım sağlayan 123 kişiden 67 öğrenci kadın, 56 öğrenci ise erkektir (Şekil 5). Kadınlar ankete katılan kişi çoğunluğunun %54,5'ini oluştururken erkekler %45,5'ini oluşturmuştur (Tablo 15).

Tablo 15. Kadın ve erkek öğrenci sayıları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümeleme yüzdesi
Kadın	67	54,5	54,5	54,5
Erkek	56	45,5	45,5	100,0
Toplam	123	100,0	100,0	

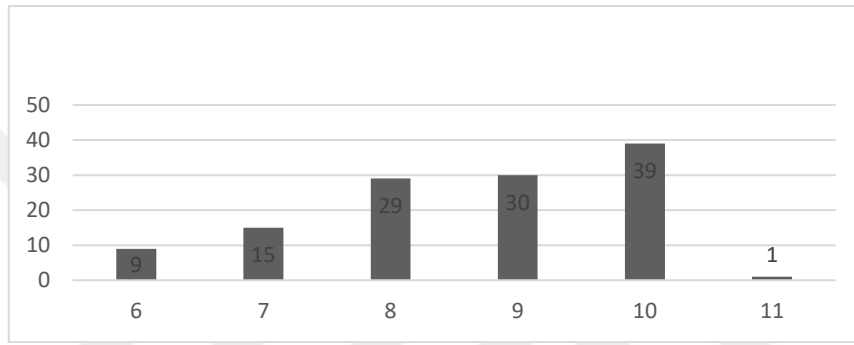

Şekil 5. Öğrenci cinsiyete göre frekans yüzdesi

Yaş: 123 kişinin katılım sağladığı anket çalışmasında 6 yaşında 9 kişinin (%7,3), 7 yaşında 15 kişinin (%12,2), 8 yaşında 29 kişinin (%23,6), 9 yaşında 30 kişinin (%24,4), 10 yaşında 39 kişinin (%31,7), 11 yaşında 1 kişinin (%0,8) olduğu görülmüştür (Tablo 16). Yaş gruplaması yapılırken buçuklu (0,5) yaş belirtenler bir üst yaş grubunda ele alınmıştır. Örneğin yaşını 8,5 olarak belirten bir kişi 9 yaş grubuna dahil edilmiştir. Ankete katılım sağlayan yaş grupları içerisinde 10 yaş grubu 39 kişiyle kişi sayısının en çok olduğu yaş grubu olmuştur (Şekil 6).

Tablo 16. Öğrenci yaşlarına ilişkin veriler

Yaş	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümeleme yüzdesi
6	9	7,3	7,3	7,3
7	15	12,2	12,2	19,5
8	29	23,6	23,6	43,1
9	30	24,4	24,4	67,5
10	39	31,7	31,7	99,2
11	1	0,8	0,8	100,0
Toplam	123	100,0	100,0	

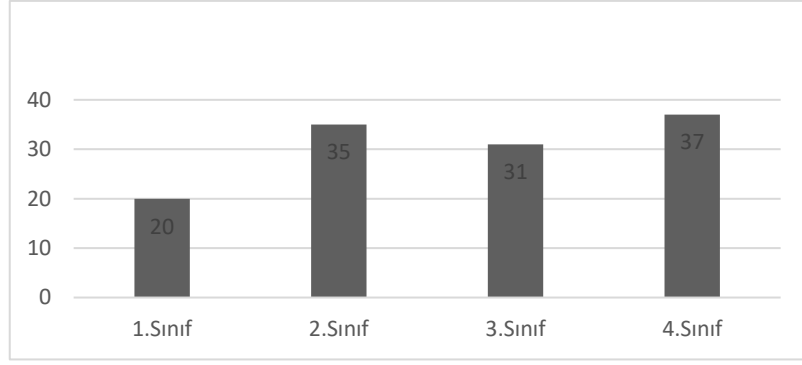

Şekil 6. Öğrenci yaş dağılımına göre kişi sayısı

Sınıf bilgisi: Araştırma 1., 2., 3. ve 4. sınıfları kapsayacak şekilde yapılmıştır. 1., 2. ve 4. sınıflar A ve B şubeleri olmak üzere 2 şubeden oluşurken 3. sınıflar A, B ve C şubeleri olmak üzere 3 şubeden oluşmaktadır. Araştırmaya 1. sınıflardan toplam 20 öğrenci (%16,3), 2. sınıflardan toplam 35 öğrenci (%28,5), 3. sınıflardan toplam 31 öğrenci (%25,2) ve son olarak 4. sınıflardan toplam 37 öğrenci (%30,1) katılım sağlamıştır (Şekil 7). Toplam 37 öğrencinin katılım sağladığı 4.sınıflar en çok katılım sağlayan sınıf olmuştur (Tablo 17).

Tablo 17. 1. 2. 3. ve 4. Sınıflardaki öğrenci sayıları

Sınıf	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümeleme yüzdesi
1. Sınıf	20	16,3	16,3	16,3
2. Sınıf	35	28,5	28,5	44,7
3. Sınıf	31	25,2	25,2	69,9
4. Sınıf	37	30,1	30,1	100,0
Toplam	123	100,0	100,0	

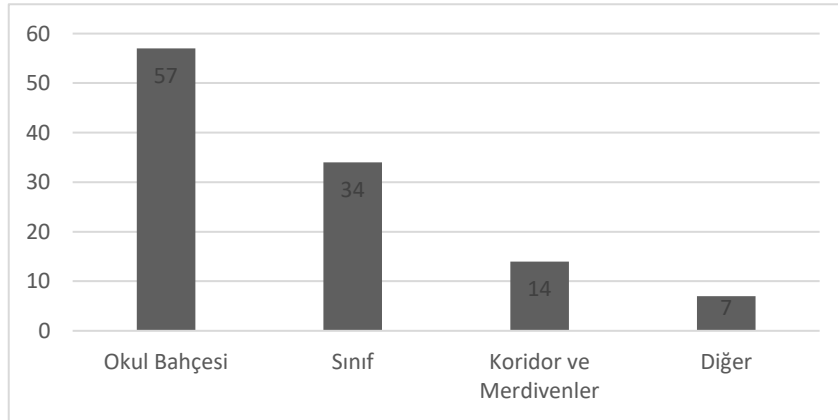

Şekil 7. Öğrenci sınıf dağılımına göre kişi sayısı

- Genel Sorular

Öğrenci anket formunun B bölümü genel sorular bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullandığı sorusu (mekan kullanım sıklığı) ve teneffüs sürelerinin yeterli olup olmadığı soruları yer almaktadır.

En çok kullanılan mekan: B bölümünün ilk sorusu olan “Okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanırsınız?” sorusuna ankete katılım sağlayan 123 kişiden toplam 112 kişi geçerli cevap vermiştir. Okulda 57 kişi en sık kullandığı mekan olarak okul bahçesini, 34 kişi sınıfı, 14 kişi koridor-merdivenleri ve 7 kişi de diğer cevabını vermiştir (Şekil 8). Diğer seçeneğini işaretleyen kişiler: top sahası, kantin, kütüphane ve tuvaletler gibi mekanları kullandıklarını belirtmişlerdir.

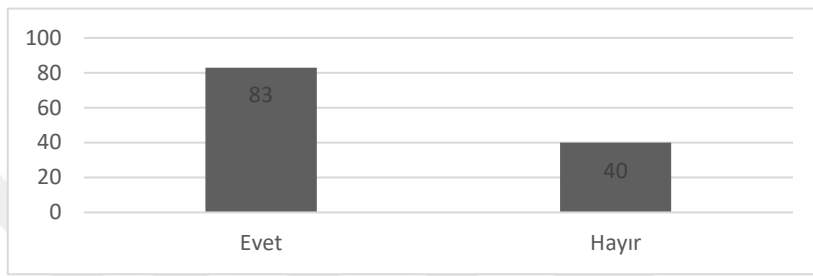
Şekil 8. Öğrenci anket formu mekan kullanım sıklığına ait veriler

Teneffüs sürelerinin yeterliliği: Genel sorular bölümünün bir diğer sorusu teneffüs sürelerinin yeterliliğini sorgulamaktadır (Tablo 18). Evet, hayır şeklinde çoktan seçmeli olarak teneffüs sürelerinin yeterliliği sorulduğunda 83 öğrenci (%67,5) teneffüs sürelerinin yeterli olduğu cevabını verirken 40 öğrenci (%32,5) teneffüs sürelerinin yetersiz olduğu

cevabını vermiştir (Şekil 9). Teneffüs süresinin yetersiz olduğunu söyleyen öğrenciler, oyunlarının yarım kalması gibi nedenlerle daha uzun teneffüs süresi istemektedirler.

Tablo 18. Öğrenci anket formu teneffüs süresinin yeterliliğine ait veriler

Teneffüs Süresinin Yeterliliği	Frekans	Yüzde	Geçerli yüzde	Kümeleme yüzdesi
Evet	83	67,5	67,5	67,5
Hayır	40	32,5	32,5	100,0
Toplam	123	100,0	100,0	

Şekil 9. Öğrenci teneffüs sürelerinin yeterliliğine göre kişi sayısı

- Teneffüs Saati ve Sınıf

Öğrenci anket formunun C bölümü teneffüs saati ve sınıf bölümünü içermektedir. Okul mekanının ana kullanıcıları olan öğrencilerin mekan hakkındaki yorumları ve görüşleri önemlidir. Bu bölümde öğrencilerin teneffüslerde sınıfta neler yaptığı (3.soru) ve neler yapmak istedikleri (4.soru) sorularına cevaplar aranmıştır.

C bölümünde 3.soruda “Sınıfta teneffüslerde öğrencilerin neler yaptıkları” sorgulanmıştır. Çoktan seçmeli seçenekler sunulan soruda atlanabilecek seçenekler için diğer seçeneğiyle farklı aktiviteleri de belirtmeleri istenmiştir. Çoktan seçmeli olarak sunulan seçenekler benzer çalışmalar incelenerek belirlenmiştir.

Çoktan seçmeli olarak oyun oynamak, spor yapmak, oturmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, resim yapmak, sobe, ders çalışmak, baş ve gövde hareketleri, kitap okumak, ödev yapmak, top oynamak ve köşe kapmaca seçenekleri sunulmuştur. Bunların haricinde saklambaç, ebelemece, vampir köylü, etkinlik, çantayı toplamak, film izlemek, sohbet etmek, temizlik yapmak, ip atlamak, uçak uçurtmak, yerden yüksek, seksek, yağ satarım bal satarım, öğretmenle şakalaşmak, yakan top, can oyunu, satranç, tahtadan oyun oynamak gibi seçenekleri de diğer başlığı altında kendilerinin belirttikleri görülmüştür.

Öğrencilerin sınıflarında teneffüslerde neler yaptıkları sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve sınıf değişkenine göre kıyaslanmıştır (Tablo 19). Kadın cinsiyete sahip öğrenciler aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, baş ve gövde hareketleri, top oynamak ve köşe kapamaca; pasif olarak: oturmak; bilişsel olarak: ders çalışmak, kitap okumak, ödev yapmak; sanatsal olarak: resim yapmak; diğer olarak: etkinlik, çantayı toplamak, sohbet etmek, temizlik, ip atlamak, uçak uçurtmak, öğretmenle şakalaşmak, satranç ve tahtadan oyun oynamak olacak şekilde cevaplarını belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler ise aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, baş ve gövde hareketleri, top oynamak, köşe kapmaca; pasif olarak: oturmak; bilişsel olarak: ders çalışmak, kitap okumak, ödev yapmak; sanatsal olarak: resim yapmak; diğer olarak: ekinlik, çantayı toplamak, sohbet etmek, temizlik, ip atlamak, uçak uçurtmak, öğretmenle şakalaşmak, satranç ve tahtadan oyun oynamak cevaplarını vermişlerdir.

Kadın öğrenciler en çok oyun oynamak, yürümek ve resim yapmak cevaplarını verirken erkek öğrenciler; oyun oynamak, spor yapmak ve yürümek cevaplarını vermişlerdir.

Araştırmanın kapsamı fiziksel aktivite olduğu için sınıf değişkenine göre inceleme sadece aktif davranışlar özelinde incelenmiştir. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıfların kız öğrencileri aktif olarak sınıfta teneffüslerde en çok oyun oynadıklarını belirtmişlerdir. Dördüncü sınıf kız öğrencileri ise diğer sınıflar gibi en çok yaptıkları eylem olarak oyun oynamayı belirtirken aynı oranda yapılan eylem olarak yürümek eylemini de yaptıklarını belirtmişlerdir. Birinci ve üçüncü sınıfın erkek öğrencileri de en çok oyun oynadıklarını belirtmiştir. İkinci sınıfı erkek öğrencileri en çok oyun oynadıklarını ve top oynadıklarını, dördüncü sınıfın erkek öğrencileri ise koştuklarını ve top oynadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 19. Farklı sınıflardaki ve cinsiyetteki öğrencilerin sınıfta yaptıkları etkinlikler/aktiviteler

Sınıfınızda tenefüslerde neler yaparsınız? Cinsiyet*Sınıf

		Sınıflar				Toplam
		Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf	
Cinsiyet						
Kadın	Aktif					
	Oyun oynamak	9	18	13	16	56
	Spor yapmak	2	10	4	6	22
	Koşmak	2	12	8	15	37
	Yürümek	5	12	11	16	44
	Dans etmek	1	6	5	5	17
	Zıplamak	2	8	10	11	31
	Kol ve bacak hareketleri	2	5	4	6	17
	Baş ve gövde hareketleri	2	3	4	6	15
	Top oynamak	2	2	5	9	18
	Köşe kapmaca	3	14	6	10	33
	Pasif					
	Oturmak	0	12	13	13	38
	Bilişsel					
	Ders çalışmak	3	12	8	7	30
	Kitap okumak	3	17	13	7	40
	Ödev yapmak	2	10	7	8	27
	Sanatsal					
	Resim yapmak	6	19	8	10	43
	Diğer					
	Etkinlik	0	1	0	0	1
	Çantayı toplamak	0	0	0	1	1
	Sohbet etmek	0	0	2	0	2
	Temizlik	0	0	0	1	1
	İp atlamak	1	3	3	0	7
	Uçak uçurtmak	0	1	0	0	1
	Öğretmenle şakalaşmak	0	3	0	0	3
	Satranç	0	0	0	0	0
	Tahtada oyun oynamak	0	0	1	0	1
	Toplam	11	23	16	17	67

Tablo 19'un devamı

Erkek	Aktif				
	Oyun oynamak	8	10	14	46
	Spor yapmak	2	5	9	27
	Koşmak	7	9	12	43
	Yürümek	4	7	12	35
	Dans etmek	2	5	2	12
	Zıplamak	4	7	9	28
	Kol ve bacak hareketleri	2	3	7	18
	Baş ve gövde hareketleri	2	5	7	19
	Top oynamak	6	10	10	41
	Köşe kapmaca	5	5	5	25
	Pasif				
	Oturmak	6	4	11	34
	Bilişsel				
	Ders çalışmak	4	7	8	27
	Kitap okumak	5	6	3	25
	Ödev yapmak	7	6	5	28
	Sanatsal				
	Resim yapmak	5	7	3	20
	Diğer				
	Etkinlik	0	0	0	0
	Çantayı toplamak	0	0	0	0
	Sohbet etmek	0	0	1	1
	Temizlik	0	0	0	1
	İp atlamak	0	0	1	1
	Uçak uçurtmak	0	1	0	1
	Öğretmenle şakalaşmak	0	0	0	0
	Satranç	0	0	1	1
	Tahtada oyun oynamak	0	0	0	0
	Toplam	9	12	15	56

C bölümünde 4. soruda “Sınıfta teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmek istedikleri” sorgulanmıştır (Tablo 20). Bu soruyla birlikte sınıfta neler yapamayıp ama neler yapmak istediklerinin tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Açık uçlu olarak sorulan bu soruya öğrenciler bir iki kelimeyle sınırlı olacak cevaplar vermiştir. Verilen cevaplar cinsiyete ve sınıf değişkenlere göre kıyaslanmıştır.

Öğrenciler bu soruya; oyun oynamak, top oynamak, camları kırmak, kum saati, her şey, mektup yazabilmek, spor, futbol, taş kağıt makas, isim şehir, dans etmek, alternatif etkinlik, şarkı söylemek, sallanmak, yüzmek, kitap okumak, ebelemece, resim yapmak, jimnastik, takla atmak, soğuk içecek içebilmek, buz gibi dondurma yiyecek, satranç, ders çalışmak, mendil kapmaca, koşmak, küçük bir oyun yeri, birlikte oyun oynamak, oturmak, şakalaşmak, tablet oyunu, akıllı tahta oyunu, boyamak, ödev yapmak, akıllı eğitici oyun, saklambaç, körebe, köşe kapmaca, çiçek ekmek, kızmabirader, zıplamak, sobe sobe, tahtaya yazı yazmak, camları süslemek, etkinlik, yalnızken istiklal marşı okumak, yakalamaca, film izlemek, sohbet etmek, doğruluk mu cesaret mi, bom oyunu, ip atlamak, telefon getirmek-oynamak, akıllı tahta kullanımı, okula bisiklet getirmek, nöbetçi olmamak, playstation oynamak, bilgisayarla oynamak, tahtadan şarkı açmak, uzun teneffüs, öğretmenle oyun oynamak, eğlenmek, voleybol, kaykay, bisiklet, araba sürmek, yatmak, tahtaya bir şeyler çizmek, şarkılı yerden yüksek oynamak, camdan aşağı atlamak, parkta gibi hissetmek, yürümek cevaplarını vermişlerdir. Soruya alakasız cevap veren kişilerin cevapları değerlendirilmemiştir.

Kadın cinsiyete sahip öğrenciler aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, dans etmek, sallanmak, jimnastik, takla atmak, koşmak, şakalaşmak, zıplamak, tahtaya yazı yazmak, ip atlamak, öğretmenle oyun oynamak, kaykay, tahtaya bir şeyler çizmek, şarkılı yerden yüksek oynamak; pasif olarak: akıllı tahta oyun, sohbet etmek, yatmak; bilişsel olarak: ders çalışmak, ödev yapmak, isim şehir oynamak, kitap okumak; sanatsal olarak: resim yapmak, boyama yapmak, çiçek ekmek, şarkı söylemek, yalnızken İstiklal Marşı okumak, camları süslemek; diğer olarak: akıllı tahtayı kullanmak, küçük bir oyun yeri, etkinlik, alternatif etkinlik, tahtadan şarkı dinlemek ve parkta gibi hissetmek istemektedirler. Erkek öğrenciler ise aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, dans etmek, yüzmek, koşmak, zıplamak, ip atlamak, tahtaya bir şeyler çizmek, yürümek; pasif olarak: mektup yazabilmek, oturmak, tabletle oynamak, film izlemek, telefon getirmek-oynamak, akıllı tahtayı kullanmak, playstation oynamak; bilişsel olarak: ders çalışmak, akıllı eğitici oyun oynamak, kitap okumak, satranç oynamak, isim şehir oynamak, bilgisayarla oynamak; sanatsal olarak: resim yapmak; diğer olarak: eğlenmek, camdan aşağı atlamak, camları kırmak, etkinlik, her şey ve nöbetçi olmamak istemektedirler.

Kadın ve erkek her iki cinsiyetteki öğrencilerin en çok istedikleri etkinlik oyun oynamak olmuştur.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıfların kız öğrencileri aktif olarak sınıfta teneffüslerde en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir. Dördüncü sınıf kız öğrencileri ise en çok yapmak istedikleri eylem olarak koşmak istediklerini belirtmişlerdir. Birinci, üçüncü ve dördüncü sınıfın erkek öğrencileri en çok oyun oynamak istediklerini belirtmiştir. İkinci sınıf erkek öğrencileri ise en çok spor yapmak istediklerini belirtmiştir.

Tablo 20. Farklı sınıflardaki ve cinsiyetteki öğrencilerin sınıfta yapabilmek istedikleri etkinlikler/aktiviteler

*Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz? Cinsiyet*Sınıf*

		Sınıflar				Toplam
		Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf	
Cinsiyet						
Kadın	Aktif					
	Oyun oynamak	4	10	7	4	25
	Spor yapmak	0	1	1	1	3
	Dans etmek	2	0	1	0	3
	Sallanmak	0	0	1	0	1
	Jimnastik	0	0	1	0	1
	Takla atmak	0	0	1	0	1
	Koşmak	0	0	1	6	7
	Şakalaşmak	0	2	0	0	2
	Zıplamak	0	1	0	0	1
	Tahtaya yazı yazmak	0	0	0	1	1
	İp atlamak	1	3	0	5	9
	Öğretmenle oyun oynamak	0	0	0	1	1
	Kaykay	0	0	0	1	1
	Tahtaya bir şeyler çizmek	0	0	0	2	2
	Şarkılı yerden yüksek oynamak	0	1	0	0	1
	Pasif					
	Akıllı tahta oyun	0	0	1	1	2
	Sohbet etmek	0	1	0	0	1
	Yatmak	0	0	0	1	1

Tablo 20'nin devamı

Erkek	Bilişsel					
	Ders çalışmak	0	1	2	0	3
	Ödev yapmak	0	1	1	0	2
	İsim şehir oynamak	0	1	0	0	1
	Kitap okumak	0	7	1	2	10
	Sanatsal					
	Resim yapmak	1	4	0	0	5
	Boyama yapmak	0	0	1	0	1
	Çiçek ekmek	0	1	0	0	1
	Şarkı söylemek	3	0	0	0	3
	Yalnızken istiklal marşı okumak	0	1	0	0	1
	Camları süslemek	0	2	0	0	2
	Diğer					
	Akıllı tahtayı kullanmak	0	0	1	3	4
	Küçük bir oyun yeri	0	0	1	0	1
	Etkinlik	0	2	0	1	3
	Alternatif etkinlik	0	0	1	0	1
	Tahtadan şarkı dinlemek	0	0	0	3	3
	Parkta gibi hissetmek	0	0	1	0	1
	Toplam	9	21	16	17	63
	Aktif					
	Oyun oynamak	2	2	6	8	18
	Spor yapmak	1	3	1	1	6
	Dans etmek	1	0	0	0	1
	Yüzmek	1	0	0	0	1
	Koşmak	1	0	1	5	7
	Zıplamak	0	0	1	1	2
	İp atlamak	0	0	1	0	1
	Tahtaya bir şeyler çizmek	0	1	0	0	1
	Yürümek	0	0	1	0	1
	Pasif					
	Mektup yazabilmek	0	0	1	0	1
	Oturmak	0	0	1	0	1
	Tabletle oynamak	0	1	0	0	1
	Film izlemek	0	1	0	0	1
	Telefon getirmek-oynamak	0	0	0	5	5
	Akıllı tahtayı kullanmak	0	0	0	2	2

Tablo 20'nin devamı

Playstation oynamak	0	0	0	1	1
Bilişsel					
Ders çalışmak	0	1	4	0	5
Akıllı eğitici oyun oynamak	0	0	1	0	1
Kitap okumak	2	2	1	2	7
Satranç oynamak	1	0	1	0	2
İsim şehir oynamak	0	0	1	0	1
Bilgisayarla oynamak	0	0	0	1	1
Sanatsal					
Resim yapmak	0	1	2	0	3
Diğer					
Eğlenmek	0	0	0	1	1
Camdan aşağı atlamak	0	0	1	0	1
Camları kırmak	0	2	0	0	2
Etkinlik	0	1	1	0	2
Her şey	0	2	0	0	2
Nöbetçi olmamak	0	0	0	1	1
Toplam	9	10	15	18	52

- Teneffüs Saati ve Sirkülasyon Alanları (Koridor-Merdiven)

Öğrenci anket formunun D bölümü, teneffüs saati ve koridor-merdiven bölümünü içermektedir. Teneffüs saati ve okul koridor-merdivenlerini ele alan D bölümü 4 sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde koridor ve merdivenlerde neler yaptıkları (5.soru), okul koridor ve merdivenlerinin sevdikleri (6.soru) ve sevmedikleri özellikler (7.soru) ve okul koridor ve merdivenlerinde neler yapmak istedikleri (8.soru) sorularına cevaplar aranmıştır.

D bölümünde 5.soruda “Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yaptıkları” sorgulanmıştır. Soru, öğrencilerin sirkülasyon alanlarında gerçekleştirdikleri fiziksel aktivitelerin tespitini yapmaya yöneliktir. Çoktan seçmeli ve diğer seçeneklerini bulunduran soruda diğer seçeneğiyle farklı aktivitelerin de tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Çoktan seçmeli seçenekler arasında oyun oynamak, spor yapmak oturmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, sek sek, sobe, zeka oyunları oynamak, baş ve gövde hareketleri, ip atlamak, saklambaç, top oyunları ve köşe kapmaca oyunları bulunmaktadır. Diğer seçeneği altında ise öğrenciler nöbet tutmak, merdivende

atlamak-zıplamak, vampir köylü oynamak, yerden yüksek, yerde lav var oynamak, şarkılı yerden yüksek, yağ satarım bal satarım, yarış yapmak, bağırarak, arkadaşla vakit geçirmek, sohbet etmek, kitap okumak, ebelemece, can oyunu, şarkı söylemek, camdan bakmak, koridordaki bilgileri okumak cevaplarını vermişlerdir.

Öğrencilerin koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaptıkları sorusu cinsiyet ve sınıf değişkenine göre kıyaslandığında kadın cinsiyete sahip öğrenciler aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, seksek, baş ve gövde hareketleri, ip atlamak, saklambaç, top oynamak ve köşe kapamaca; pasif olarak: oturmak; bilişsel olarak: zeka oyunları; sanatsal olarak herhangi bir cevap verilmemiş; diğer olarak: kitap okumak, şarkı söylemek, koridordaki bilgileri okumak, nöbet tutmak, arkadaşla vakit geçirmek, sohbet etmek, bağırarak ve camdan bakmak olacak şekilde cevaplarını belirtmişlerdir. Erkek öğrenciler ise aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, seksek, baş ve gövde hareketleri, ip atlamak, top oynamak, köşe kapmaca; pasif olarak: oturmak; bilişsel olarak: zeka oyunları; sanatsal olarak herhangi bir cevap verilmemiş; diğer olarak: kitap okumak, şarkı söylemek, koridordaki bilgileri okumak, nöbet tutmak, arkadaşla vakit geçirmek, sohbet etmek, bağırarak ve camdan bakmak cevaplarını vermişlerdir (Tablo 21).

Kadın cinsiyetteki öğrenciler okul koridor ve merdivenlerde teneffüslerde en çok ip atladıklarını belirtirken erkek öğrenciler en çok oyun oynadıklarını ve yürüdüklerini belirtmişlerdir. Yürümek eylemi kadın ve erkek cinsiyette toplam 79 kişinin en yüksek ortalama ile verdiği cevap olarak en çok yapılan eylem olmuştur.

Kız öğrencilerden birinci sınıflar en çok yürümek eylemini gerçekleştirdiklerini, ikinci sınıflar ip atladıklarını, üçüncü sınıflar oyun oynadıklarını ve yürüdüklerini, dördüncü sınıflar ise ip atladıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerden birinci sınıflar en çok zıplamak eylemini gerçekleştirdiklerini, ikinci sınıflar oyun oynadıklarını, üçüncü sınıflar yürümek eylemini gerçekleştirdiklerini, dördüncü sınıflar ise oyun oynadıklarını ve yürümek eylemini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 21. Öğrencilerin teneffüs saatlerinde koridor ve merdivenlerde yaptıkları etkinlikler/aktiviteler

*Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız? Cinsiyet*Sınıf*

Cinsiyet	Sınıflar					
	Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf	Toplam	
Kadın	Aktif					
	Oyun oynamak	2	14	10	14	40
	Spor yapmak	1	10	4	4	19
	Koşmak	2	14	7	10	33
	Yürümek	6	13	10	14	43
	Dans etmek	1	5	3	2	11
	Zıplamak	3	7	8	11	29
	Kol ve bacak hareketleri	1	4	4	4	13
	Seksek	1	13	8	7	29
	Baş ve gövde hareketleri	1	3	3	1	8
	İp atlamak	4	19	9	16	48
	Saklambaç	2	15	9	14	40
	Top oyunları	1	2	5	5	13
	Köşe kapmaca	2	9	6	5	22
	Pasif					
	Oturmak	1	7	7	11	26
	Bilişsel					
	Zeka oyunları	1	11	8	9	29
	Sanatsal					
		-	-	-	-	-
	Diğer					
	Kitap okumak	0	0	2	0	2
	Şarkı söylemek	0	0	1	0	1
	Koridordaki bilgileri okumak	0	0	1	0	1
	Nöbet tutmak	4	0	0	0	4
	Arkadaşla vakit geçirmek	0	2	0	0	2
	Sohbet etmek	0	0	0	0	0
	Bağırarak	1	0	0	0	1
	Camdan bakmak	0	0	1	0	1
	Toplam	11	23	16	17	67

Tablo 21'in devamı

Erkek	Aktif					
	Oyun oynamak	5	10	7	14	36
	Spor yapmak	3	7	4	7	21
	Koşmak	4	7	9	13	33
	Yürümek	3	7	12	14	36
	Dans etmek	1	4	0	3	8
	Zıplamak	6	5	5	9	25
	Kol ve bacak hareketleri	2	4	4	4	14
	Seksek	4	2	1	4	11
	Baş ve gövde hareketleri	2	4	5	5	16
	İp atlamak	2	3	3	8	16
	Saklambaç	4	6	7	13	30
	Top oyunları	3	9	5	12	29
	Köşe kapmaca	4	3	2	3	12
	Pasif					
	Oturmak	4	2	6	7	19
	Bilişsel					
	Zeka oyunları	4	4	3	9	20
	Sanatsal					
		-	-	-	-	-
	Diğer					
	Kitap okumak	0	0	0	1	1
	Şarkı söylemek	0	0	0	0	0
	Koridordaki bilgileri okumak	0	0	0	1	1
	Nöbet tutmak	1	0	0	0	1
	Arkadaşla vakit geçirmek	0	0	0	0	0
	Sohbet etmek	0	0	1	0	1
	Bağırarak	0	0	0	0	0
	Camdan bakmak	0	0	0	0	0
	Toplam	9	12	14	20	55

D bölümünde 6. soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri” açık uçlu olarak sorgulanmıştır. Öğrencilerin koridor ve merdiven alanlarındaki memnuniyetlerini ve isteklerini belirlemek amacıyla bu soru öğrencilere yönlendirilmiştir.

Öğrenciler koridor ve merdivenlerdeki sevdiği özellikler kapsamında: kalorifer, koridordaki duvar resimleri, kantin, zıplamak, ip atlamak, merdiven, fayans, merdivendeki eğitici yazılar, görme Braille kabartmaları, sessizlik, kaydırmaz bant, koşmak, dans edebilmek, geniş olması, merdivenin koruyucu filesi, sesli olması, saklambaç, kovalamaca, büyük olması, koridorun kısıklık uzunluğu, nöbetçi öğretmen, oyun oynayabilmek, yürüyebilmek, nöbet tutmak, seksek, görselin güzel olması, renkli olması, aydınlatma, uzun olması, spor yapabilmek, hijyen, tablolar, pencereler, çarpım tablosu, arkadaş edinmek, merdivenden inmek, oturmak, köşe kapmaca, resim yapmak, arkadaşla konuşmak, soğuk olması, akıllı tahta, aydınlık olması, gezmek, eğlenmek, survivor oynamak, her şey yapabilmek, sağdan inip soldan çıkmak, afişler, merdiven yazılarını okumak cevaplarını vermişlerdir.

Kadın cinsiyete sahip öğrenciler konfor öğelerine göre sevdiği özellikleri: sessizlik, geniş olması, büyük olması, uzun olması, hijyen ve aydınlık olması olarak; donatı ve mekan öğelerine göre sevdiği özellikleri: duvar resimleri, kantin, merdiven, eğitici yazılar, görme Braille kabartmaları, kaydırmaz bant, merdivenin koruyucu filesi, tablolar, panolar, akıllı tahta, renkli olması, aydınlatma olarak; eylem çeşidine göre: aktif, pasif ve sanatsal olarak ve diğer başlığı altında: nöbetçi öğretmenin olması özelliklerini belirtmişlerdir. Erkek cinsiyete sahip öğrenciler konfor öğelerine göre sevdiği özellikleri: sessizlik, geniş olması, büyük olması, görselinin güzel olması ve soğuk olması olarak; donatı ve mekan öğelerine göre sevdiği özellikleri: kalorifer, duvar resimleri, kantin, merdiven, fayans, eğitici yazılar, merdivenin koruyucu filesi aydınlatma, pencereler, panolar ve afişler olarak; eylem çeşidine göre: aktif ve pasif olarak ve diğer başlığı altında: nöbetçi öğretmenin olması ve her şey özelliklerini belirtmişlerdir (Tablo 22).

Koridordaki sevdiği özelliklere cevap olarak yapabildikleri eylemleri belirten öğrencilerin cevapları aktif ve pasif başlıkları altında toplanmıştır.

Kadın ve erkek öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre en sevilen özelliklerin başında duvar resimleri ve aktif olarak yapabildikleri eylemler gelmektedir.

Koridor ve merdivenlerin sevilen özelliklerinde aktif eylemleri en çok seven kız öğrenci grubu 2. Sınıflar olurken erkek öğrenci grubu 4. Sınıflar olmuştur.

Tablo 22. Öğrenciler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri

Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız? Cinsiyet*Sınıf

		Sınıflar				Toplam
		Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf	
Kadın	Konfor öğelerine göre					
	Sessizlik	1	0	0	0	1
	Geniş olması	0	3	1	1	5
	Büyük olması	1	0	0	1	2
	Uzun olması	1	0	1	0	2
	Hijyen	0	3	0	0	3
	Aydınlık olması	0	3	0	0	3
	Donatı ve mekan öğelerine göre					
	Duvar resimleri	1	11	4	3	19
	Kantin	0	1	0	0	1
	Merdiven	0	1	0	0	1
	Eğitici yazılar	0	0	4	3	7
	Görme braille	1	0	0	0	1
	Kaydırmaz bant	1	0	0	0	1
	Merdivenin koruyucu filesi	0	0	3	1	4
	Tablolar	0	1	1	0	2
	Panolar	0	1	0	0	1
	Akıllı tahta	0	1	0	0	1
	Renkli olması	1	0	0	0	1
	Aydınlatma	0	1	0	0	1
	Eylem çeşidine göre					
	Aktif	1	10	5	6	22
	Pasif	2	1	0	2	5
	Sanatsal	0	0	0	1	1
	Diğer					
	Nöbetçi öğretmenin olması	0	0	1	0	1
	Toplam		9	23	16	14

Tablo 22'nin devamı

Erkek	Konfor öğelerine göre					
	Sessizlik	1	0	1	0	2
	Geniş olması	1	0	1	0	2
	Büyük olması	1	1	0	0	2
	Görselinin güzel olması	0	0	1	0	1
	Soğuk olması	0	0	0	1	1
	Donatı ve mekan öğelerine göre					
	Kalorifer	2	0	0	0	2
	Duvar resimleri	1	1	3	1	6
	Kantin	0	1	0	3	4
	Merdiven	0	1	1	0	2
	Fayans	1	0	0	0	1
	Eğitici yazılar	0	1	0	4	5
	Merdivenin koruyucu filesi	1	0	4	0	5
	Aydınlatma	0	1	0	0	1
	Pencereler	0	1	0	0	1
	Panolar	0	0	1	0	1
	Afişler	0	0	1	0	1
	Eylem çeşidine göre					
	Aktif	1	5	2	6	14
	Pasif	1	0	0	0	1
	Diğer					
	Nöbetçi öğretmenin olması	0	0	1	0	1
	Her şey	0	0	1	0	1
	Toplam	8	11	12	13	44

D bölümünde 7. soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin seilmeyen özellikleri” açık uçlu olarak sorgulanmıştır. Sevdği özellikler sorusunda gözden kaçırılan yerler bu soruya verilen cevaplarla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğrenciler koridor ve merdivenlerdeki sevmediği özellikler kapsamında: duvarlar, koridor, yukarı çıkmak, merdivenler, yürümek, rahatsız olmak, ışıklar, kalabalık-yoğun, iteklenmek, ip atlamak, kaydırmaz siyah bantların olması, dar olması, birinin vurması, karanlık olması, iniş çıkış taraflarını belirtmemesi, boş olması, merdivenin otomatik olmaması, sessizlik, düşmek, ayağımın acıması, sesli olması, yerin kayması, uzun olması, koridorda koşulması, itme vurma, yorucu, insanların kayarak gitmesi, zemin, diğer kişilerin yolu kapatması, düşmek, pencereden sarmak, güvenlik amaçlı uyarılar, çıkmak, duvarların

pürüzlü olması, kirli zemin, aydınlık olması, koşmak, soldan yürüyenlerin çarpması, araba sesi çıkararak gitmeleri, takla atmak, dans etmek, kızların oynatmaması, merdiven yazıları, oturmak, kitap okumak, zıplamak, resimsiz merdivenler, fazla basamak olması, kısa olması, yerlere çöp atmaları, oyun olması, elektrik panosunun alçak olması, kız kavgası, küçük merdiven, dik merdiven, hijyensiz koridor, sınıf kapılarının açılmaması, pencereden aşağıya bakmak, boyalar-renkler, kantinde bir şey satılmaması, koşmanın yasak olması, ip, ağlamak, karanlık olması, pencereler ve geniş olması özelliklerini belirtmişlerdir.

Kadın cinsiyete sahip öğrenciler konfor öğelerine göre sevmediği özellikleri: kalabalık-yoğun, dar olması, karanlık olması, sessizlik, ayağımın acıması, sesli olması, yerin kayması, yorucu, aydınlık olması, kısa olması, hijyensiz koridor ve geniş olması olarak; donatı ve mekan öğelerine göre sevmediği özellikleri: merdivenler, ışıklar, merdivenin otomatik olmaması, zemin, güvenlik amaçlı uyarılar, merdiven yazıları, resimsiz merdivenler, fazla basamak, elektrik panosunun alçak olması, küçük merdiven, dik merdiven, boyalar-renk, ip ve merdiven olarak; eylem çeşidine göre: aktif ve pasif olarak ve diğer başlığı altında: koşmanın yasak olması özelliklerini belirtmişlerdir.

Erkek cinsiyete sahip öğrenciler konfor öğelerine göre sevmediği özellikleri: kalabalık-yoğun, dar olması, karanlık olması, iniş çıkış tarafları belirtmemesi, boş olması, sesli olması, yerin kayması, uzun olması, kirli zemin ve kısa olması olarak; donatı ve mekan öğelerine göre sevmediği özellikleri: duvarlar, koridor, merdivenler, ışıklar, siyah kaydırmaz bantların olması, merdivenin otomatik olmaması, duvarların pürüzlü olması, sınıf kapılarının açılmaması, boyalar-renk ve ip olarak; eylem çeşidine göre: aktif ve pasif olarak ve diğer başlığı altında: oyun olması, kız kavgası ve kantinde bir şey satılmaması özelliklerini belirtmişlerdir (Tablo 23).

Kadın ve erkek öğrencilerin vermiş olduğu cevaplara göre en sevilmeyen özelliklerin başında sesli olması, dar olması ve aktif olarak yapılabilen eylemler gelmektedir.

Koridor ve merdivenlerin sevilmeyen özelliklerinde aktif eylemleri en çok sevmeyen kız öğrenci grubu 2. Sınıflar olurken erkek öğrenci grupları 3. ve 4. sınıflar olmuştur.

Tablo 23. Öğrenciler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin seilmeyen özellikleri

Okul koridor ve merdivenlerinin sevmeyen özelliklerini yazar mısınız? Cinsiyet*Sınıf

Cinsiyet	Sınıflar					Toplam
	Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf		
Kadın	Konfor öğelerine göre					
	Kalabalık yoğun	0	2	1	1	4
	Dar olması	0	4	0	2	6
	Karanlık olması	0	3	0	0	3
	Sessizlik	1	0	0	0	1
	Ayağımın acıması	0	1	0	0	1
	Sesli olması	3	0	1	2	6
	Yerin kayması	0	3	0	0	3
	Yorucu	0	0	2	1	3
	Aydınlık olması	0	1	0	0	1
	Kısa olması	0	0	0	1	1
	Hijyensiz koridor	0	0	0	1	1
	Geniş olması	0	1	0	0	1
	Donatı ve mekan öğelerine göre					
	Merdivenler	0	2	0	0	2
	Işıklar	2	0	0	0	2
	Merdivenin otomatik olmaması	0	0	2	0	2
	Zemin	0	1	0	0	1
	Güvenlik amaçlı uyarılar	0	0	1	0	1
	Merdiven yazıları	0	1	0	0	1
	Resimsiz merdivenler	0	0	0	1	1
	Fazla basamak	0	0	0	1	1
	Elektrik panosunun alçak olması	0	0	0	1	1
	Küçük merdiven	0	0	0	2	2
	Dik merdiven	0	0	0	1	1
	Boyalar renk	0	1	1	0	2
	İp	0	0	0	1	1
	Pencereler	0	1	0	0	1
	Eylem çeşidine göre					
	Aktif	1	7	5	6	19
	Pasif	0	2	0	0	2

Tablo 23'ün devamı

Erkek	Diğer					
	Koşmanın yasak olması	0	1	0	0	1
	Toplam	7	22	13	15	57
	Konfor öğelerine göre					
	Kalabalık yoğun	0	0	0	1	1
	Dar olması	1	0	0	0	1
	Karanlık olması	1	0	0	0	1
	İniş çıkış tarafları belirtmemesi	0	0	1	0	1
	Boş olması	1	0	0	0	1
	Sesli olması	1	1	0	1	3
	Yerin kayması	0	1	0	0	1
	Uzun olması	0	0	1	3	4
	Kirli zemin	0	1	0	0	1
	Kısa olması	0	0	0	1	1
	Donatı ve mekan öğelerine göre					
	Duvarlar	1	0	0	0	1
	Koridor	0	1	0	0	1
	Merdivenler	1	0	0	3	4
	Işıklar	1	0	0	0	1
	Siyah kaydırmaz bantların olması	0	0	1	0	1
	Merdivenin otomatik olmaması	0	0	0	3	3
	Duvarların pürüzlü olması	0	0	1	0	1
	Sınıf kapılarının açılmaması	0	0	0	2	2
	Boyalar renk	0	0	0	1	1
	İp	0	1	0	0	1
	Eylem çeşidine göre					
	Aktif	0	4	5	5	14
	Pasif	0	4	2	0	6
	Diğer					
	Oyun olması	0	0	1	0	1
	Kız kavgası	0	0	0	1	1
	Kantinde bir şey satılmaması	0	0	0	1	1
	Toplam	6	11	11	17	45

D bölümünde 8. soruda “Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmek istedikleri” açık uçlu olarak sorgulanmıştır. Verilen cevaplar cinsiyete ve sınıf değişkenlere göre kıyaslanmıştır.

Öğrenciler bu soruya; spor yapmak, oturmak, yürümek, maç oynamak, ip atlamak, oyun oynamak, sohbet etmek, zıplamak, merdivenden kaymak, ebelemece, koşmak, top oyunu, saklambaç, koşu yarışı, zeka oyunları, halay çekmek, duvarı kırmak, asansörle aşağı inmek, daha uzun vakit geçirmek, körebe, pencereden şarkı söylemek-okulu patlatmak, çizgi film izlemek, resim yapmak, ölmek, her şey, koridor ve merdivenleri amacı dışında kullanmamak, takla atmak, boyama yapmak, arkadaşlarla eğlenmek, sessizlik, uçurtma, satranç, çizgi film karakteri olması, evcilik oynamak, hızlı hareket edebilmek, vampir köylü oynamak, köşe kapmaca, kedi sevebilmek, koşmaya kızmayan öğretmenler, eğlenceli şeyler, telefon izlemek, voleybol oynamak, yürüyen merdiven olması, kantin olması bir iple yukarıya gidebilmek, bahçeye hızlıca ineabilmek, seksek, kitap okumak istediklerini belirtmişlerdir.

Kadın cinsiyete sahip öğrenciler aktif olarak: spor yapmak, yürümek, ip atlamak, oyun oynamak, zıplamak, merdivenden kaymak, koşmak, takla atmak, uçurtma ve hızlı hareket edebilmek; pasif olarak: oturmak, asansörle aşağı inmek ve telefon izlemek; bilişsel olarak: zeka oyunları ve kitap okumak; sanatsal olarak: resim yapmak ve boyama yapmak; diğer olarak: koridor ve merdivenleri amacı dışında kullanmamak, arkadaşlarla eğlenmek, sessizlik, kedi sevebilmek, koşmaya kızmayan öğretmenler, eğlenceli şeyler ve kantin olmasını istemektedirler. Erkek öğrenciler ise aktif olarak: spor yapmak, yürümek, oyun oynamak, zıplamak, merdivenden kaymak, koşmak, koşu yarışı, halay çekmek, takla atmak ve hızlı hareket edebilmek; pasif olarak: oturmak, sohbet etmek ve çizgi film izlemek; bilişsel olarak: satranç oynamak ve kitap okumak; sanatsal olarak bir şey istememekte; diğer olarak: duvarı kırmak, daha uzun vakit geçirmek, pencereden sarkıp okulu patlatmak, ölmek, her şey, çizgi film karakteri olması, yürüyen merdiven olması, kantin olması ve bir iple yukarıya gidebilmek istemektedirler (Tablo 24).

Kadın ve erkek her iki cinsiyetteki öğrencilerin en çok istedikleri etkinlik oyun oynamak olmuştur.

Birinci ve üçüncü sınıfların kız öğrencileri aktif olarak koridor ve merdivenlerde teneffüslerde en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir. İkinci sınıf kız öğrencileri ise en çok oyun oynamaya ek olarak ip atlamak istediklerini de belirtmişlerdir. Dördüncü sınıf kız öğrencileri ise en çok yapmak istedikleri eylem olarak koşmak istediklerini belirtmişlerdir. Birinci sınıfın erkek öğrencileri en çok oyun oynamak ve spor yapmak istediklerini belirtmiştir. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıf erkek öğrencileri ise en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 24. Farklı sınıflardaki ve cinsiyetteki öğrencilerin koridor ve merdivenlerde yapabilmek istedikleri etkinlikler/aktiviteler

*Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz? Cinsiyet*Sınıf*

		Sınıflar				Toplam
		Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf	
Cinsiyet						
Kadın	Aktif					
	Spor yapmak	2	0	0	0	2
	Yürümek	0	2	3	3	8
	İp atlamak	2	10	0	3	15
	Oyun oynamak	5	10	5	8	28
	Zıplamak	1	1	2	2	6
	Merdivenden kaymak	0	0	1	0	1
	Koşmak	0	5	4	10	19
	Takla atmak	0	0	1	0	1
	Uçurtma	0	1	0	0	1
	Hızlı hareket edebilmek	0	1	0	0	1
	Pasif					
	Oturmak	0	0	1	0	1
	Asansörle aşağı inmek	0	0	2	0	2
	Telefon izlemek	0	0	0	1	1
	Bilişsel					
	Zeka oyunları	0	1	1	0	2
	Kitap okumak	0	0	1	0	1
	Sanatsal					
	Resim yapmak	0	2	0	0	2
	Boyama yapmak	0	1	0	0	1
	Diğer					
	Koridor ve merdivenleri amacı dışında kullanmamak	0	0	1	0	1
	Arkadaşlarla eğlenmek	0	1	0	0	1
	Sessizlik	0	0	1	0	1
	Kedi sevebilmek	0	0	0	1	1
	Koşmaya kızmayan öğretmenler	0	0	0	1	1
	Eğlenceli şeyler	0	0	0	1	1
	Kantin olması	0	0	0	1	1
	Toplam	8	19	15	16	58

Tablo 24'ün devamı

Erkek	Aktif					
	Spor yapmak	3	0	1	0	4
	Yürümek	0	0	0	2	2
	Oyun oynamak	3	3	6	9	21
	Zıplamak	0	0	0	1	1
	Merdivenden kaymak	0	0	1	0	1
	Koşmak	0	0	2	5	7
	Koşu yarışı	1	0	0	0	1
	Halay çekmek	0	0	1	0	1
	Takla atmak	0	1	0	0	1
	Hızlı hareket edebilmek	0	0	0	2	2
	Pasif					
	Oturmak	0	0	2	1	3
	Sohbet etmek	0	0	1	0	1
	Çizgi film izlemek	0	1	0	0	1
	Bilişsel					
	Satranç	0	0	1	0	1
	Kitap okumak	0	0	0	1	1
	Sanatsal					
		-	-	-	-	-
	Diğer					
	Duvarı kırmak	0	1	0	0	1
	Daha uzun vakit geçirmek	0	0	1	0	1
	Pencereden sarkıp okulu patlatmak	0	1	0	0	1
	Ölmek	0	1	0	0	1
	Her şey	0	1	0	0	1
	Çizgi film karakteri olması	0	1	0	0	1
	Yürüyen merdiven olması	0	0	0	2	2
	Kantin olması	0	0	0	1	1
	Bir iple yukarıya gidebilmek	0	0	0	1	1
	Toplam	7	10	13	20	50

- Hayalindeki Okul Koridoru

Öğrencilerin sirkülasyon alanları ile ilgili görüşlerini öğrenebilmek için önceki bölümlerde sorular sorulmuş ve sorulara verilen cevaplar analiz edilmiştir. Öğrencilerin çoktan seçmeli ve açık uçlu sorularda atlayabileceği, değinmediği ve gözden kaçabilecek noktalar için 9. ve son soruda öğrencilerden resim çalışması yapmaları istenmiştir.

Yaptıkları resim çalışmasını birkaç kelime veya cümle ile anlatmaları, özetlemeleri istenmiştir. Böylece resim analizi yaparken öğrencinin yazılı açıklamalarından faydalanmak istenilmiştir. Ancak resim çalışmasıyla elde edilmek istenen bilgi öğrencilerin hayallerindeki okul koridoru ve bu koridordaki aktivitelerinin tespiti olduğu için analiz aşamasında detaya inilmemiş, yazılı açıklamalarla uyuşan resim çalışmaları açıklamalarla kıyaslanarak analiz edilmiştir. Örnek anket ve resim çalışmalarına Ek 5’te yer verilmiştir.

E bölümünde 9.soruda “Öğrencilerin hayalindeki okul koridorlarının nasıl olduğunu belirleyebilmek için bir resim çalışması yapmaları ve bu resim çalışmasını birkaç cümle ile özetlemeleri” istenmiştir. Verilen cevapların cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre karşılaştırmaları yapılmıştır.

Öğrencilerin hayallerindeki okul koridorları ile ilgili verdikleri yazılı açıklamalarda havuz, kırmızı koridor, karadelik, kum saatçi, halı-havuz-mutfak, dondurmacı, yolların ayrılması, gemi, park olması, gökkuşağı olması, güneş-bulut olmak, tahterevallli, çimen olmak, ip atlamak, dans etmek, salıncak, kırmızı pano, kalpli duvarlar, spor alanı, çiçekli duvarlar, korkuluk-merdiven koruma filesi, satranç oynanan koridor, dönmeli ve tutacakları siyah, futbol sahası, gri okul, duvar resimleri, koridorda oyun zemini, sessiz olması, yürüyen merdiven, köfteci, geniş ve güzel hareket edilmesi, yanları korumalı, çocukların kitap okuması, maç oynayabilmek, nöbetçi öğretmen, süslü koridor, süslemeler, çiçekli koridorlar, yiyecek imkanı, geniş ve güzel, jimnastik, aydınlık-süslü pencereler, sınıflar ve müdür odaları, parkurlu koridor, tenis oynayabilmek, güzel afiş bulundurması, bayrak, nasreddin hoca-keloğlan-uzay mekiği bulundurması, arkadaşlarla gezmek, tablo olması, köşe kapmaca, saklambaç, körebe, sobe, uzun koridor, koşulmayan, daha renkli, telefonla oynanabilen, halı olan, Barbie oyuncağı, kutu oyunu olan, kaygan olmayan, hayvanların olduğu, eğlenceli, geniş, oyun alanı, koşma alanı, yemek pişirme alanı, plastik camlı pencereli, yer çekimsiz, mavi-beyaz renginde, kantini olan, oyun parkı olan, erkek kız ayrımı yapılmış yer, top havuzu olan, rahat, temiz, ayak izleri olan zemin olmasını istemektedirler (Tablo 25). Koridorlarında en çok olmasını istedikleri şeye 8 öğrenci çoğunluğuyla havuz ve yine 8 öğrenci çoğunluğuyla top sahası cevabını vermişlerdir.

Kız öğrencilerden 1.sınıflar çoğunlukla hayallerindeki okul koridorunda salıncak ve yiyecek imkanı, 2.sınıflar aydınlık süslü pencereler, 3.sınıflar duvar resimleri ve 4.sınıflar çiçekli koridor, geniş-güzel ve oyun alanı olmasını istemişlerdir. Erkek öğrencilerden 1.sınıflar çoğunlukla havuz ve futbol sahası, 2.sınıflar havuz, 3.sınıflar parkur ve 4.sınıflar ise futbol sahası olmasını istemişlerdir.

Tablo 25. Farklı cinsiyetteki öğrencilerin hayallerindeki okul koridoru

*Hayalinizdeki okul koridorunu bir iki cümle ile anlatır mısınız? Cinsiyet*Sınıf*

Cinsiyet		Sınıflar				Toplam
		Birinci sınıf	İkinci sınıf	Üçüncü sınıf	Dördüncü sınıf	
Kadın	Havuz	2	2	0	0	4
	Park olması	0	1	0	0	1
	Gökkuşağı olması	0	1	1	0	2
	Güneş bulut olmak	0	1	0	0	1
	Tahterevalli	1	0	0	0	1
	Çimen olmak	0	1	0	0	1
	İp atlamak	0	1	1	0	2
	Dans etmek	0	0	1	0	1
	Salıncak	3	0	0	1	4
	Kırmızı pano	0	0	1	0	1
	Futbol sahası	1	0	0	0	1
	Gri okul	0	0	1	0	1
	Duvar resimleri	0	2	4	0	6
	Koridorda oyun zemini	0	0	1	0	1
	Sessiz olması	0	1	0	0	1
	Yürüyen merdiven	0	0	1	0	1
	Yanları korumalı	0	0	1	0	1
	Maç oynayabilmek	0	0	1	0	1
	Nöbetçi öğretmen	0	0	1	0	1
	Süslü koridor	1	2	0	1	4
	Çiçekli koridorlar	0	2	1	2	5
	Yiyecek imkanı	3	0	0	0	3
	Geniş ve güzel	0	0	1	2	3
	Jimnastik	0	0	1	0	1
	Aydınlık süslü pencereler	0	4	0	0	4
	Tenis oynayabilmek	0	1	0	0	1
	Çiçek sandalye balon bulundurması	0	1	0	0	1
	Bayrak	0	1	0	0	1
	Nasreddin hoca keloğlan uzay mekiği bulundurması	0	1	0	0	1
	Arkadaşlarla gezmek	0	1	0	0	1
	Tablo olması	0	1	0	0	1
	Köşe kapmaca	0	1	0	0	1
	Saklambaç	0	1	0	0	1

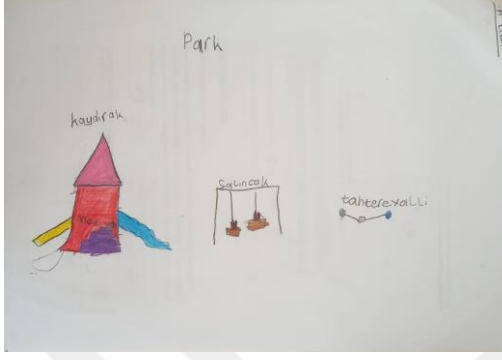
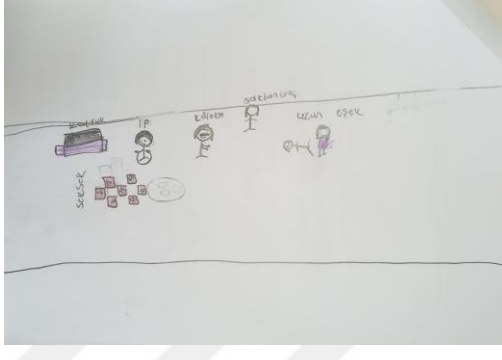
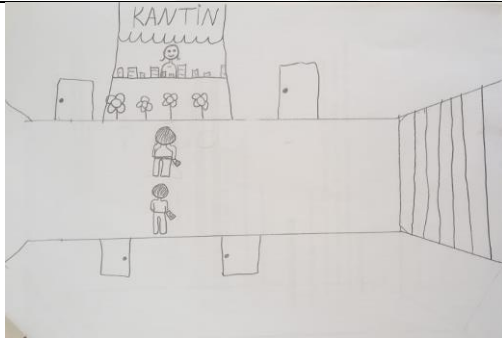
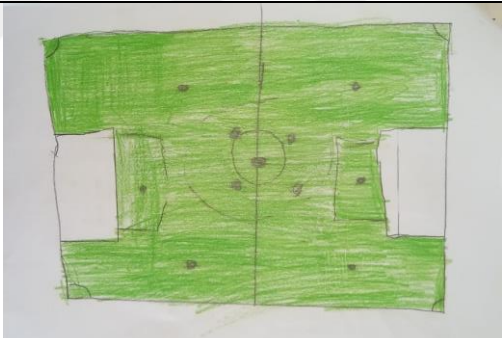
Tablo 25'in devamı

Erkek	Körebe	0	1	0	0	1
	Uzun koridor	0	0	0	1	1
	Koşulmayan	0	0	0	1	1
	Daha renkli	0	1	0	1	2
	Telefonla oynanabilen	0	0	0	1	1
	Halı olan	0	2	0	1	3
	Barbie oyuncacı	0	0	0	1	1
	Kutu oyunu olan	0	0	0	1	1
	Kaygan olmayan	0	0	0	1	1
	Eğlenceli	0	0	0	1	1
	Oyun alanı	0	0	0	2	2
	Koşma alanı	0	0	0	1	1
	Yemek pişirme alanı	0	0	0	1	1
	Kantini olan	0	1	0	1	2
	Oyun parkı olan	0	0	0	1	1
	Erkek kız ayrımı yapılmış yer	0	0	0	1	1
	Top havuzu olan	0	0	0	1	1
	Rahat	0	1	0	0	1
	Temiz	0	1	0	0	1
	Ayak izleri olan zemin	0	0	1	0	1
	Toplam	10	17	13	14	54
	Havuz	2	3	0	0	5
	Kırmızı koridor	0	1	0	0	1
	Karadelik	0	1	0	0	1
	Kum saatçi	1	0	0	0	1
	Dondurmacı	1	0	0	0	1
	Yolların ayrılması	0	0	1	0	1
	Gemi	1	0	0	0	1
	İp atlamak	0	1	0	0	1
	Spor alanı	1	0	0	0	1
	Korkuluk merdiven koruma filesi	1	0	0	0	1
	Satranç oynanan koridor	1	0	0	0	1
	Dönmeli ve tutacakları siyah	0	0	1	0	1
	Futbol sahası	2	0	1	4	7
	Duvar resimleri	0	1	0	0	1
	Koridorda oyun zemini	1	0	0	0	1
	Sessiz olması	0	0	1	0	1
	Yürüyen merdiven	0	0	0	1	1

Tablo 25'in devamı

Köfteci	1	0	0	0	1
Geniş ve güzel hareket edilmesi	0	0	1	0	1
Çocukların kitap okuması	0	0	1	0	1
Maç oynayabilmek	0	1	0	0	1
Nöbetçi öğretmen	0	0	1	0	1
Süslemeler	0	0	1	0	1
Çiçekli koridorlar	0	0	0	1	1
Yiyecek imkanı	0	0	0	1	1
Geniş ve güzel	0	0	0	1	1
Aydınlık pencereler süslü	0	1	0	0	1
Sınıflar ve müdür odaları	0	0	1	0	1
Parkur	0	0	2	0	2
Güzel afiş bulundurması	0	1	0	0	1
Saklambaç	0	1	0	0	1
Uzun koridor	0	0	0	2	2
Kaygan olmayan	0	0	0	2	2
Hayvanların olduğu	0	0	0	1	1
Koşma alanı	0	0	0	1	1
Plastik camlı pencereli	0	0	0	1	1
Yer çekimsiz	0	0	0	1	1
Mavi beyaz renginde	0	0	0	1	1
Temiz	0	1	0	0	1
Toplam	9	7	10	15	41

Öğrenci anket formunun son sorusu hayalindeki okul koridoru bölümünde öğrencilere yönlendirilmiş soruda bir de resim çalışması yapmaları istenmiştir. Öğrencilere ait resim çalışmalarından birkaç örneğe ve açıklamalarına Şekil 10'da yer verilmiştir.

E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDÖRÜ 9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz? (İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.) Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız. <i>Okul koridorunda keş ke salıncağ olsaydı</i>	E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDÖRÜ 9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz? (İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.) Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız. <i>İp atlama, keş ke, kalem, aydınlatma, saklanma, aydınlatma, kalem, aydınlatma, aydınlatma</i>		
1.sınıf öğrencisine ait resim çalışması ve açıklaması	2.sınıf öğrencisine ait resim çalışması ve açıklaması	E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDÖRÜ 9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz? (İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.) Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız. <i>Okulumuzda istediğim tek şey kantin</i>	E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDÖRÜ 9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz? (İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.) Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız. <i>Koruk, Saha, Olmasa, İlerin</i>
		4.sınıf öğrencisine ait resim çalışması ve açıklaması	4.sınıf öğrencisine ait resim çalışması ve açıklaması

Şekil 10. Öğrenci anket formu örnek resim çalışmaları ve açıklamaları

3.3. Öğretmenlere Uygulanan Anket Verilerinin Bulguları

Bu bölüm öğretmen anket formunda elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan bulguları içermektedir. Öğretmen anket formu 5 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin bulguları her bir ilgili başlıkta incelenmiştir.

- Kullanıcı Özellikleri

İlk bölüm olan A bölümü, okulun kullanıcıları olan öğrenci ve öğretmenlerden öğretmenlere uygulanmış olan anket çalışmasının kullanıcı özellikleri kısmını içeren ve

demografik verilere ait bulguları içermektedir. Bu bölümde cinsiyet, yaş, eğitim verdiği sınıf ve meslekteki deneyim yıllarına ait bilgilere yer verilmiştir.

Toplamda 9 sınıf öğretmeni ve 1 tane de özel eğitim sınıf öğretmeni (işitme engelliler öğretmeni) olmak üzere toplam 10 öğretmeni bulunan okulda 7 sınıf öğretmeni ve 1 özel eğitim öğretmeni olmak üzere toplam 8 öğretmen anket çalışmasına katılım sağlamıştır.

Cinsiyet: Ankete katılım sağlayan öğretmenlerden 6 öğretmen kadın ve 2 öğretmen erkektir.

Yaş: 8 öğretmenin katılım sağladığı çalışmada 1 kişi 26 yaşında, 1 kişi 29 yaşında, 1 kişi 31 yaşında, 3 kişi 33 yaşında, 1 kişi 35 yaşında ve 1 kişi 36 yaşındadır. 33 yaş grubu ankete en çok sayı ile katılım sağlayan yaş grubu olmuştur.

Eğitim verdiği sınıf: Ankete 1. sınıf öğretmenlerinden 1 kişi, 2. sınıf öğretmenlerinden 3 kişi, 3. sınıf öğretmenlerinden 2 kişi ve 4. sınıf öğretmenlerinde 2 kişi katılım sağlamıştır. Ankete en çok katılım sağlayan öğretmenler 2. sınıf öğretmenleri olmuştur.

Meslekteki deneyim yılı: Ankete katılım sağlayan öğretmenlerden 1 tanesi 3 yıllık, 1 tanesi 7 yıllık, 1 tanesi 8 yıllık, 4 tanesi 9 yıllık ve 1 tanesi 10 yıllık mesleki deneyime sahiptir. Ankete katılım sağlayan 9 yıllık meslek deneyimine sahip öğretmen sayısı en fazladır.

- Genel Sorular

Öğretmen anket formunun B bölümü genel sorular bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüsler en çok hangi mekanı kullandığı sorusu (mekan kullanım sıklığı) ve teneffüs sürelerinin yeterli olup olmadığı soruları öğretmenlere sorulmuştur.

En çok kullanılan mekan: Öğrencilerin okulda teneffüslerde en sık kullandığı mekan sorusuna öğretmenlerden 5 kişi en çok okul bahçesini, 4 kişi 2. sırada koridor ve merdivenleri kullandıklarını, 4 kişi 3. Sırada sınıflarını kullandıklarını belirtmişlerdir. 1 öğretmen hariç 7 öğretmen diğer mekanları da kullanım skalasına dahil etmişlerdir. 5 öğretmen 4. Sırada diğer mekanları kullandıklarını belirtmiştir. Bu mekanlar çoğunlukla kütüphane olmakla beraber, kantin, lavabo ve öğretmen odasını kullandıklarını da belirtmişlerdir.

Teneffüs sürelerinin yeterliliği: Teneffüs sürelerinin öğrenciler için yeterliliği hakkındaki soruya 8 öğretmenin tamamı teneffüs süreleri yeterlidir şeklinde cevap vermiştir.

- Teneffüs Saati ve Sınıf

Öğretmen anket formunun C bölümü teneffüs saati ve sınıf bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde sınıfta neler yaptığı ve neler yapmak istedikleri sorularına öğretmenler tarafından cevaplar aranmıştır.

Bu bölümde öğretmenlere sorulan soru aracılığıyla öğrencilerin sınıf mekanlarında gerçekleştirdikleri fiziksel aktivitelerin tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda öğretmen anket formundaki 3. ve 4. sorular öğretmenler tarafından cevaplandırılmıştır. Soru çoktan seçmeli olarak yönlendirilmiştir ancak diğer seçeneğiyle farklı aktiviteleri de belirtmeleri istenmiştir. Öğretmen anket formundaki sorular için de Kılıç Aksu'nun (2022) yapmış olduğu çalışmadaki başlık ve alt başlıklardan faydalanılmıştır.

C bölümü 3.soruda öğretmenler aracılığıyla, “Öğrencilerin sınıflarda teneffüslerde neler yaptıkları” sorgulanmıştır (Tablo 26). Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırmaları yapılmıştır. Erkek öğretmenler bilişsel ve sanatsal başlıkları altında olacak cevaplar vermediği için tabloda bu başlıklara yer verilmemiştir.

Kadın cinsiyete sahip öğretmenler aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, sobe, baş ve gövde hareketleri, top oynamak ve köşe kapamaca; pasif olarak: oturmak; bilişsel olarak: ders çalışmak, kitap okumak, ödev yapmak, satranç; sanatsal olarak: resim yapmak cevaplarını vermişlerdir. Erkek öğretmenler ise aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, sobe, baş ve gövde hareketleri, top oynamak, köşe kapmaca; pasif olarak: oturmak cevaplarını vermişlerdir. Bilişsel ve sanatsal olarak herhangi bir cevap belirtilmemiştir.

Kadın öğretmenler için oyun oynamak ve kitap okumak eylemleri ön plana çıkarken erkek öğrenciler için hemen hemen yaptıkları eylemlerin yüzdesi aynı olmaktadır.

Tablo 26. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin sınıfta teneffüslerde yaptıkları etkinlikler/aktiviteler

Sınıfınızda teneffüste öğrenciler neler yapar? Hangi davranışları sergiler? Cinsiyet*Deneyim							
		Deneyim					
Cinsiyet		3	7	8	9	10	Toplam
Kadın	Aktif						
	Oyun oynamak	1		1	3	1	6
	Spor yapmak	0		0	3	0	3
	Koşmak	1		0	2	0	3
	Yürümek	1		0	3	0	4

Tablo 26'nın devamı

	Dans etmek	1	0	3	1	5
	Zıplamak	1	0	3	0	4
	Kol ve bacak hareketleri	0	1	3	0	4
	Sobe	0	0	3	0	3
	Baş ve gövde hareketleri	0	0	2	0	2
	Top oynamak	1	0	2	0	3
	Köşe kapmaca	1	0	3	0	4
	Pasif					
	Oturmak	1	1	1	1	4
	Bilişsel					
	Ders çalışmak	0	1	2	1	4
	Kitap okumak	1	1	3	1	6
	Ödev yapmak	0	1	1	0	2
	Satranç	0	1	0	0	1
	Sanatsal					
	Resim yapmak	0	1	1	1	3
	Toplam	1	1	3	1	6
Erkek	Aktif					
	Oyun oynamak	1		1		2
	Spor yapmak	0		1		1
	Koşmak	1		1		2
	Yürümek	1		1		2
	Zıplamak	1		1		2
	Kol ve bacak hareketleri	1		0		1
	Sobe	0		1		1
	Baş ve gövde hareketleri	0		1		1
	Top oynamak	1		1		2
	Köşe kapmaca	1		1		2
	Pasif					
	Oturmak	1		1		2
	Toplam	1		1		2

C bölümü 4. soruda öğretmenler aracılığıyla “Sınıfta teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini istedikleri” sorgulanmıştır (Tablo 27). 7, 8, 9 ve 10 yıllık tecrübeye sahip öğretmenler soruyu cevaplamışlardır.

Kadın öğretmenler aktif olarak: zıplamak, oyun ve etkinlik; bilişsel olarak: akıl zeka oyunları ve kitap okuma köşesi istemişlerdir. Erkek öğretmenler ise aktif olarak: oyun ve etkinlik; bilişsel olarak akıl ve zeka oyunları istemişlerdir.

Akıl ve zeka oyunları öğretmenlerin en çok istediği aktivite örneği olmuştur.

Tablo 27. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin sınıfta teneffüslerde yapabilmesi istenilen etkinlikler/aktiviteler

Sınıfınızda teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini isterdiniz? Cinsiyet*Deneyim		Deneyim				Toplam
Cinsiyet		7	8	9	10	
Kadın	Aktif					
	Zıplamak		0	1	0	1
	Oyun ve etkinlik		0	1	0	1
	Bilişsel					
	Akıl zeka oyunları		1	1	1	3
	Kitap okuma köşesi		0	0	1	1
	Toplam		1	3	1	5
Erkek	Aktif					
	Oyun ve etkinlik	1		0		1
	Bilişsel					
	Akıl zeka oyunları	0		1		1
	Toplam	1		1		2

- Teneffüs Saati ve Sirkülasyon Alanları (Koridor-Merdiven)

Öğretmen anket formunun D bölümü teneffüs saati ve koridor-merdiven bölümünü içermektedir. Teneffüs saati ve okul koridor-merdivenlerini ele alan D bölümü 5 sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde koridor ve merdivenlerde neler yaptıkları, öğretmenlerin okul koridor ve merdivenlerinin sevdikleri ve sevmedikleri özellikler, okul koridor ve merdivenlerinde öğrencilerin neler yapmak istedikleri ve öğrencilerin okul koridor ve merdivenlerinde teneffüs vakitlerini geçirmelerinin olumlu ve olumsuz yönleri sorularına öğretmenler tarafından cevaplar aranmıştır.

Bu bölümde öğrencilerin sirkülasyon alanlarında gerçekleştirdikleri fiziksel aktivitelerin tespiti yapılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda öğretmen anket formundaki 5 numaralı soru öğretmenler tarafından cevaplandırılmıştır. Soru çoktan seçmeli olarak yönlendirilmiştir ancak diğer seçeneğiyle farklı aktiviteleri de belirtmeleri istenmiştir.

D bölümü 5.soruda öğretmenler aracılığıyla “Öğrencilerin koridor ve merdivenlerde teneffüslerde neler yaptıkları” çoktan seçmeli olarak sorgulanmıştır (Tablo 28). Verilen cevaplar aktif, pasif, bilişsel ve sanatsal olarak 4 ana başlık altında değerlendirilecekken kadın öğrencilerde pasif, bilişsel ve sanatsal eylemler bulunmamasından dolayı, erkek öğrencilerde ise bilişsel ve sanatsal eylemler bulunmamasından dolayı bu başlıklara yer verilmemiştir. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırmaları yapılmıştır.

Kadın cinsiyete sahip öğretmenler aktif olarak: oyun oynamak, spor yapmak, koşmak, yürümek, dans etmek, zıplamak, kol ve bacak hareketleri, seksek, sobe, baş ve gövde hareketleri, ip atlamak, top oynamak ve köşe kapmaca cevaplarını vermişlerdir. Pasif, bilişsel ve sanatsal olarak herhangi bir cevap vermemişlerdir. Erkek öğretmenler ise aktif olarak: oyun oynamak, koşmak, yürümek, zıplamak, baş ve gövde hareketleri, ip atlamak, köşe kapmaca; pasif olarak: oturmak cevaplarını vermişlerdir. Bilişsel ve sanatsal olarak herhangi bir cevap belirtilmemiştir.

Kadın öğretmenler için oyun oynamak ön plana çıkarken erkek öğretmenler için hemen hemen yaptıkları eylemlerin yüzdesi aynı olmaktadır.

Tablo 28. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde yaptıkları etkinlikler/aktiviteler

Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrenciler neler yapar? Hangi davranışları sergiler?
Cinsiyet*Deneyim

		Deneyim					Toplam
		3	7	8	9	10	
Cinsiyet							
Kadın	Aktif						
	Oyun oynamak	1		1	3	1	6
	Spor yapmak	0		1	0	0	1
	Koşmak	1		0	2	1	4
	Yürümek	0		0	3	1	4
	Dans etmek	0		0	2	1	3
	Zıplamak	1		1	2	1	5
	Kol ve bacak hareketleri	0		0	2	0	2
	Seksek	1		0	0	0	1
	Sobe	0		1	1	0	2
	Baş ve gövde hareketleri	0		0	3	0	3
	İp atlamak	0		1	1	1	3
	Top oynamak	0		0	0	1	1
	Köşe kapmaca	1		0	1	0	2
	Toplam	1		1	3	1	6

Tablo 28'in devamı

Erkek	Aktif			
	Oyun oynamak	1	1	2
	Koşmak	1	1	2
	Yürümek	1	1	2
	Zıplamak	1	1	2
	Baş ve gövde hareketleri	1	0	1
	İp atlamak	0	1	1
	Köşe kapmaca	0	1	1
	Pasif			
	Oturmak	1	0	1
	Toplam	1	1	2

D bölümü 6.soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri” sorgulanmıştır (Tablo 29). 3, 7, 8, 9 ve 10 yıllık tecrübeye sahip öğretmenler soruyu cevaplamıştır.

Kadın öğretmenler konfor öğelerine göre sevdiği özellikleri: güvenlik, geniş koridor ve merdiven uzunluğu olarak; donatı ve mekan öğelerine göre: merdivendeki eğitici yazılar, duvar resimleri, panolar ve renkli olması olarak cevaplamıştır. Erkek öğretmenler ise konfor öğelerine göre: hijyen, güvenlik ve iç açıcı olarak; donatı ve mekan öğelerine göre: panolar ve renkli olması cevaplarını vermişlerdir.

Kadın ve erkek öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre en sevilen özelliklerin başında güvenli olması gelmektedir. Daha sonra sevilen özellik olarak merdivenlerdeki eğitici yazılar ve panoların olması gelmektedir.

Tablo 29. Öğretmenler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri

Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız? Cinsiyet*Deneyim

		Deneyim					Toplam
		3	7	8	9	10	
Cinsiyet							
Kadın	Konfor öğelerine göre						
	Güvenlik	1		1	3	1	6
	Geniş koridor	0		0	1	0	1
	Merdiven uzunluğu	0		1	0	0	1
	Donatı ve mekan öğelerine göre						
	Merdivendeki eğitici yazılar	1		0	2	0	3
	Duvar resimleri	0		1	1	0	2
	Panolar	0		1	1	0	2

Tablo 29'un devamı

	Renkli olması	1	0	0	0	1
	Toplam	1	1	3	1	6
Erkek	Konfor öğelerine göre					
	Hijyen	1		1		2
	Güvenlik	1		1		2
	İç açıcı	1		0		1
	Donatı ve mekan öğelerine göre					
	Panolar	0		1		1
	Renkli olması	1		0		1
	Toplam	1		1		2

D bölümü 7.soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin sevilmeyen özellikleri” sorgulanmıştır (Tablo 30). 3, 7, 9 ve 10 yıllık tecrübeye sahip öğretmenler soruyu cevaplamıştır.

Kadın öğretmenler konfor öğelerine göre sevmediği özellikleri: dar, tekdüze-sadelik, kaygan zemin ve karanlık olarak cevaplamıştır. Erkek öğretmenler ise konfor öğelerine göre: dar, renksiz ve tekdüze-sadelik olarak; donatı ve mekan öğelerine göre: basamak sayısı fazla olarak cevaplamıştır.

Kadın ve erkek öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara göre en sevilmeyen özelliklerin başında dar olması daha sonra da karanlık olması gelmektedir.

Tablo 30. Öğretmenler tarafından okul koridor ve merdivenlerinin sevilmeyen özellikleri

Okul koridor ve merdivenlerinin <u>sevmediğiniz</u> özelliklerini yazar mısınız? Cinsiyet*Deneyim						
Cinsiyet		Deneyim				Toplam
		3	7	9	10	
Kadın	Konfor öğelerine göre					
	Dar	0		2	1	3
	Tekdüze sadelik	0		1	0	1
	Kaygan zemin	0		1	0	1
	Karanlık	1		1	1	3
	Toplam	1		3	1	5

Tablo 30'un devamı

Erkek	Konfor öğelerine göre			
	Dar	0	1	1
	Renksiz	1	0	1
	Tekdüze sadelik	1	0	1
	Donatı ve mekan öğelerine göre			
	Basamak sayısı fazla	0	1	1
	Toplam	1	1	2

D bölümü 8. soruda öğretmenler aracılığıyla “Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini istedikleri” sorgulanmıştır (Tablo 31). 3, 7, 8, 9 ve 10 yıllık tecrübeye sahip öğretmenler soruyu cevaplamışlardır.

Kadın öğretmenler: senkronize oyun (eş zamanlı oyun oynayabilmek), paylaşım yapabilmek, aktivite köşesi, farklı yeteneklere hitap eden oyunlar, okul duvarlarına serbest çizim alanı, kitap okuma köşesi, etkinlik köşesi, kuralları öğreten oyunlar ve öğrenci öğretmen etkileşimi istemektedirler. Erkek öğretmenler ise hızlı ve güvenli hareket edilebilmesini, yeteneklere uygun etkinlikler ve öğrenci öğretmen etkileşiminin olmasını istemektedirler.

Farklı yeteneklere uygun oyunlar, kuralları öğreten oyunlar ve öğrenci öğretmen etkileşiminin olması öğretmenler tarafından istenenlerin başında gelmektedir.

Tablo 31. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde yapabildiği istenilen etkinlikler/aktiviteler

*Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini isterdiniz? Cinsiyet*Deneyim*

Cinsiyet		Deneyim					Toplam
		3	7	8	9	10	
Kadın	Senkronize oyun	1		0	0	0	1
	Paylaşım yapabilmek	1		0	0	0	1
	Aktivite köşesi	0		0	1	0	1
	Farklı yeteneklere hitap eden oyunlar	0		0	1	0	1
	Okul duvarlarına serbest çizim alanı	0		0	0	1	1
	Kitap okuma köşesi	0		0	1	0	1
	Etkinlik köşesi	0		0	1	0	1
	Kuralları öğreten	0		0	2	0	2
	Öğrenci öğretmen etkileşim	0		0	1	0	1
	Toplam	1		1	3	1	6

Tablo 31'in devamı

Erkek	Hızlı hareket	1	0	1
	Güvenli hareket	1	0	1
	Yeteneklere uygun etkinlik	0	1	1
	Öğrenci öğretmen etkileşimi	0	1	1
	Toplam	1	1	2

E bölümü 9.soruda öğretmenler aracılığıyla “Öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu ve olumsuz yönleri” sorgulanmıştır.

Olumlu yönleri: Olumlu yönler için 9 yıllık deneyime sahip 3 kadın ve 1 erkek öğretmen cevap vermiştir. 9 yıllık deneyime sahip kadın öğretmenler olumlu yönler olarak kuralları öğretmesini ve öğrenci öğretmen etkileşimini örnek vermiştir. Yine 9 yıllık deneyime sahip erkek öğretmen de öğrenci öğretmen etkileşiminin olumlu özellik olduğunu belirtmiştir.

Kuralları öğretmesi ve öğrenci-öğretmen etkileşimini sağlaması öğretmenler tarafından eşit sayıda önemli olumlu yön olmuştur (Tablo 32).

Tablo 32. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu yönleri

		Deneyim	
Cinsiyet		9	Toplam
Kadın	Kuralları öğretiyor	2	2
	Öğrenci öğretmen etkileşim	1	1
	Toplam	3	3
Erkek	Öğrenci öğretmen etkileşim	1	1
	Toplam	1	1

Olumsuz yönler: Kadın öğretmenler en çok olumsuz yön olarak kargaşa, daha sonra gürültü ve en az olumsuz yön olarak da darlık olduğunu belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler ise olumsuz yön olarak gürültü ve darlık olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 33).

Gürültü ve kargaşa olumsuz yönler içerisinde en çok öne çıkan iki olumsuz özellik olmaktadır.

Tablo 33. Öğretmen perspektifinden öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumsuz yönleri

Öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumsuz yönleri nelerdir?

Cinsiyet*Deneyim

Cinsiyet		Deneyim					Toplam
		3	7	8	9	10	
Kadın	Gürültü	0		0	3	0	3
	Kargaşa	0		1	2	1	4
	Darlık	1		0	0	0	1
	Toplam	1		1	3	1	6
Erkek	Gürültü		0		1		1
	Darlık		1		0		1
	Toplam		1		1		2

- Hayalinizdeki Okul Koridoru

E bölümü 10. soruda öğretmenler aracılığıyla “Teneffüs saatinde öğrencilerin nasıl bir okul koridorunda zaman geçirmesini istedikleri ve hayallerindeki öğrenci koridorunun nasıl olduğu” sorgulanmıştır (Tablo 34). 7, 8, 9 ve 10 yıllık tecrübeye sahip öğretmenler soruyu cevaplamışlardır.

Kadın öğretmenler hayallerindeki öğrenci okul koridorunda: dijital pano, etkinlik köşesi, farklı duylara özel alan ve renkli oyun köşesi olmasını ayrıca aydınlık, ferah ve eğlendirici öğretici olmasını istemektedirler. Erkek öğretmenler ise dijital pano, fazla sayıda pencere ve renkli alan olması ayrıca aydınlık olmasını istemektedirler.

Dijital pano ve aydınlık olması öğretmenler tarafından en çok istenen özellik olmaktadır.

Tablo 34. Farklı cinsiyetteki öğretmenlerin hayallerindeki öğrenci okul koridoru

Teneffüs saatinde öğrencilerin nasıl bir okul koridorunda zaman geçirmesini isterdiniz? Hayalinizdeki öğrenci koridoru sizce nasıl olmalıdır? Birkaç cümle ile anlatır mısınız? Cinsiyet*Deneyim

Cinsiyet		Deneyim				Toplam
		7	8	9	10	
Kadın	Dijital pano		1	2	0	3
	Etkinlik köşesi		0	2	0	2
	Farklı duylara özel alan		0	1	0	1
	Renkli oyun köşe		0	0	1	1
	Aydınlık		1	2	0	3
	Ferah		1	0	0	1

Tablo 34'ün devamı

	Eğlendirici öğretici	0	1	1	2
	Toplam	1	3	1	5
Erkek	Dijital pano	1	0		1
	Fazla pencere	0	1		1
	Renkli alan	1	0		1
	Aydınlık	0	1		1
	Toplam	1	1		2

❖ Mevcut Durumun Tespitine Ait Analizler

Sirkülasyon alanları bina içerisi ve dışarısındaki mekanları birleştiren ve hareket yönünü belirleyen bağdır (Ching, 2007). Mekanları birbirine bağlama işlevi üstlenen koridorlar Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda lineer bir form almıştır. Karşılıklı mekanları bağlayan ve dikdörtgen formu kazanmış bu mekanın konfor şartları açısından zayıf kaldığı görülmektedir. Kişi başı alan ve hacimler az olduğu için öğrencilerin rahat ve konforlu hareket etmesini engellediği düşünülmektedir. Okulların genelinde kullanıldığı görülen sert zeminler görsel ve temizlik açısından kolaylıklar sağlasa da küçük yaştaki kullanıcıları olan ilkokullar gibi yapılarda düşme, çarpışma vb. durumlarda yaralanmaları önlemek için malzeme seçimine özen gösterilmelidir. Duvar renkleri mekan kullanıcıları olan öğretmenler ve öğrencilerin de görüşleri ele alınarak tasarlanması durumunda mekan kullanıcılarına hitap edebilecek ortamların ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Zeminde, duvarda ve tavanda kullanılan malzemelerin öğrencilerin sesinden kaynaklı gürültüyü engelleyebilmek için absorbe edici niteliğinin de olmasına özen gösterilmelidir. Özbıçakçı vd. (2012) eğitim yapılarındaki sirkülasyon alanları için gürültü düzeyinin 45 dB kabul edildiğini belirtmişlerdir. Sınıf kapılarının ani durumlarda sınıftaki öğrencilerin tahliyesini kolaylaştırmak adına koridora açılması bazı olumsuz durumları beraberinde getirebilmektedir. Örneğin serbest zamanda sınıf içini ve dışını kullanan öğrencilerin kapıları ani açmaları, çarpmalara sebebiyet verebilmektedir. Koridorda konumlanan elektrik dolabı vb. donatıların yerden yüksekliği öğrencilerin boy hizasında olduğu için çarpma vb. durumlara yol açabilmektedir. Bu vb. olağan kazaları engelleyebilmek adına donatı seçimi ve bunları yer seçimleri de önemli olmaktadır. Lineer floresan tipi yapay aydınlatmaların iç mekan aydınlatmasında yeterli geleceği düşünülmektedir ancak koridor uç bölümlerinde bulunan doğal aydınlatma ve havalandırmayı sağlayan pencerelerin boyutları her ne kadar büyük ölçülerde olsalar da koridorun formundan dolayı doğal havanın ve aydınlatmanın iç

kısımlara ulaşmasında yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Hertzberger (2008) sirkülasyon alanlarının çekim noktalarına dönüşmesi için gün ışığından yararlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu noktada gün ışığından tamamen yararlanamayan koridorların çekim noktalarına dönüşmesinin ve sosyal kavşak olarak hizmet vermesinin zayıfladığı söylenebilir. Bu noktada mekanın yardımcı öğeleri her ne kadar işlevini yerine getirse de ilk tasarım aşamasının önemi ön plana çıkmaktadır. Mekanı ısıtma amaçlı konumlanan kalorifer peteklerinin ısıl konforu sağladığı düşünülmektedir. Niceliğinin artırılıp yer kaybına sebep olmaktansa niteliğinin artırılarak mekânsal kalitenin artırılabilceği düşünülmektedir. Doğal aydınlatma, ısıl konfor ve donatılar sirkülasyon alanlarında sosyalleşmeyi etkilemektedir. Bu noktada uygun konfor koşulları sağlandığında sosyalleşmeyi kolaylaştıracaktır.

Katları birbirine bağlama işlevi üstlenen merdivenlerin Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda U formunu aldığı görülmektedir. Katlar arası ilişki kuran, katları birbirine bağlayan bu mekan ögesinin estetik değerinin zayıf olduğu ve ana işlevini yerine getirme noktasında da zayıf kaldığı düşünülmektedir. Kişi başına düşen alan ve hacimler az olduğu için öğrencilerin rahat ve konforlu hareket etmesini engellediği düşünülmektedir. Katta ortalama 80 öğrencinin bulunması ve bu öğrencilerin kısıtlı serbest zamanları olan 10 dakikalık teneffüslerde okul bahçesini kullanmaları için düşey sirkülasyon alanı olan merdivenleri kullanmaları gerekmektedir. Bu durumda da yaşanan yoğunluk kısıtlı zamanın verimli geçirilememesine ve çocuk yaşta kullanıcı olan ilkokul öğrencilerinin birbirlerine yoğunluktan kaynaklı fiziki zararlar verebilmesine yol açabilmektedir. Okulların genelinde kullanıldığı görülen sert zeminler görsel ve temizlik açısından kolaylıklar sağlasa da küçük yaştaki kullanıcıları olan ilkokullar gibi yapılarda düşme, çarpışma vb. durumlarda yaralanmaları önlemek için malzeme seçimine özen gösterilmelidir. Duvar renkleri mekan kullanıcıları olan öğretmenler ve öğrencilerin de görüşleri ele alınarak tasarlanması durumunda mekan kullanıcılarına hitap edebilecek ortamların ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Zeminde, duvarda ve tavanda kullanılan malzemelerin öğrencilerin sesinden kaynaklı gürültüyü engelleyebilmek için absorbe edici niteliğinin de olmasına özen gösterilmelidir. Merdivenler genellikle gündüz saatlerinde kullanıldığı (ders saatlerinin gündüz olmasından dolayı) ve doğal ışık alabildiği için merdivenlerde kullanılmış olan glop armatürün yeterli olduğu düşünülmektedir. Merdivenlerde doğal aydınlatma ve havalandırmayı sağlayan PVC pencerelerinin de işlevini yerine getirmede yeterli olduğu görülmektedir. Gün ışığından yararlandığı görülen merdivenlerin çekim noktalarına dönüşmesinin ve sosyal kavşak olarak hizmet vermesinin diğer konfor koşullarını ve uygun

boyutları sağladığı takdirde kolaylaşacağı söylenilebilir. Mekanı ısıtma amaçlı konumlanan kalorifer peteklerinin ısıl konforu sağladığı düşünülmektedir. Niceliğinin artırılıp yer kaybına sebep olmaktansa niteliğinin artırılarak mekânsal kalitenin artırılabilceği düşünülmektedir. Doğal aydınlatma, ısıl konfor ve donatılar sirkülasyon alanlarında sosyalleşmeyi etkilemektedir. Bu noktada uygun konfor koşulları sağlandığında sosyalleşmeyi kolaylaştıracaktır.

❖ Öğrencilere Uygulanan Anket ve Resim Verilerinin Analizi

Bu bölüm öğrencilere uygulanan anket ve resim çalışmalarından elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan analizleri içermektedir. Öğrenci anket formu 5 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin analizleri her bir ilgili başlıkta incelenmiştir.

- Kullanıcı Özellikleri

Kullanıcı özellikleri nesnel veriler olduğu için herhangi bir analiz gerçekleştirilmemiştir. Analizler daha çok anket sorularını içeren bölümlerde gerçekleştirilmiştir.

- Genel Sorular

Öğrenci anket formunun B bölümü genel sorular bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullandığı (mekan kullanım sıklığı) ve teneffüs sürelerinin yeterli olup olmadığı sorgulanmıştır.

En çok kullanılan mekan: B bölümünde ilk olarak “Okulda teneffüslerde öğrencilerin en çok hangi mekanı kullandığı” sorgulanmıştır.

Araştırmada bir geçiş mekanı olan ve mekanları birbirine bağlayan yatay ve dikey sirkülasyon mekanı olan koridor ve merdivenlerin kullanım yüzdesinin diğer mekanlarla eşdeğer olması veya daha yüksek olması düşünülmekteydi ancak bu soruya cevap veren 123 öğrenciden 14’ü koridor ve merdivenleri en sık kullandığı mekan olarak belirtmişlerdir. En sık kullandığı mekanın ise okul bahçesi olduğunu belirtmişlerdir.

Davies (1996), çocukların dış mekanda daha fazla nesne ile etkileşim kurduğu için motor becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir. Motor becerilerini geliştirme çağında olan çocuklar okul bahçelerinde bu gelişimlerini sağlayabildiği, çok daha fazla nesne ve arkadaşları ile etkileşim kurabildiği, farklı niteliklerde oyun oynayabildikleri için en sık kullandıkları mekan olarak okul bahçelerini belirttikleri düşünülmektedir. Sirkülasyon alanlarının kullanım sıklığının diğer mekanlara göre daha az olması sonucu düşünüldüğünde soruya cevap veren öğrencilerin sirkülasyon mekanlarını sadece aktif kullanım oranına göre değerlendirdiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bir geçiş mekanı olarak

düşünüldüğünde bu mekanların kullanım sıklığının artması gerekmektedir. Buna göre de bu mekanlar üzerinde tasarım ve uygulama üzerine yoğunlaştırılması gerektiği de önem kazanacaktır.

Teneffüs sürelerinin yeterliliği: B bölümünde ikinci olarak “Teneffüs sürelerinin yeterliliği” sorgulanmıştır.

Verilen cevaplara göre teneffüs sürelerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Öğrencilerin serbest zamanları olan teneffüs süreleri öğrencilerin oyunlarının yarım kalması, sirkülasyon alanlarında yaşanan yoğunluk sebebiyle aktif zamanın azalması gibi nedenlere bağlı olarak yeterli olmaması düşünülmektedir. Öğrencilerin cevapları da bu doğrultudadır. İbret vd. (2011) öğrencilerin teneffüs sürelerinin kısa ve yetersiz olmasından dolayı öğrencilerin dinlenme vb. ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığı, öğrencilerin derslere geç kalmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde Reilly de (2008) 10 dakikalık teneffüs süresinin öğrencilerin tuvalet vb. temel ihtiyaçlarını karşılamaya zor yettiği ve fiziksel gereksinim ve ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğunu aktarmıştır. Aktay vd. (2019) öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada ideal teneffüs süresinin 25 ila 28 dk. arasında olması gerektiğini tespit etmişlerdir (Akt. Kılıç Aksu, 2022).

- Teneffüs Saati ve Sınıf

Öğrenci anket formunun C bölümü teneffüs saati ve sınıf bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde sınıfta neler yaptığı ve neler yapmak istedikleri araştırılmıştır.

Sınıfta teneffüsler yapılan aktiviteler: Öğrenci anket formunun C bölümünde 3. soruda “Öğrencilerin sınıflarında teneffüslerde neler yaptıkları” sorgulanmıştır.

Literatür araştırıldığında birçok etkenin oyun tercihlerini etkilediği görülmektedir. Bunlar içerisinde en çok üzerinde durulan etkenlerden biri de cinsiyet kavramıdır (Piten ve Pilten, 2013, akt: Kılıç Aksu, 2022).

Verilen cevaplara göre her iki cinsiyetteki öğrenciler de sınıflarda teneffüslerde bilişsel eylemler haricinde ortak eylemler yaptıkları görülmüştür. Oyun oynamak başlığı diğer oyunları kapsadığından dolayı aktif olarak yapılan eylemlerin başında geldiği düşünülmektedir. Yaş grubu olarak da oyun oynamaya müsait bir çağda olmaları durumu da oyun oynama yüzdesini desteklemektedir.

Araştırmanın kapsamı fiziksel aktivite olduğu için sınıf değişkenine göre analizler sadece aktif davranışlar özelinde incelenmiştir. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıfların kız öğrencileri aktif olarak sınıfta teneffüslerde en çok oyun oynadıklarını belirtmişlerdir.

Dördüncü sınıf kız öğrencileri ise diğer sınıflar gibi en çok yaptıkları eylem olarak oyun oynamayı belirtirken aynı oranda yapılan eylem olarak yürümek eylemini de yaptıklarını belirtmişlerdir. Buna göre yaş arttıkça ve sınıf büyüdükçe öğrencilerin oyun kapsamlarının değiştiği söylenebilir. Aynı zamanda anket sorularına cevap verirken de detaya inildiği söylenebilir. Birinci ve üçüncü sınıfın erkek öğrencileri de en çok oyun oynadıklarını belirtmiştir. İkinci sınıfı erkek öğrencileri en çok oyun oynadıklarını ve top oynadıklarını, dördüncü sınıfın erkek öğrencileri ise koştuklarını ve top oynadıklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerde de yaş arttıkça oyun kapsamının değiştiği ve harekete bağlı eylemlerin de önem kazandığı söylenebilir.

Kılıç Aksu (2022) öğrencilerin sınıflarda birey davranışı olarak kitap okuma ve etrafı seyretme davranışları gösterirken aktif olarak sınıfta dolaşmak ve yiyecek yemek eylemlerini yaptıklarını belirtmiştir. Bilişsel olarak derse hazırlanmak, sanatsal olarak ise resim yapma eyleminin yaygın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrenciler kapalı mekanlarda teneffüslerde daha çok oyun oynamak, kitap okumak, satranç oynamak, ders çalışmak, resim yapmak ve tuvalete gitmek eylemlerini yapmaktadır (Tezcan, 2020). Aktay vd. (2019) de sınıfta yapılan davranışlar olarak oyun oynamak, kitap okumak, ders çalışmak, resim yapmak, yiyecek yemek ve genel ihtiyaçları gerçekleştirmek olduğunu bildirmişlerdir. Gür ve Düzenli de (2004) bireysel veya grup davranışına bakılmaksızın öğrencilerin teneffüslerde sınıflarda koşmak, etrafı izlemek, kitap okumak, ödev yapmak, yiyecek yemek, tahtaya yazı yazmak, taklit davranışlarını sergilediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlara bakarak öğrencilerin sınıflarda serbest zamanlarında benzer davranışlar ortaya koyduğu söylenebilir. Ancak oyun oynama vb. aktif eylemlerin yüzdesinin daha çok olması öğrencilerin yaşlarıyla bağlantılı olarak aktif eylemlere ilgi ve ihtiyaç duyduğunun da bir göstergesi olarak gösterilebilir.

Sınıfta teneffüslerde yapılmak istenen aktiviteler: Öğrenci anket formunun C bölümünde 4. soruda “Öğrencilerin sınıflarında teneffüslerde neler yapabilmek istedikleri” sorgulanmıştır.

Bir önceki soruda öğrencilerin sınıflarında neler yaptıkları sorulmuş ve en çok oyun oynamak istediklerini belirten öğrenciler bir sonraki soruda sınıflarında neler yapabilmek istedikleri sorulmuş ve yine en çok oyun oynamak cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre öğrenciler sınıflarında oyun oynamaktadırlar ama yapabilecekleri eylem olarak da oyun oynamak istemektedirler.

Birinci, ikinci ve üçüncü sınıfların kız öğrencileri aktif olarak sınıfta teneffüslerde en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir. Dördüncü sınıf kız öğrencileri ise en çok yapmak istedikleri eylem olarak koşmak istediklerini belirtmişlerdir. Kız öğrencilerde artan yaşa bağlı olarak istenilen eylem durumunun da değiştiği belirtilebilir. Yaşça daha olgun olan dördüncü sınıf kız öğrencilerinin oyun oynamaya ek olarak koşmak eylemini de gerçekleştirmek istedikleri görülmüştür. Birinci, üçüncü ve dördüncü sınıfın erkek öğrencileri en çok oyun oynamak istediklerini belirtmiştir. İkinci sınıf erkek öğrencileri ise en çok spor yapmak istediklerini belirtmiştir. Erkek öğrencilerde ise yaşa ve sınıfa bağlı bir tutarlı sonuca ulaşılammıştır. Ara sınıf olan ikinci sınıflar oyun oynamaya ek olarak diğer sınıflardan farklı bir şekilde spor yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu da ikinci sınıf öğrencilerinin oyun ve spor kavramlarına bakış açısından veya öğretmenlerinin bu kavramlar üzerindeki anlatımlarından kaynaklandığı söylenebilir.

Kılıç Aksu (2022) öğrencilerin sınıflarda bireysel olarak pasif eylemlerinin ön plana çıktığını belirtirken grup davranışlarında aktif eylemlerin ön plana çıktığını, en çok da oyun oynamak eyleminin öne çıktığını belirtmektedir. Bu verilere göre oyun oynamak eylemi aktif eylemler arasında önem kazanmaktadır. Durmuş ve Gülay da (2018) çalışmalarında öğrencilerin sınıflarını kendi evleriyle bütünleştirdiği, kendi evleri gibi rahat ve huzurlu oturup kalkabilecekleri, oyun oynayabilecekleri ve ödevlerini tamamlayabilecekleri bir şekilde olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Kılıç Aksu (2022) yaptığı çalışmasında öğrencilerin sınıflarında daha çok aktif davranışlar sergilemek istediğini tespit etmiştir. Öğrenciler daha farklı nitelikte, daha hareketli ve daha çok oyun oynamak istemekte ve koşmak istemektedirler. Bu sonuca göre fiziksel aktivitelerin önemi ve öğrenciler tarafından istenen ve beklenen bir durum olduğu ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak sınıfların serbest zaman etkinlikleri için önemli mekanlardan biri olduğunu vurgulanmaktadır.

- Teneffüs Saati ve Koridor-Merdiven

Öğrenci anket formunun D bölümü teneffüs saati ve koridor-merdiven bölümünü içermektedir.

Sirkülasyon alanlarında yapılan aktiviteler: Öğrenci anket formunun D bölümünde 5. soruda “Okul koridor ve merdivenlerde teneffüslerde öğrencilerin neler yaptıkları” sorgulanmıştır.

Verilen cevaplara göre kadın cinsiyetteki öğrenciler koridor ve merdivenlerde aktif olarak erkeklerin aksine en çok ip atladıklarını belirtmişlerdir. Oyun oynamak, ip atlamaktan

daha az düzeyde istenen eylem olmuştur. Bu durum koridorlarda yapılan aktif eylemlerin cinsiyete göre farklılaştığını göstermektedir. İp atlamak da oyun oynamanın bir çeşidi olsa da öğrenciler tarafından bu ayrımın yapılıp yapılmadığı durumu tespit edilmek ve vurgulanmak istenmiştir. Erkek öğrenciler ise aktif olarak en çok oyun oynamak ve yürümek cevaplarını vermişlerdir. Oyun oynamak başlığı diğer oyunları kapsadığından dolayı aktif olarak yapılan eylemlerin başında geldiği düşünülmektedir. Yaş grubu olarak da oyun oynamaya müsait bir çağda olmaları da oyun oynama yüzdesini desteklemektedir. Bir geçiş mekanı olarak değerlendirildiğinden dolayı yürümek eyleminin de oyun oynamak kadar çok yapılan bir eylem olduğu görülmektedir.

Kız öğrencilerden birinci sınıflar en çok yürümek eylemini gerçekleştirdiklerini, ikinci sınıflar ip atladıklarını, üçüncü sınıflar oyun oynadıklarını ve yürüdüklerini, dördüncü sınıflar ise ip atladıklarını belirtmişlerdir. Kız öğrenciler arasında sınıfa bağlı tutarlı bir değişime rastlanılmamıştır. Koridor ve merdivenlerde gerçekleştirilen eylemler sınıf değişkeninden bağımsız olarak öğrencilerin bireysel istekleri doğrultusunda gerçekleştiği söylenebilir. Erkek öğrencilerden birinci sınıflar en çok zıplamak eylemini gerçekleştirdiklerini, ikinci sınıflar oyun oynadıklarını, üçüncü sınıflar yürümek eylemini gerçekleştirdiklerini, dördüncü sınıflar ise oyun oynadıklarını ve yürümek eylemini gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Kız öğrencilere benzer şekilde erkek öğrencilerin de gerçekleştirdikleri eylemlerin sınıf değişkeninden bağımsız olarak geliştiği söylenebilir.

Farklı bilimsel çalışmalarda da (Aktürk vd., 2024) benzer sonuçlar elde edilmiştir. Farklı çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmak cevapların tutarlı olduğunu göstermektedir. Bu noktada yürümek ve oyun oynamak eylemlerinin farklı çalışmalarda da öğrencilerin koridor ve merdivenlerde yaptıkları eylemlerin başında geldiği görülmüştür. Dar bir alan olmasına rağmen çocukların farklı niteliklerde birçok aktif eylem yapabiliyor olması sınıfların yanı sıra koridor ve merdivenlerin de bu yönüyle değerlendirilmesi gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Sınıfların serbest zamanlar için etkinlik yapma noktasında en önemli mekanlardan biri olduğunu vurgulayan Kılıç Aksu (2022) sınıfların, koridor ve okul bahçeleriyle birlikte ele alındığı zaman elde edilen verilerle beraber öğrenciler için çok daha efektif tasarımların ve mekanların ortaya çıkabileceğini belirtmektedir.

Sirkülasyon alanlarında sevilen özellikler: Öğrenci anket formunun D bölümünde 6. soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri” sorgulanmıştır.

Geniş olması, duvar resimleri, aktif eylemler ve nöbetçi öğretmenin olması her iki cinsiyette de en çok sevilen durumlardır. Buna göre öğrenciler dar sirkülasyon

alanlarındansa geniş olmasını tercih etmektedirler. Duvar resimleri öğrenciler tarafından sirkülasyon alanlarında sevimde ve istenmektedir. Aktif eylem yapılabilmesi öğrencilerin sevdiği bir durumdur. Bundan dolayı aktif eylem yapabilmek için öğrencilere uygun ortam koşulları sağlanması gereklidir. Nöbetçi öğretmenin olması da sevilen bir diğer durumdur. Buna göre öğrenciler kendilerini güvende ve kontrolde hissetmektedirler ve bunu istemektedirler.

Koridor ve merdivenlerin sevilen özelliklerinde aktif eylemleri en çok seven kız öğrenci grubu 2.sınıflar olurken erkek öğrenci grubu 4.sınıflar olmuştur. Sınıf değişkenine göre tutarlı bir değişimin olduğu söylenemez.

Aktürk vd. (2024) çalışmasında mekan kullanıcılarının koridorları değerlendirdiğinde düşük seviyede olumlu özellikler belirtmiştir. Ancak bu çalışmada öğrencilerin sirkülasyon mekanları özelinde birçok sevdiği özellik bulunmaktadır. Bu özellikler, öğrencilerin sevmedikleri özellikler tespit edilip iyileştirildiğinde genişletilebilir.

Sirkülasyon alanlarında sevimyen özellikler: Öğrenci anket formunun D bölümünde 7. soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin sevimyen özellikleri” sorgulanmıştır.

Koridorların öğrenciler üzerinde neleri çağrıştırdığı sorgulandığında sırasıyla ilk üç kavram: gürültü, kalabalık ve dar olması olmuştur. Bu özellikler de koridorların negatif yani sevimyen özelliklerine işaret etmektedir. Öğrenciler koridorlardaki donatı ve aksesuarlara memnuniyet düzeylerinin de düşük olduğu görülmüştür. Düşük memnuniyet düzeyi çeşidin yetersiz kalması ve materyallerin konforlu olmamasından kaynaklanmaktadır. Donatıların antropometrik ölçülerinin orta düzeyde yeterli olduğu araştırma sonucu tespit edilmiştir. Tören yapmak ve proje yapmak eylemleri en az sevilen veya sevimyen etkinlikler olarak nitelendirilebilir. Öğrencilerin koridorlarındaki fiziksel özelliklere ve donatılara karşı düşük düzeyde memnuniyet düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Koridor ve merdivenlerin sevimyen özelliklerinde aktif eylemleri en çok sevmeyen kız öğrenci grubu 2.sınıflar olurken erkek öğrenci grupları 3. ve 4. sınıflar olmuştur. Sevilen ve sevimyen özellikler analiz edildiğinde bir tutarsızlığın olduğu söylenebilir. Aynı sınıf kız ve erkek öğrencileri hem sevilen özelliklere hem de sevimyen özelliklere cevap vermişlerdir. Bu durumun da aktif eylemler içerisinde farklı eylemlerin sevilen veya sevimyen özellikleri oluşturduğu söylenebilir.

Aktürk vd. de (2024) çalışmasında koridorların olumsuz özellikleri olarak daha çok hareketli ve dolu olmasını belirtmişlerdir. Çalışmalarda elde edilen cevapların benzer olması

koridorlarda sevilmeyen özelliklerin ortak olduğuna ve bir çözüm getirilmeye ihtiyacının olduğuna işaretler. Bu sonuçlara göre öğrencilerin teneffüslerde en çok kullandıkları koridorların öğrencilerin fiziksel, algısal, işlevsel ve estetik anlamda ihtiyaçlarını karşılama noktasında yetersiz kaldığı söylenebilir (Aktürk vd., 2024).

Sesli olması, merdivenler ve aktif eylemler her iki cinsiyette de en çok sevilmeyen durumlardır. Buna göre öğrenciler sessiz sirkülasyon alanları tercih etmektedirler. Sesten veya gürültüden rahatsız olmaktadır. Genel ifadeyle sevilmeyen merdivenlerin sevilme sebepleri: dik olması, küçük olması, basamak sayısının fazla olması gibi sebeplerdir. Yerinde tespit çalışmasıyla da tespit edilen bu durum öğrenciler tarafından da fark edilerek belirtilmiştir. Düşey sirkülasyonda tek başına öğretmene, idareciye, personele ve onlarca öğrenciye hizmet eden merdivenlerin doğru tasarlanmış olması ve işlevini konforlu şekilde yerine getiriyor olması önem arz etmektedir. Aktif eylemler hem en çok sevilen hem de en çok sevilmeyen eylem çeşidi olmuştur. Buna göre aktif eylemin de kendi içerisindeki çeşitleri sevilen ya da sevilmeyen durumları ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca aktif eylemlerin yapılma şeklide diğer öğrencileri rahatsız edebileceği ihtimalinden dolayı sevilmeyen eylem çeşidi sınıfına girdiği düşünülmektedir.

Sirkülasyon alanlarında yapılmak istenen aktiviteler: Öğrenci anket formunun D bölümünde 8. soruda “Okul koridor ve merdivenlerde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmek istedikleri” sorgulanmıştır.

5.soruda öğrencilerin koridor ve merdivenlerde neler yaptıkları sorulmuş ve en çok oyun oynamak istediklerini belirten öğrenciler 8. soruda koridor ve merdivenlerde neler yapabilmek istedikleri sorulmuş ve yine en çok oyun oynamak cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre öğrenciler sirkülasyon alanlarında oyun oynamaktadırlar ama yapabilecekleri eylem olarak da oyun oynamak istemektedirler.

Birinci ve üçüncü sınıfların kız öğrencileri aktif olarak koridor ve merdivenlerde teneffüslerde en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir. İkinci sınıf kız öğrencileri ise en çok oyun oynamaya ek olarak ip atlamak istediklerini de belirtmişlerdir. Dördüncü sınıf kız öğrencileri ise en çok yapmak istedikleri eylem olarak koşmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu verilere göre sınıf değişkenine göre orantılı bir değişimden söz etmek mümkün değildir. Öğrencilerin kendi istek ve tutumlarına göre verilen cevaplar değişkenlik göstermektedir. Birinci sınıfın erkek öğrencileri en çok oyun oynamak ve spor yapmak istediklerini belirtmiştir. İkinci, üçüncü ve dördüncü sınıf erkek öğrencileri ise en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir. Birinci sınıf erkek öğrencilerine göre spor ve oyun

kavramlarının farklı şekilde vurgulandığı görülürken diğer sınıflarda sadece oyun kavramının vurgulandığı görülmüştür. Bu verilere göre alt kademedeki öğrencilerin üst kademedeki öğrencilere kıyasla oyun ve spor kavramlarını ayırt etmesi beklenmezken ayırt ettikleri görülmüştür. Bu durumun da alt kademe öğrencilerinin daha detaylı düşünmelerinden veya anket formu doldurulurken öğretmenlerinin görüşlerinden faydalandıklarından kaynaklandığı söylenebilir.

Aktürk vd. (2024) çalışmalarında öğrencilerin koridorlarda en çok arkadaşlarıyla sohbet etmek, buluşmak ve dinlenmek istediklerini belirtmiştir. Benzer bulguların olduğu söylenebilse de bu çalışmada öğrencilerin aktif eylem isteklerinin çoğunlukta olması öne çıkmaktadır.

- Hayalindeki Okul Koridoru

Öğrenci anket formunun son bölümü olan E bölümünde 9.soruda “Öğrencilerin hayalindeki okul koridorlarının nasıl olduğunu belirleyebilmek için bir resim çalışması yapmaları ve bu resim çalışmasını birkaç cümle ile özetlemeleri” istenmiştir.

Önceki sorularda koridor ve merdivenlere ve aynı zamanda sınıf mekanlarına yönelik öğrencilerin fiziksel aktivite odaklı yaptıkları eylemlerin tespitini yapmak ve yine aynı şekilde bu alanlarda fiziksel aktiviteye yönelik beklentilerinin tespitini yapmak amaçlanmıştır. Aynı zamanda hayallerindeki koridorlara yönelik yapılan nitelilerle nasıl bir iç mekan istedikleri sorgulanmak istenmiştir. Son soru da öğrencilerin koridor mekanıyla ilgili diğer sorularda sirkülasyon alanlarının fiziksel aktivite odaklı kullanımında öğrencilerin beklentilerinin tespitinin yapılamadığı, atlandığı, gözden kaçabilecek noktalar için tespitini güçlendirmek amacıyla öğrencilere yönlendirilmiş bir sorudur. Bu soruya resim çizme etkinliğinin yanı sıra aynı zamanda çizdikleri resimlerle ilgili kısa bir açıklama istenmiştir. Böylece resim analizlerinin yazılı ifadelerle desteklenerek daha sağlam sonuçlara ulaşılmasına, daha iyi yorumlar yapılmasına imkan sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırmada öğrencilerin verdikleri cevaplar cinsiyete göre farklılaşmalar içermektedir. Kadın cinsiyete sahip öğrenciler kendi ilgi ve alakalarına göre oluşturulmuş bir koridor hayal ederken erkek öğrenciler de yine kendi ilgi ve alakalarına göre bir koridor hayal etmektedirler. Kız çocuklarının genellikle süslü, çiçekli, resimli vb. daha sanatsal nitelikte istekleri olurken erkek çocukların futbol sahası, havuz gibi daha spora ve harekete dayalı isteklerinin olduğu görülmektedir. Veriler incelendiğinde kişisel farklılaşmaların da olduğu görülmektedir. Birey bazında da öğrenciler kendi ilgi ve isteklerine göre

hayallerindeki koridorun şekillenmesini istemektedirler. Bazı öğrenciler biçimsel düzenlemeler isterken bazıları işlevsel düzenlemeleri hayal edip istemektedirler.

Kız öğrencilerden 1.sınıflar çoğunlukla hayallerindeki okul koridorunda salıncak ve yiyecek imkanı, 2.sınıflar aydınlık süslü pencereler, 3.sınıflar duvar resimleri ve 4.sınıflar çiçekli koridor, geniş-güzel ve oyun alanı olmasını istemişlerdir. Kız öğrencilerin cevaplarına göre istenilen koridor çocuk yaşta kullanıcılar bakış açılarıyla değerlendirildiği için cevapların bu yönde geliştiği görülmektedir. Sınıf değişkenine göre orantılı bir ayrım fark edilememektedir. Genel olarak öğrencilerin eksik ihtiyaçlarından kaynaklı isteklerin olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerden 1.sınıflar çoğunlukla havuz ve futbol sahası, 2.sınıflar havuz, 3.sınıflar parkur ve 4.sınıflar ise futbol sahası olmasını istemişlerdir. Erkek öğrencilerin sınıf değişkenine göre bir ayrım bulunmamaktadır. Cinsiyete göre farklılaşan isteklerin sınıf değişkeninde belirgin farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Kılıç Aksu'nun (2022) sınıf mekanıyla ilgili öğrencilere uyguladığı ve aldığı sonuçlara göre öğrencilerin ev ve sokak hayatında yaşadığı oyun ortamını sınıflarında da görmek istediği sonucuna ulaşmıştır. Şekeroğlu (2013) da yaptığı çalışmada öğrencilerin sınıflarını lunapark, piknik yeri, arkadaşlarıyla birlikte keyifli vakit geçirip oyun oynayabilecekleri bir mekan olarak algıladıklarını belirtmiştir. Kendi çalışmamızdan elde edilen resim verilerine göre de öğrenciler hayallerindeki okul koridorlarını yine kendi yaşamış ve deneyimlemiş olduğu çevreye ve deneyimlere göre olmasını arzu etmekte oldukları görülmüştür. Göregenli de (2013) öğrencilerin koridorları ihtiyaca göre dönüştürebilmek, kişisel özelliklerine göre çevreyi düzenlemek ve sosyallik bağı içerisine girmek istekleri olduğunu belirtmiştir.

Aktürk vd. (2024) çalışmalarında öğrencilerin hayallerindeki koridor mekanını konu edinmişler ve öğrencilerin neler istediklerini tespit etmeye çalışmışlardır: Öğrenciler hayallerindeki okul koridorunun en çok doğal ve sakinleştirici bir atmosferde olmasını istemişlerdir. Koridorda özgün bir buluşma noktası istemişler, koridorun ihtiyaçlara göre dönüştürülebilmesini ve dış mekanla görsel bir iletişiminin olmasını istemişlerdir. Öğrenciler daha düşük oranlar da ayakkabılarını çıkaracaklarını alanların olmasını istemişlerdir. Öğrenciler okul koridorlarının doğal-sakinleştirici olmasını, dış mekanla görsel ve fiziksel bağ kurmasını istemektedirler. Bu noktada okuldaki vakitlerinin çoğunu kapalı iç mekanda geçiren öğrenciler dış mekanla ve doğayla bağlantı kurmak istemektedirler. Öğrenciler ayrıca okul koridorlarında atıştırılabilir hazırlayabilecek alanlar, uzanarak oturulabilen alanlar, orta düzeyde de ayakkabılarını çıkarabilecekleri alanlar

istemektedirler. Bu durum okul koridorlarının ev atmosferi yaratacak bir havada düşünülmesini ön plana çıkarmaktadır. Mekan kullanıcıları tarafından yüksek düzeyde sirkülasyon alanlarında çalışma yapılabilen duvar nişleri, duvar üzerinde yazılıp çizilebilen alanlar ve donatı elemanları ve çalışmalarını sergiledikleri bir sergi yüzeyi istenmektedir. Öğrenciler okulda yüksek oranda kendilerini ifade edebilecekleri alanlar istemektedirler.

❖ Öğretmenlere Uygulanan Anket Verilerinin Analizi

Bu bölüm öğretmen anket formundan elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan analizleri içermektedir. Öğretmen anket formu 5 bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin analizleri her bir ilgili başlıkta incelenmiştir.

- Kullanıcı Özellikleri

Kullanıcı özellikleri nesnel veriler olduğu için herhangi bir analiz gerçekleştirilmemiştir. Analizler daha çok anket sorularını içeren bölümlerde gerçekleştirilmiştir.

- Genel Sorular

Öğretmen anket formunun B bölümü genel sorular bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüsler en çok hangi mekanı kullandığı (mekan kullanım sıklığı) ve teneffüs sürelerinin yeterli olup olmadığı öğretmen perspektifinden sorgulanmıştır.

En çok kullanılan mekan: “Öğrencilerin okulda teneffüslerde en sık kullandığı mekan” sorgulandığında öğretmenler de öğrenciler gibi en çok okul bahçesi cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin ve öğretmenlerin verdiği cevaplar birbirlerini doğrular ve destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Teneffüs sürelerinin yeterliliği: “Teneffüs sürelerinin yeterliliği” sorgulandığında 8 öğretmenin tamamı teneffüs sürelerinin öğrenciler için yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin birçoğu teneffüs sürelerinin yetersiz olduğunu belirtirken öğretmenlerin tamamı sürenin yeterli olduğunu söyleyerek teneffüs sürelerini aktif kullanan öğrenciler ve teneffüs süresince öğrencilerin kontrolünü sağlayan ve bir sonraki dersin başlamasını bekleyerek pasif eylemler gerçekleştiren öğretmenler arasında farklılaşmanın olduğu söylenebilir.

- Teneffüs Saati ve Sınıf

Öğretmen anket formunun C bölümü teneffüs saati ve sınıf bölümünü içermektedir. Bu bölümde öğrencilerin okulda teneffüslerde sınıfta neler yaptığı ve neler yapmak istedikleri öğretmen perspektifinden sorgulanmıştır.

Sınıfta teneffüslerde öğrencilerin yaptıkları aktiviteler: Öğretmen anket formu 3.soruda “Öğrencilerin sınıflarda teneffüslerde neler yaptıkları” sorgulanmıştır.

Oyun oynamak başlığı diğer oyunları kapsadığından dolayı aktif olarak yapılan eylemlerin başında geldiği düşünülmektedir. Yaş grubu olarak da oyun oynamaya müsait bir çağda olduklarından dolayı bu da oyun oynama yüzdesini desteklemektedir. Eğitimcilerden alınan bilgiler de benzer davranışların olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri cevaplar ile öğrencilerin cevaplarının benzer olması cevapların birbirlerini doğruladığını göstermektedir.

Bireysel olarak daha çok akıllı tahta ile oynamak ödev ve resim yapmak, kitap okumak gelirken grup olarak oyun oynamak sohbet etmek ve akıl oyunu oynamak öne çıkmaktadır (Kılıç Aksu, 2022). Güner ve Kartal da (2019) sınıflar üzerinde yaptığı çalışmasında sınıfların, sınıf seviyelerine göre düzenlenmesi gerektiğini ve farklı etkinliklere imkan tanıyacak şekilde kurgulanması gerektiğini vurgulamışlardır.

Sınıfta teneffüslerde yapılmak istenen aktiviteler: Öğretmen anket formu 4. soruda “Sınıflarında teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini istedikleri” sorgulanmıştır.

Öğretmenler sınıflarda genellikle aktif eylemlerden ziyade bilişsel olarak yapılabilecek eylemlerin yapılmasını tercih etmektedirler. Öğretmenlerin bu kanaat varmalarındaki sebep sınıf ortamının aktif eylemler için uygun yapıda olmaması olabilir. Sınıf boyutları ve diğer değişkenler aktif eylem yapmaya uygun değilse öğretmenler daha pasif ve bilişsel nitelikteki eylemleri tercih etmesi doğal bir seçim olarak karşılanmaktadır. Öğrenciler sınıflarında sadece eğitim ve öğretim istemez, bunların yanı sıra oyunlar oynamak, film izlemek, arkadaşları ve öğretmenleriyle güzel şeyler paylaşmak ve eğlenmek isterler. (Durmuş ve Gülay, 2018). Öğrenciler sınıflarında serbest zamanlarında aktif, pasif, bilişsel ve sanatsal eylemlerden herhangi birini veya birkaçını yapmak isteyebilirler. Sınıf mekanlarının çeşitli aktivitelere elverişlilik düzeyinin artırılması çocukların bilişsel, psiko-sosyal ve akademik gelişimleri noktasında önemli yere sahip olan bir konu olmaktadır (Kılıç Aksu, 2022).

- Teneffüs Saati ve Koridor-Merdiven

Öğretmen anket formunun D bölümü teneffüs saati ve koridor-merdiven bölümünü içermektedir. Teneffüs saati ve okul koridor-merdivenlerini ele alan D bölümü 5 sorudan oluşmaktadır.

Sirkülasyon alanlarında yapılan aktiviteler: Öğretmen anket formu 5.soruda “Öğrencilerin koridor ve merdivenlerde teneffüslerde neler yaptıkları” sorgulanmıştır.

Oyun oynamak başlığı diğer oyunları kapsadığından dolayı aktif olarak yapılan eylemlerin başında geldiği düşünülmektedir. Yaş grubu olarak da oyun oynamaya müsait bir çağda olmaları da oyun oynama yüzdesini desteklemektedir. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri cevaplar ile öğrencilerin cevaplarının benzer olması cevapların birbirlerini doğruladığını göstermektedir.

Sirkülasyon alanlarında sevilen özellikler: Öğretmen anket formu 6.soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin sevilen özellikleri” sorgulanmıştır.

Güvenlik, her iki cinsiyetteki öğretmenler için de önemli ve sevilen bir unsur olmuştur. Öğrencilerin de belirttiği üzere nöbetçi öğretmenin bulunmasından kaynaklı kendilerini güvende hissetmeleri kullanıcı olarak hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından sevilen bir durum olmaktadır. Merdivendeki eğitici yazılar, panolar, duvar resimleri gibi ortamı canlı ve dinamik hale getiren donatıların ve uygulamaların sevilen diğer özellikler olduğu görülmektedir. Kullanıcılar küçük yaş grubuna ait öğrenciler olan sirkülasyon alanlarını daha canlı hale getiren, daha dikkat çekici ve eğitici uygulamalar istenmektedir.

Sirkülasyon alanlarında seilmeyen özellikler: Öğretmen anket formun 7.soruda “Okul koridor ve merdivenlerinin seilmeyen özellikleri” sorgulanmıştır.

Dar ve tekdüze-sade olması her iki cinsiyetteki öğretmenler tarafından da seilmeyen özellik olmuştur. Bu sonuçlara göre daha aydınlık ve daha dinamik mekânsal ihtiyaçların olduğu ortaya çıkmaktadır.

Oyunlar için tanımlı alanların bulunmaması oyun oynamayı zorlaştıran bir etken olmaktadır. Sınıf içerisinde serbest zamanlarda masalarda oynanan oyunların ders başlangıcında kaldırılması gerekliliği oyunların yarım kalmasına neden olmakta, masaların toplanmasını gerektirmektedir. Bu da çocukların oyunlara olan arzularını ve isteklerini azaltan bir sebep olmaktadır. Sınıflarda farklı etkinlikler için etkinlik köşelerinin bulunmayışı da eğitimciler gözünden büyük bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Sınıf boyutlarının bu eksikliğe neden olduğu düşünen öğretmenler, daha geniş boyutlardaki sınıflarda bu imkanların oluşturulabileceğini belirtmektedirler (Kılıç Aksu, 2022). Kılıç

Aksu'nun (2022) çalışmasında elde ettiği bulgular ve değerlendirmeler sirkülasyon alanları olan koridor ve merdivenler için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Oyunlarla ilgili tanımlı alanların bulunmaması, koridorda oynanan oyunların yarım kalması ve aktivite köşelerinin olmaması gibi durumlar sirkülasyon alanlarında öğrencilerin aktivite düzeyini etkileyen olumsuz durumlar olmaktadır. Bu durumların mekanla ilgili fiziksel özelliklerin değiştirilip düzeltilmesiyle iyileştirilebileceği düşünülmektedir.

Sirkülasyon alanlarında yapılmak istenen aktiviteler: Öğretmen anket formu 8. soruda "Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini istedikleri" sorgulanmıştır.

Öğretmenler çoğunluklu olarak oransal anlamda birbirine yakın isteklerde bulunmuşlardır. Kadın cinsiyetteki öğretmenler genellikle öğrencilerin paylaşım yapıp uyum içerisinde oynayabilmelerini, farklı yeteneklere imkan sağlayan-kuralları öğreten-çeşitli etkinlik köşelerini, öğrenci öğretmen etkileşimini, darlığa karşı olup geniş mekanların varlığını ve kapı açılış yönünün uygun olmasını istemişlerdir. Erkek öğretmenler ise öğrencilerin hızlı ve güvenli hareket edebilmelerini, yeteneklere uygun etkinlikleri ve öğrenci öğretmen etkileşimini istemişlerdir. Kadın öğretmenler genellikle öğrencilere hitap eden aktivite köşeleri isterken erkek öğretmenler güvenli ve hızlı hareket edebilmelerine yönelik eylemsel isteklerde bulunmaktadırlar. Öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki bu isteklerinin mevcut okulda yapılabilecek nitelikte olanlarının uygulamaya geçirilmesi daha sosyal ve canlı okul koridorlarının oluşmasına ortam sağlayacağı düşünülmektedir.

Sirkülasyon alanlarının olumlu ve olumsuz yönleri: Öğretmen anket formu 9.soruda "Öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu ve olumsuz yönleri" sorgulanmıştır.

Öğretmen görüşlerine göre akıllı tahtanın aktif şekilde kullanılıyor olması ve akıl oyunlarının bulunması olumlu özellikler olarak öne çıkmaktadır (Kılıç Aksu, 2022). Sınıf mekanları üzerinde yapılmış araştırmaya benzer şekilde, sirkülasyon alanları üzerinde yapılmış araştırmada da olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür. Literatürde sirkülasyon alanlarının doğrudan gün ışığı almasının bu alanların bir cazibe noktasına dönüşmesini kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Hertzberger, 2008). Ayrıca devamlı kullanılmasına da olumlu etki sağladığı bilinmektedir (JISC, 2006). Öğretmenler öğretmen anket formu 9.sorudaki öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu yönleri olarak kuralları öğretmesi ve öğrenci öğretmen etkileşimini cevaplarını vermişlerdir. Mekan kullanıcıları koridorları değerlendirdiğinde düşük seviyede olumlu özellikler belirtmiştir

(Aktürk vd., 2024). Benzer olarak olumlu olarak az sayıda özelliğin altı çizilmiştir. Aslında daha fazla olumlu özelliğinin bulunduğu düşünülmesine rağmen öğretmen cevaplarında bir kısmına değinildiği düşünülmektedir.

Öğretmen görüşlerine göre sınıfların serbest zaman etkinliği bağlamında olumlu özellikleri olumsuz özelliklerine göre daha azdır (Kılıç Aksu, 2022). Sınıflar üzerinde yapılmış bu çalışmaya benzer şekilde sirkülasyon alanlarında da olumsuz özellikler olumlu özelliklerle eşdeğerdir denilebilir. Öğretmenler öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumsuz yönleri olarak kargaşa, gürültü ve darlık cevaplarını vermişlerdir. Aktürk vd. de (2024) çalışmalarında olumsuz özellikler olarak daha çok: yüksek oranda hareketli ve dolu olmasını belirtmişlerdir. Olumsuz özellikler çözülemeyecek durumlar değildir. Ancak çözümlenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Koridorların olumlu özelliklerinin yanı sıra olumsuz özelliklerine de dikkat etmek gereklidir. Olumsuz yönlerin tespitinden sonra bu sorunlara çözüm yolları aramak gereklidir. Darlık problemine karşı bundan sonra yapılacak olan projelerde dikkat edilmesi gereklidir. Kargaşa ve gürültü problemleri ise yine mekânsal düzenlemelerle azaltılabileceği gibi öğrenciler üzerinde oluşturulabilecek farkındalık sayesinde de azaltılabileceği düşünülmektedir.

- Hayalinizdeki Okul Koridoru

Öğretmen anket formu 10.soruda “Teneffüs saatinde öğrencilerin nasıl bir okul koridorunda zaman geçirmesini istedikleri ve hayallerindeki öğrenci okul koridorunun nasıl olduğu” sorgulanmıştır.

Mekânsal olarak daha çok aydınlık ve ferah bir ortam istediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda eğitici ve öğretici olan farklı duyulara özel renkli oyun ve aktivite köşeleri de istenmiştir. Eğitici öğretici niteliği olan ve matbu israfını önleyebilecek aynı zamanda öğrencilerin dikkatlerini de çekebilecek nitelikte dijital panolar da istenenler arasında olmuştur.

4. SONUÇLAR

Erken yaşlarda kazanılan alışkanlıkların ileriki dönemleri etkilediği, kazanılan her türlü kazanımın hayatın bütünü boyunca etkili olduğu ve bireylerin tutum ve davranışlarını yönlendirdiği gerçeğinden yola çıkan araştırmanın amacı ilkokul yapılarında kullanıcı olarak öğrenci ve öğretmenlerin, sirkülasyon alanları üzerinde fiziksel aktiviteye yönelik istek ve gereksinimlerini tespit etmek ve bu doğrultuda öneriler geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda Gümüşhane il merkezindeki tip proje olan (10415-T) Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nun sirkülasyon alanları ve bu alanlara yönelik kullanıcıların istek ve gereksinimleri analiz edilmektedir. Bu kapsamda yerinde tespit çalışmaları, anket ve resim uygulamalarıyla elde edilen veriler değerlendirilmekte ve bu değerlendirmelere bağlı olarak sonuçlar ortaya koyulmaktadır.

Kullanıcı özelliklerine ait demografik verilere göre toplamda 159 öğrencisi bulunan ve ankete katılım sağlayan 123 kişiden 67 öğrenci kadın, 56 öğrenci ise erkektir. Toplamda 9 sınıf öğretmeni ve 1 tane de özel eğitim sınıf öğretmeni (işitme engelliler öğretmeni) olmak üzere toplam 10 öğretmeni bulunan okulda 7 sınıf öğretmeni ve 1 özel eğitim öğretmeni olmak üzere toplam 8 öğretmen anket çalışmasına katılım sağlamıştır. Ankete katılım sağlayan öğretmenlerden 6 öğretmen kadın ve 2 öğretmen erkektir.

Okulda en sık kullandığı mekan olarak 57 öğrenci okul bahçesini kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin okulda teneffüslerde en sık kullandığı mekan sorusuna öğretmenler de 5 kişi çoğunlukla en çok okul bahçesini kullandığını belirtmişlerdir. Araştırmada yatay ve dikey sirkülasyon mekanı olan koridor ve merdivenlerin mekan kullanım sıklık skalasında yüksek düzeyde yer tutması düşünülmekteydi. Bir geçiş mekanı olan ve mekanları birbirine bağlayan bu mekanların kullanım yüzdesinin diğer mekanlarla eşdeğer olması veya daha yüksek olması düşünülmekteydi ancak bu soruya cevap veren 123 öğrenciden 14'ü koridor ve merdivenleri en sık kullandığı mekan olarak belirtmişlerdir. Ancak soruya cevap veren öğrencilerin sirkülasyon mekanlarını sadece aktif kullanım oranına göre değerlendirdikleri düşünülmektedir. Bir geçiş mekanı olarak düşünüldüğünde bu mekanların kullanım yüzdesinin artması gerekmektedir. Böylece bu mekanlar üzerinde tasarım ve uygulama üzerine yoğunlaşılması gerektiği de önem kazanacaktır.

Evet, hayır şeklinde çoktan seçmeli olarak sorulan teneffüs sürelerinin yeterliliği sorusuna 123 öğrencinin 83'ü teneffüs sürelerinin yeterli olduğu cevabını vermiştir.

Teneffüs sürelerinin öğrenciler için yeterliliği öğretmen gözüyle öğrenilmek istendiğinde 8 öğretmenin tamamının teneffüs sürelerinin yeterli olduğu görüşünde hemfikir oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler tarafından yeterli görülen teneffüs sürelerinin teneffüsü aktif olarak kullanan öğrencilerin birçoğu tarafından yetersiz olarak görülmesi öğretmen ve öğrenciler arasında farklılaşmanın olduğunu göstermektedir. Öğretmenler teneffüs saatlerini öğrencilerin kontrolünü sağlama, diğer ders saatini bekleme gibi pasif eylemlerle geçirirken öğrenciler okul bahçesi, koridor gibi mekanlarda oyun, spor gibi aktif eylemlerle geçirmektedir. Ayrıca sirkülasyon alanlarında yaşanan yoğunluk sebebiyle öğrencilerin kullanabildikleri aktif zamanın azalması ve oyunlarının yarım kalması durumları da teneffüs saatinin öğretmenler ve öğrenciler tarafından farklı yeterlilikte görülmesinin sebepleri olduğu düşünülmektedir.

Sirkülasyon alanları mekânsal bağlantıları sağlamanın yanında esnek kullanım potansiyeli kazandırıldığında öğrencilerin sosyalleşmelerini destekleyebilecek alanlardır. Mekanları birbirine bağlama işlevi üstlenen koridorların Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda lineer bir form aldığı görülmektedir. Karşılıklı mekanları bağlayan ve dikdörtgen formu kazanmış bu mekanın konfor şartları açısından zayıf kaldığı görülmektedir. Kişi başı alan ve hacimler az olduğu için öğrencilerin rahat ve konforlu hareket etmesini engellediği düşünülmektedir. Okulların genelinde kullanıldığı görülen sert zeminler görsel ve temizlik açısından kolaylıklar sağlasa da küçük yaştaki kullanıcıları olan ilkokullar gibi yapılarda düşme, çarpışma vb. durumlarda yaralanmaları önlemek için malzeme seçimine özen gösterilmelidir. Duvar renkleri, mekan kullanıcıları olan öğretmenler ve öğrencilerin de görüşleri ele alınarak tasarlanması durumunda mekan kullanıcılarına hitap edebilecek mekanların ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Zeminde, duvarda ve tavanda kullanılan malzemelerin öğrencilerin sesinden kaynaklı gürültüyü engelleyebilmek için absorbe edici niteliğinin de olmasına özen gösterilmelidir. Sınıf kapılarının ani durumlarda sınıftaki öğrencilerin tahliyesini kolaylaştırmak adına koridora açılması çarpma vb. olumsuz durumları beraberinde getirebilmektedir. Koridorda konumlanan elektrik dolabı vb. donatıların yerden yüksekliği öğrencilerin boy hizasında olduğu için çarpma vb. durumlara yol açabilmektedir. Bunlara benzer olağan kazaları engelleyebilmek adına donatı seçimi ve donatıların yer seçimleri de önemli olmaktadır. Lineer floresan tipi yapay aydınlatmaların iç mekan aydınlatmasında yeterli geleceği düşünülmektedir ancak koridor uç bölümlerinde bulunan doğal aydınlatma ve havalandırmayı sağlayan pencerelerin boyutları her ne kadar büyük ölçülerde olsalar da koridorun formundan dolayı doğal havanın ve aydınlatmanın iç

kısımlara ulaşmasında yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Bu noktada mekanın yardımcı öğeleri her ne kadar işlevini yerine getirse de ilk tasarım aşamasının önemi ön plana çıkmaktadır. Mekanı ısıtma amaçlı konumlanan kalorifer peteklerinin ısı konforu sağladığı düşünülmektedir. Niceliğinin artırılıp yer kaybına sebep olmaktansa niteliğinin artırılarak mekânsal kalitenin artırılabilceği düşünülmektedir.

Katları birbirine bağlama işlevi üstlenen merdivenlerin Şehit Murat Yıldız İlkokulu'nda U formunu aldığı görülmektedir. Katlar arası ilişki kuran, katları birbirine bağlayan bu mekan ögesinin estetik değerinin zayıf olduğu ve ana işlevini yerine getirme noktasında da zayıf kaldığı düşünülmektedir. Kişi başına düşen alan ve hacimler az olduğu için öğrencilerin rahat ve konforlu hareket etmesini engellediği görülmektedir. Katta ortalama 80 öğrencinin bulunması ve bu öğrencilerin kısıtlı serbest zamanları olan 10 dakikalık teneffüslerde okul bahçesini kullanmaları için düşey sirkülasyon alanı olan merdivenleri kullanmaları gerekmektedir. Bu durumda da yaşanan yoğunluk kısıtlı zamanın verimli geçirilememesine ve çocuk yaşta kullanıcı olan ilkökul öğrencilerinin birbirlerine yoğunluktan kaynaklı fiziki zararlar verebilmesine yol açabilmektedir. Merdivenler genellikle gündüz saatlerinde kullanıldığı (ders saatlerinin gündüz olmasından dolayı) ve doğal ışık alabildiği için merdivenlerde kullanılmış olan glop armatürün yeterli olduğu düşünülmektedir. Merdivenlerde doğal aydınlatma ve havalandırmayı sağlayan PVC pencerelerinin de işlevini yerine getirmede yeterli olduğu görülmektedir.

Öğrencilere sınıflarında teneffüslerde neler yaptıkları sorulduğunda farklı cevaplar vermişlerdir. Oyun oynamak başlığı diğer oyunları kapsadığından dolayı aktif olarak yapılan eylemlerin başında geldiği düşünülmektedir. Yaş grubu olarak da oyun oynamaya müsait bir çağda olmaları, oyun oynama yüzdesini artırmaktadır. Öğretmenlere öğrencilerin sınıflarında teneffüslerde neler yaptıkları sorulduğunda farklı cevaplar alınmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar ile öğrencilerin cevaplarının benzer olması cevapların birbirlerini doğruladığını göstermektedir.

Öğrencilere sınıflarında teneffüslerde neler yapabilmek istedikleri sorusuna verilen cevaplar aktif, pasif, bilişsel, sanatsal ve diğer başlıkları altında değerlendirilmiştir. Kadın ve erkek her iki cinsiyete sahip öğrenciler aktif olarak en çok oyun oynamak istediklerini belirtmişlerdir. Bir önceki soru olan 3.soruda sınıfta neler yaptıkları sorulmuş ve en çok oyun oynamak istediklerini belirten öğrenciler bir sonraki soru olan 4.soruda sınıfta neler yapabilmek istedikleri sorulmuş ve yine en çok oyun oynamak cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre öğrenciler sınıflarında oyun oynamaktadırlar ama yapabilecekleri eylem olarak

da oyun oynamak istediklerini belirtmektedirler. Öğretmenlere sınıflarında teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini istedikleri sorulmuş ve öğretmenler çoğunluklu olarak bilişsel yönde olan akıl ve zeka oyunları cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre öğretmenler sınıflarda genellikle aktif eylemlerden ziyade bilişsel olarak yapılabilecek eylemlerin yapılmasını tercih etmektedirler. Öğretmenlerin bu kana varmalarındaki sebep sınıf ortamının aktif eylemler için uygun yapıda olmaması olabilir. Sınıf boyutları ve diğer değişkenler aktif eylem yapmaya uygun değilse öğretmenler daha pasif ve bilişsel nitelikteki eylemleri tercih etmesi doğal bir seçim olarak karşılanmaktadır.

Öğrencilere koridor ve merdivenlerde teneffüslerde neler yaptıkları sorulduğunda kadın cinsiyetteki öğrenciler koridor ve merdivenlerde aktif olarak erkeklerin aksine en çok ip atladıklarını belirtmişlerdir. Oyun oynamak yüzdesi ip atlamaktan daha az olmuştur. İp atlamak da bir çeşit oyun olsa da oyun oynamak başlığı ayrı olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin spesifik olarak diğer aktiviteleri oyun başlığından görece ne kadar ayırt ettiklerinin de vurgusu yapılmaya çalışılmıştır. Bu durum koridorlarda yapılan aktif eylemlerin cinsiyete göre farklılaştığını göstermektedir. Koridorlarda yapılan aktif eylemler için kargaşa ve yaralanmaları önlemek için gerekli tedbirler alınmalıdır. Uygun ortamlar sağlandığında öğrencilerin daha farklı aktiviteler yapabilmesinin de önü açılacağı düşünülmektedir. Erkek öğrenciler ise aktif olarak en çok oyun oynamak ve yürümek cevaplarını vermişlerdir. Bir geçiş mekanı olarak değerlendirildiğinden dolayı yürümek eyleminin de oyun oynamak kadar çok yapılan bir eylem olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar ile öğrencilerin cevaplarının benzer olması cevapların birbirlerini desteklediğini ve doğruladığını göstermektedir.

Öğrencilere okul koridor ve merdivenlerinin sevdikleri özellikleri sorulduğunda geniş olması, duvar resimleri, aktif eylemler ve nöbetçi öğretmenin olması her iki cinsiyette de en çok sevilen özellikler olmaktadır. Buna göre öğrenciler dar sirkülasyon alanlarındansa geniş olmasını tercih etmektedirler. Duvar resimleri öğrenciler tarafından sirkülasyon alanlarında sevilme ve istenmektedir. Aktif eylem yapılabilmesi öğrencilerin sevdiği bir durumdur. Bundan dolayı aktif eylem yapabilmek için öğrencilere uygun ortam koşulları sağlanması gereklidir. Nöbetçi öğretmenin olması da sevilen bir diğer durumdur. Buna göre öğrenciler kendilerini güvende ve kontrolde hissetmektedirler ve bunu istemektedirler. Öğretmenlere okul koridor ve merdivenlerinin sevdikleri özellikler sorulduğunda, her iki cinsiyetteki öğretmenler de önemli ve sevilen bir unsur olarak güvenlik cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin de belirttiği üzere nöbetçi öğretmenin bulunmasından kaynaklı kendilerini

güvende hissetmeleri kullanıcı olarak hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından sevilen bir durum olmaktadır. Merdivendeki eğitici yazılar, panolar, duvar resimleri gibi ortamı canlı ve dinamik hale getiren donatıların ve uygulamaların sevilen diğer özellikler olduğu görülmektedir. Kullanıcıları küçük yaş grubuna ait olan öğrenciler, sirkülasyon alanlarını daha canlı hale getiren, daha dikkat çekici ve eğitici uygulamalar istemektedir.

Öğrencilere okul koridor ve merdivenlerinin sevmedikleri özellikleri sorulduğunda sesli olması, merdivenler ve aktif eylemler her iki cinsiyette de en çok sevilmeyen özellikler olarak ön plana çıkmaktadır. Buna göre öğrenciler sessiz sirkülasyon alanları tercih etmektedirler. Sesten veya gürültüden rahatsız olmaktadırlar. Genel ifadeyle merdivenlerin sevilmemesi sebepleri: dik olması, küçük olması, basamak sayısının fazla olması gibi sebeplerdir. Yerinde tespit çalışmasıyla da tespit edilen bu durum öğrencilerin yorumlarıyla beraber de doğrulanmaktadır. Düşey sirkülasyonda öğretmene, idareciye, personele ve okul öğrencilerine hizmet eden merdivenlerin doğru tasarlanmış olması ve işlevini konforlu şekilde yerine getiriyor olması önem arz etmektedir. Aktif eylemler hem en çok sevilen hem de en çok sevilmeyen eylem çeşidi olmuştur. Aktif eylemlerin yapılma şekli de diğer öğrencileri rahatsız edebileceği ihtimalinden dolayı sevilmeyen eylem çeşidi sınıfına girdiği düşünülmektedir. Kadın öğretmenler en çok dar ve karanlık olmasını sevmediklerini belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler ise dar, renksiz, tekdüze olması, basamak sayısının fazla olmasını sevmediklerini belirtmişlerdir. Dar ve tekdüze-sade olması her iki cinsiyetteki öğretmenler tarafından da sevilmeyen özellik olmuştur. Bu sonuçlara göre daha aydınlık ve daha dinamik mekanların istendiği ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilere 8.soru olarak koridor ve merdivenlerde teneffüslerde neler yapabilmek istedikleri sorulmuştur. Öğrenciler tıpkı sınıflarda olduğu gibi sirkülasyon alanlarında da oyun oynamaktadırlar ama yapabilecekleri eylem olarak yine oyun oynamak istediklerini belirtmektedirler. Öğretmenlere okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini istedikleri sorulduğunda kadın öğretmenler genellikle öğrencilere hitap eden aktivite köşeleri isterken erkek öğretmenler güvenli ve hızlı hareket edebilmelerine yönelik eylemsel isteklerde bulunmaktadırlar. Öğretmenlerin öğrenciler üzerindeki bu isteklerinin mevcut okulda yapılabilecek nitelikte olanlarının uygulamaya geçirilmesi daha sosyal ve canlı okul koridorlarının oluşmasına ortam sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilere son soru olarak hayallerindeki okul koridorunun resmini çizmeleri ve çizdikleri resimle ilgili kısa bir açıklamada bulunmaları istenmiştir. Kadın cinsiyetteki öğrenciler hayallerindeki okul koridorlarında en çok duvar resimleri (6 kişi) ve çiçekli

koridorlar (5 kişi) istemişlerdir. Erkek öğrenciler hayallerindeki okul koridorlarında en çok futbol sahası (7 kişi) ve havuz (5 kişi) istemişlerdir. Öğrencilerin verdikleri cevaplara göre cinsiyete göre farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Kadın cinsiyete sahip öğrenciler kendi ilgi ve alakalarına göre oluşturulmuş bir koridor hayal ederken erkek öğrenciler de yine kendi ilgi ve alakalarına göre bir koridor hayal etmektedirler. Kız çocuklarının genellikle daha sanatsal nitelikte istekleri olurken erkek çocuklarının daha spora ve harekete dayalı isteklerinin olduğu görülmektedir. Ayrıca bazı öğrenciler biçimsel düzenlemeler isterken bazıları işlevsel düzenlemeleri hayal edip istemektedirler. Öğretmenler ise hayallerindeki okul koridorlarının mekânsal olarak daha çok, aydınlık ve ferah bir ortam istemektedirler. Aynı zamanda eğitici ve öğretici olan farklı duyulara özel renkli oyun ve aktivite köşeleri istemektedirler. Yine eğitici öğretici niteliği olan ve matbu israfını önleyebilecek aynı zamanda öğrencilerin dikkatlerini de çekebilecek nitelikte dijital panolar istemektedirler.

Öğretmenler öğrencilerin tenefüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu yönleri olarak kuralları öğretmesi ve öğrenci öğretmen etkileşimi cevaplarını vermişlerdir. Bu noktada koridorların sadece bir geçiş düzlemi olarak görülmemesi gerektiği ve öneminin altının çizilmesi gereklidir. Öğretmenler öğrencilerin tenefüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumsuz yönleri olarak kargaşa, gürültü ve darlık cevaplarını vermişlerdir. Bu noktada koridorların olumlu özelliklerinin yanı sıra olumsuz özelliklerine de dikkat etmek gereklidir. Olumsuz yönlerin tespitinden sonra bu sorunlara çözüm yolları aramak gereklidir. Darlık problemine karşı bundan sonra yapılacak olan projelerde dikkat edilmesi gereklidir. Kargaşa ve gürültü problemleri ise yine mekânsal düzenlemelerle azaltılabileceği gibi öğrenciler üzerinde oluşturulabilecek farkındalık sayesinde de azaltılabileceği düşünülmektedir.

Fiziksel aktivite ile mekânsal özelliklerin ilişkili olduğu savı üzerine kurgulanan bu çalışma dört varsayım üzerine kurgulanmıştır. Araştırma bulgularına ve sonuçlarına göre bu varsayımların sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir:

- İlkokullarda sirkülasyon alanlarının fiziksel özellikleri (renk, malzeme, aydınlatma, büyüklük, donatı), öğrencilerin bu alanlara yönelik memnuniyetinin oluşmasında etkilidir.

Öğrenci ve öğretmenlerden elde edilen veriler bu varsayımı doğrular niteliktedir. Öğrencilerin koridor ve merdivenlere ait beklentileri mevcut tasarım özelliklerinin yetersiz kaldığının göstergesi olmaktadır.

- İlkokullarda sirkülasyon alanlarının tasarım özellikleri, bu alanlarda gerçekleştirilecek fiziksel aktivite düzeyi ve çeşidini etkilemektedir.

Öğrenci ve öğretmen anket kağıtlarında elde edilen verilere göre öğrenciler fiziksel aktiveler yapmakta ve oyun oynamaktadırlar. Ancak yapılan bu aktivitelerin yeterli ve düzenli olduğu belirsiz bir durumdur. Sirkülasyon alanlarının tasarımı aktivite düzeyini artırmaya yönelik geliştirildiği takdirde öğrencilerin de aktivite düzeyinin artması beklenmektedir.

- Öğrencilere uygulanacak anket ve resim çalışmaları ile sirkülasyon alanlarının tasarımında kullanılabilecek veriler elde edilebilecektir.

Öğrencilere uygulanan resim ve anket çalışması sonrası elde edilen veriler tasarıma yön verebilecek niteliktedir. Veriler ile mevcut veya yeniden yapılacak olan okulların tasarımına yön verilebilir, kullanıcı yaklaşımli tasarım stratejileri gerçekleştirilebilir.

- Öğretmenlerin görüşleri ile öğrencilerin gereksinim ve isteklerinin neler olduğunu belirlemek mümkündür.

Kullanıcı olarak öğretmenlere de uygulanan anket çalışmasından elde edilen veriler öğrencilerin belirtmediği noktalara da işaret ederek öğrencilerin gereksinim ve isteklerini belirlemeye yardım etmiştir.

Anket verilerine göre araştırma varsayımları doğrulanmaktadır. Varsayımların mevcut ve yeniden yapılacak olan okullarda karşılanması için bir sonraki bölümde anket verilerini de kendisine kaynak edecek şekilde öneriler geliştirilmiştir.

5. ÖNERİLER

Öğrenci yoğunluğu ve oyuna başlama ve bitirme süreleri düşünülerek aynı zamanda öğrencilerin ders içerisinde yaşadığı zihinsel yorgunluğun atılabilmesi ve diğer derse daha yüksek enerjiyle başlanılıp yüksek odaklanmanın sağlanabilmesi için ideal teneffüs süresi oluşturulmalıdır.

Dar bir zaman olan serbest zamanlarda ve teneffüslerde bahçeyi kullanmak isteyen öğrencilerin vakitlerinin kaybolmaması ve olası öğrenci kazalarını önlemek için okulun bir uç bölgesinde tasarlanmış olan tek çekirdekli düşey sirkülasyonun çift çekirdekli tasarlanması bundan sonra yeni yapılacak olan okullar için bir tasarım önerisi olabilir. Çekirdeğin merkezi bir noktada konumlanması ve daha büyük ölçüde olması da bu problemin çözümü için uygulanabilir bir çözümdür.

Dar bir alan olmasına rağmen çocukların farklı niteliklerde birçok aktif eylem yapabiliyor olması sınıfların aktivitelere imkan sağlayabilecek nitelikte olması gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Sınıflar salt eğitim ortamı olarak görülmemeli, özellikle ilkokul çocukları için hareket ve aktivitelerin önemini göz önüne alarak değerlendirilmelidir.

Literatür verilerine dayanarak çocukların sınıflarında serbest vakitlerinde yapabilecekleri aktivitelerin ve oyun oynamalarının önündeki engellerin kaldırılması ve serbest zamanlarında oyun oynayabilecekleri ortamların oluşturulması gerekmektedir. Donatılar ve mekan gereklilikleri bu istekler göz önünde tutularak revize edilebilir.

Koridor ve merdivenler sadece bir geçiş ortamı olarak görülmemeli, özellikle ilkokul çocukları için hareket ve aktivitelerin önemini göz önüne alarak değerlendirilmelidir.

Öğrenciler fiziksel aktiviteler için kapalı alanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu doğrultuda bu ihtiyaçlarının karşılanması, farklı iklim ve hava koşullarında aktivite yapabilecekleri, oyun oynayabilecekleri alanların oluşturulması gerekmektedir.

Koridorların uygun boyutlarda olması halinde koridorlarda oluşturulacak oyun zeminlerinin öğrencilerin bahçeyi ve diğer aktivite alanlarını kullanmadığı zamanlarda iç mekanda alternatif aktivite alanına dönüşeceği düşünülmektedir.

Öğrenciler için gerekli oyun ve aktivite alanları oluşturulurken öğrencilerle uyumlu olacak şekilde boyut, malzeme, renk, donatı, biçim ve doku niteliklerine dikkat edilmelidir. Bu parametreler gözetilerek tasarımlar yapılmalı ve bu nitelikler göz önünde bulundurularak uygulamaları yapılmalıdır.

Gerek sirkülasyon alanlarında gerekse diğer okul birimlerinde fiziki büyüklük öğrenci niceliği gözetilerek düzenlenmelidir. Mekan boyutları mevcut kapasite ve kullanıcı gereksinimleri göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır. Mekanlar öğrenci sayısına uygun büyüklükte olmalıdır. Öğrenciler bireysel veya grup olarak rahatça oyun oynayabilmeli ve diğer ihtiyaçlarını giderebilmelidir.

Sirkülasyon alanlarının, literatürü ve yapılan çalışmayı destekler nitelikte aktif, pasif, bilişsel ve sanatsal olmak üzere farklı etkinliklere hizmet edebilecek donanım ve yeterlilikte olmasına özen gösterilmelidir.

Sirkülasyon alanları ara düzlem olarak sınıf ve okul bahçeleri ile birlikte düşünülüp birbirlerini destekler mahiyette tasarlanabilir.

Öğrenciler gerek sirkülasyonu sağlarken gerekse aktivitelerini gerçekleştirirken süslü ve çiçekli koridorlar tercih etmektedirler. Mevcut okullarda ve sonradan yapılacak okullarda da kolayca uygulanabileceği düşünülen dekoratif çiçek kutuları veya saksı raflarıyla öğrencilerin sadece bahçe ortamında yakalayabileceği toprağa dokunma, çiçeklerle etkileşim kurma imkanı iç mekanda da gerçekleştirilebilir. Böylece daha ferah, daha renkli, daha dinamik iç mekan kurgusu sağlanmasına yardım edilmiş olur.

Okulların sirkülasyon alanlarında, fiziksel aktiviteyi teşvik etmeye yönelik iç mekan tasarım önerileri:

Daha aktif sirkülasyon alanları planlanarak, teneffüs saatlerinde basit egzersizlerin yapılması sağlanabilir. Bunun için bu alanlarda basit oyun alanları ve oyun ekipmanları tasarlanabilir.

Düşey düzlemler olarak duvarların, fiziksel aktiviteyi desteklemesi sağlanabilir. Çocuklara fiziksel aktivite önerileri sunan posterler asılabilir, eğitici duvar panoları hazırlanabilir.

Sirkülasyon alanlarında, oluşturulacak küçük spor alanları sayesinde, fiziksel aktivite istasyonları geliştirilebilir. Böylece hem sosyalleşmeleri, hem de fiziksel olarak hareket etmeleri sağlanabilir.

Öğrencilerin sokakta ve okul bahçesinde özgür ve serbest oyun alanlarının kapalı ve iç mekan olan sirkülasyon alanlarında simülasyon varyasyonları geliştirilebilir.

Öğrencilerin dış mekanda gerçekleştirdiği ancak iç mekanda da yansımalarını görmek istediği futbol vb. etkinlikler için de simülasyon uygulama alanları kurulabilir. İç mekan disiplin kurallarını engellemeyecek şekilde öğrencilerin küçük çaplı fiziksel aktivitelerine imkan sağlayan esnek mekanların oluşturulması sağlanabilir.

Öğrencilerin yaş grubu göz önünde tutularak hem hareket eylemleri için hem de bilişsel gelişimleri için uygun ortamlar yaratılmalıdır.

Öğretmenlerin önerisi olarak dijital panolar veya yazılıp silinebilen dijital etkinlik çizim köşeleriyle sirkülasyon alanlarında hem israfın önüne geçilip hem de öğrencilerin fiziksel ve ruhsal gelişimlerini destekler donatılar geliştirilebilir.

Öğrencilerin hayallerindeki okul koridoru betimlemesinde de öğrencilerin isteği olarak karşımıza çıkan çizim alanı, esnek bir anlayışla gerçekleştirildiğinde farklı öğrenciler yazılıp çizilebilen bu alanlarda yeteneklerini geliştirip serbest zamanlarını etkili şekilde değerlendirebilirler. Bu alanların tek kişilik kullanımlardan ziyade toplu kullanımlara imkan tanıyabilmesi halinde öğrenciler arası kargaşayı önleyebilir ve kısa zaman diliminde birçok öğrencinin kullanımına imkan tanıyabilir.

Öğretmenler tarafından istenen dijital panoların ise sirkülasyon alanlarını zenginleştireceği düşünülmektedir. Öğrencilerin istekleri ile beraber bu fikir karşılaştırıldığında öğrencilerin koridorlar üzerinde istediği birçok hayalin bu dijital panolarda yansıtılabileceği, farklı günlerde farklı öğrencilerin hayallerini gerçekleştirmesine yardımcı olabileceği ve daha etkin, daha dinamik koridorların oluşmasına imkan tanıyacağı düşünülmektedir.

Mekanın diğer kullanıcıları olan öğretmenler aynı zamanda daha ferah ve aydınlık mekanlar istemektedirler. Ayrıca öğrencilerin farklı duyularına hitap eden daha renkli, daha dinamik etkinlik ve oyun köşeleri de öğretmenlerin hayallerindeki okul koridorunun betimlemesidir. Ferah ve aydınlık mekanlar her ne kadar ilk yapım aşamasındaki pencere sayısı ve boyutları ile sağlanabilse de mevcut okullardaki iç mekan değişiklikleri ile de sağlanabilir. İç mekan malzeme ve rengi, donatı çeşidi ve boyutları gibi tasarım parametrelerinde yapılacak yeni düzenlemeler daha ferah ve aydınlık ortamların oluşmasını sağlayacaktır. Okullarda oyun ve etkinlik köşeleri oluşturabilmek için de belli alanlara ihtiyaç vardır. Bu noktada yeniden yapılacak okul yapılarında bu etmen göz önünde bulundurularak etkinlik ve oyun köşeleri oluşturulmalı veya kurulup kaldırılabilen donatılar gibi esnek mekan düzenlemelerine imkan tanıyacak alanların bulundurulmasına özen gösterilmelidir.

Esnek veya modüler donatılarla koridorlarında farklı atmosferlerin yaratılmasına imkan sağlayarak monotonluktan uzak daha dinamik sirkülasyon alanları oluşturulabilir. Böylece öğrencilerin aktiviteleri ve serbest zamanları daha etkili hale dönüştürülebilir.

Öğrencilerin okullarda fiziksel aktivite düzeylerini arttıracak mekânsal özelliklerin ve faktörlerin belirlenmesi için kullanıcı olarak öğrenci ve öğretmenlerin tasarıma dahil edilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin koridorlarda yapmak istedikleri aktivite ve eylemler idare ve öğretmenler tarafından değerlendirilerek imkanlar ölçütünde hayata geçirilebilir.

Öğrencilere daha nitelikli sirkülasyon alanları ve okul bölümleri seminerleri verilerek veya bu niteliklere sahip bir okula teknik geziler düzenleyerek öğrencilerin ufuklarının zenginleştirilmesi sağlanabilir.

Zengin nitelikte sirkülasyon alanları ve diğer birimlerin tasarımı için kullanıcıların yaşları gözetilerek idare, çocuk gelişimcileri, mimar, içmimar ve yardımcı olabilecek farklı disiplinler bir arada çalışarak disiplinler arası bir bütünlükçü çalışma ortaya çıkarabilir.

Koridorlarda yapılan aktif eylemler için kargaşa ve yaralanmaları önlemek için gerekli tedbirler alınmalıdır. Uygun ortamlar sağlandığında öğrencilerin daha farklı aktiviteler yapabilme olanağının da artacağı düşünülmektedir.

Okullardaki sirkülasyon alanlarının fiziksel aktiviteleri engelleyen olumsuz çevre özelliklerinin ortadan kaldırılması, çocuğun fiziksel aktivite düzeyini arttırmaya katkı sağlayacak tüm etkenlerin ve fiziksel çevre özelliklerinin nasıl olması gerektiğini ele alan çalışmaların yapılması önemlidir.

İlkokulların sirkülasyon alanlarında fiziksel aktiviteye yönelik öğrencilerin istek ve gereksinimlerinin belirlenmesinin ardından elde edilen verilerle öğrencileri fiziksel aktiviteye yöneltecek tasarım strateji ve önerileri, okulların farklı alanları için de ele alınabilir.

Yeniden yapılacak olan okullar için sirkülasyon alanları boyutlarının serbest zaman aktiviteleri düşünülerek tekrar değerlendirilmesi, mevcut okullardaki sirkülasyon alanları verileri dikkate alınarak nasıl düzeltmelerin yapılabileceği disiplinler arası çözüm bekleyen bir konu olmaktadır. Çözüm noktasında mekan kullanıcılarının da görüşleri önemlidir. Mevcuttaki problemlerin tespiti, yeni yapılacak mekanların kalitesini artırma noktasında önemli verileri ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çocukların vaktinin büyük bölümünü geçirdiği mekanlar olarak okullarda fiziksel aktivitelerini engelleyen olumsuz çevre özelliklerinin ortadan kaldırılması, çocuğun fiziksel aktivite düzeyini arttırmaya katkı sağlayacak tüm etkenlerin ve fiziksel çevre özelliklerinin nasıl olması gerektiğini ele alan çalışmaların yapılması, nicelik ve nitelik olarak artması büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

6. KAYNAKLAR

- Acer, D. (2012). Tasarım Öğretimi Programı. (Mimarlık ve Çocuk Öğretimi Programı)'nın Türk Kültürüne Uyarlanması, Etkililiği Analizi ve Yaygınlaştırılması. 110K269 numaralı TÜBİTAK Projesi.
- Akarsu, F. (1984). Piaget'e Göre Çocukta Mekan Kavramının Gelişimi. *Mimarlık Dergisi*, 22(9), 31-33.
- Aksu, Ö. V. & Demirel, Ö. (2011). Trabzon Kenti İlköğretim Okul Bahçelerinde Tasarım ve Alan Kullanımları. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12, 40-46.
- Aktay, Ö. Ü. S., Arat, R., & Atalay, M. (2019). İlkokullarda Teneffüs Süresi Ne Kadar Olmalı, III. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu, Nisan, Muğla, Tam Metin Bildiri e- Kitabı.
- Aktif Yaşam Dergisi, (2012). Hayata Artı. Çık Dışarıya Oynayalım Projesi 2012-1, İstanbul.
- Aktürk, E. (2023). *Okul Aidiyeti Duygusu Oluşumunda Sosyalleşme ve Fiziksel Çevre İlişkisinin Sirkülasyon Alanları Üzerinden İrdelenmesi*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Aktürk, E., Midilli Sarı, R. & Al Şensoy, S. (2023). Eğitim Yapılarında Sosyalleşme: Alternatif Bir Mekân Olarak Sirkülasyon Alanları. İzmir: Duvar Kitabevi Duvar Yayınları.
- Aktürk, E., Midilli Sarı, R. & Al Şensoy, S. (2024). Sosyalleşmenin okul aidiyeti duygusundaki yeri ve fiziksel çevreye yansıması: Okul sirkülasyon alanları örneği. *Grid Mimarlık Planlama ve Tasarım Dergisi*, 7(1), 245-275.
- Al Şensoy, S. (2018). Eğitim yapılarında sirkülasyon alanları. *Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 14, 175-200.
- Altınbaşak, E. (2012). İlköğretim Okul Bahçelerinin Çocuklardaki Fiziksel Aktivite Eğilimi Üzerindeki Etkisinin Katılımcı Tasarım Yöntemi İle Belirlenmesi. K.H.Ü., Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Anonim1. (2019). Fiziksel Aktivite Nedir?, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/fizikselaktivite/fiziksel-aktivite-nedir.html>: 20 Kasım 2022.
- Ar, M. (2015). Günümüzde Hareketsizlik Sorunu ve Avrupa'dan ve Türkiye'den Çözüm Örnekleri. Ankara, Fiziksel Aktivite Çalıştayı, T.C. Sağlık Bakanlığı, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu.
- Ar, M. (2015). Sağlıklı Kentler Perspektifi, Fiziksel Aktivite Çalıştayı 09-10 Şubat, Ankara.

- Armutcu, F. (2018). *Fiziksel Aktivite Amaçlı Park ve Rekreasyon Alanlarının Kullanımını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman.
- Atam, B. (2019). *İlkokul Yapılarındaki İç ve Dış Mekan Arayüzlerinin Serbest Zaman Deneyimi Bağlamında Anlamsal ve Mekan Dizimsel Olarak İrdelenmesi*. İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ayan, S. & Memiş, U.A. (2012). Erken Çocukluk Döneminde Oyun. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 143-149.
- Aydemir, İ. & Bayansaldüz, M. (2019). Fiziksel Aktivite ve Akademik Başarı. Her Yönüyle Spor, 467. Hergüner, G. (Ed). Yayıncı Sertifika No: 36934, E-ISBN: 978-605-7594-10-5.
- Baksi, S. (2018). *Çocukların Mekan Algısının Yaşam Çevresi Üzerinden İncelenmesi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Baltacı, G. (2008). *Çocuk ve Spor*. Ankara: Klasmat Matbaacılık Yayını.
- Bayar, P. (2003). Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Kişilik Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 133-143.
- Bora, A. (2012). Bir Millî Vazife Olarak Spor ve Kadınlar. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 220- 226.
- Branca, F., Nıkogosian, H. & Lobstein, T. (2007). The Challenge of Obesity in the WHO European Region and the Strategies for Response. WHO EUROPE. Denmark.
- Brooks, A. (2018). The Importance of Recess: Why Schools Need More Playtime.
- BSI - Boston Schoolyard Initiative. (2011). Design Workbook: Schoolyards. Boston: Boston Schoolyard Funders Collaborative.
- Burcu Baloğlu, Y. (2020). *Flexible Learning Spaces: Insights From Use Patterns In Public Primary Schools*. Bahçeşehir Üniversitesi, Doğa ve Uygulamalı Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Cavill, N., Kahlmeier, S. & Racioppi, F. (2006). Physical Activity and Health in Europe: Evidence for Action. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe.
- Chawla, L. (1992). Childhood place attachments. Place attachment, 12(1), Altman and S.M. Low, 63–86. New York, NY: Plenum Press.
- Ching, F. D. K. (2007). *Mimarlık biçim mekan ve düzen*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Clatworthy, S., Simon, K. & Tiedeman, M.E. (1999). Child Drawing: Hospital-an Instrument Designed to Measure The Emotional Status of Hospitalized School-Aged Children. *Journal of Pediatric Nursing*, 14(1), 2-9.

- Coe, D., Pivarnik, J., Womack, C., Reeves, M. & Malina, R. (2006). "Effect of physical education and activity levels on academic achievement". *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 38(8),1515-1519.
- Çakırer Özservet, Y. (2015). Kentli Çocukların Hayali Sokakları: Beyoğlu Sütluçe Örnektepe Bölgesi. I. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Matbaası. 1146-1159.
- Çelik, A. & Şahin, M. (2013). Sports And Child Development. *International Journal of Social Science*, 6(1), 467-478.
- Davies, M. (1996).The teacher's role in outdoor play. Preschool Teacher's beliefs and practices, *Journal of Australian Research in Early Childhood Education*, 110-120.
- Demirhanerden, G. (2003). Kültür Eğitim Felsefe ve Spor Eğitimi İlişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 92-103.
- Doğar, Y. (2019). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Okutulmasında Okul İçi Spor Tesis, Araç ve Gereçlerin Yeterlilikleri ve Mahalli Spor İmkanlardan Yararlanma Durumu (Niğde Örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2).
- Drinkworth, A. (2017). What are the benefits of recess in middle schools?.
- Dudek, M. (2007). A Design Manual Schools and Kindergartens. Berlin: Birkhauser Verlag AG.
- Durmuş, E. K. İ. Z. & Gülay, A. (2018). İlkokul Öğrencilerinin "İdeal Sınıf Ortamına" İlişkin Metaforlarının Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(4), 1121-1134.
- Düzce, M. (2019). *İlkokul Bünyesinde Bulunan Ana Sınıflarının İç ve Dış Mekânlarının Fiziksel Açısından İncelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Denizli.
- Ehrlich, P. & Heimann, K. (1995). Bewegungsspiele für Kinder. Wie ein Kind in seiner Entwicklung gefördert werden kann. 4. überarbeitete und erweiterte Auflage. Dortmund: Verlag modernes Lernen, s.12-15.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ergün Tuna, B. (2018). *İlkokulların Sirkülasyon Alanları ve Engelli Tuvaletlerinde Fiziksel Engellilere Yönelik, Erişilebilirlik Analizi: Trabzon Örneği*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Ertaş, Ş. (2012). *Çocuk ve Spor İlişkisi Üzerine Fiziksel Biçimlenmeyi Etkileyen Ergonomik Faktörlere Dayalı Bir Model*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Trabzon.
- Evans, J. (2001). "In search of peaceful playgrounds". *Educational Research and Perspectives*, 28(1), 45-56.

- Ferreira, I., Horst, V. D. K., Wendel, V. W., Kremers, S., Van, L. F.J. & Brug, J. (2006). Environmental correlates of physical activity in youth: a review and update. *Obes Rev*, 8, 129–154.
- Fişek, K. (1983). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*. Ankara: AÜ SBF Yayınları.
- Fjortoft, I. (2004). “Landscape as playscape: the effects of natural environments on children’s play and motor development”. *Children, Youth and Environments*, 14(2), 21-44.
- Fjortoft, I. & Sageie, J. (2000). “The natural environment as a playground for children: landscape description and analyses of a natural landscape”. *Landscape and Urban Planning*, 48(1), 83-97.
- Foucault, M. (1992). *Hapishanenin Doğuşu*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Gohla, S. (2010). Die bedeutung von sport und bewegung in der entwicklung des kindes. daten2.verwaltungsportal.de/.../leichtathletik_link_facharbeit.doc. 22 Kasım 2022.
- Göregenli, M. (2013). *Çevre psikolojisi-insan mekan ilişkileri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Grössing, S. (1991). Beden-Spor-Hareket. 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu (19-21 Aralık, İzmir) Bildiri Kitabı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, 47-54.
- Güner, F. & Kartal, H. (2019). Okulun Hazır Oluşu Üzerine Nitel Bir İnceleme (Öğretmen Görüşlerine Göre Durum Tespiti), *Trakya Eğitim Dergisi*, 9,2, 244-259.
- Gür, Ş. & Zorlu, T. (2002). *Çocuk Mekânları*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Gür, Ş. Ö. & Düzenli, H. İ. (2004). İlköğretim Okullarının Tasarımında Yer Seçimi Kararları ve Dersliklerin Yönlenmesi ile İlgili Öneriler: İlköğretim okullarında 'Boş Zaman' kavramı. *Mimar.İst*, 11, 46-54.
- Hart, P. (1997). *Children’s Participation: The Theory and Practice of Involving Young Citizens in Community Development and Environmental Care*. Earthscan, London.
- Hekim, M. (2016). Çocuklarda Beden Eğitimi, Spor ve Oyun Etkinliklerine Katılımın Kemik Gelişimi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 66-71.
- Hertzberger, H. (2008). *Space and learning*. Rotterdam, 010 Publishers.
- Hughes F. P. (2009). *Children, Play and Development*, Sage.
- Ioan, T.D., Mihaela, C. & Sorin, D. (2011). Socializing students in physical education and sports activities Ovidius University Annals. *Series Physical Education and Sport / Science, Movement and Health*, 11(2), 638-644.

- İbret, Ü., Bayraktar, M. & Kocaman, H. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Branş Dersliği Uygulamasına İlişkin Görüşleri. 2. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications Bildiri kitabı*, s. 124-132. Antalya.
- İslamoğlu, Ö. (2014). *Okullarda Esneklik Stratejilerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Yöntem Önerisi*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.
- İslamoğlu, Ö. & Usta, G. (2016). Herman Hertzberger Okullarında Esneklik Anlayışı. *Mimarlık*, 390, 64-70.
- İslamoğlu, Ö. (2016). Amphitheater Stairs as Socialization Space in Schools. *Anthropologist Dergisi*, 25(3), 229-239.
- İsmailoğlu, S. (2016). *İlk Kademe Eğitim Yapılarındaki Derslikler Üzerine Ergonomik Bir Değerlendirme*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- JISC. (2006). Designing spaces for effective learning: a guide to 21st century learning space design.
- Karadağ, A. A., Mutlu, S., & Sayın, Ş. (2012). Okul Bahçelerinin Oyun Alanı Olarak Değeri: Düzce Kenti Örneği. *Ormancılık Dergisi*, 8(2), 45-56.
- Karasüleymanoğlu, A. (1995). Yeni Boyutlarıyla Spor. Ankara: Ozan Dağıtım, s.50
- Kavaz, İ. (2017). *Çocuklarda Mekansal Algı ve Tercihler: İlkokul Derslikleri Örneği*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Kerkez, F. İ. (2012). Sağlıklı Büyüme İçin Okulöncesi Dönemdeki Çocuklarda Hareket ve Fiziksel Aktivite. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 34-42.
- Kılıç Aksu, M. (2022). *İlköğretim Yapılarında Serbest Zaman Etkinliği ve İç Mekan Tasarımı*. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Kılıç, M. & Şener, G. (2013). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki sosyolojik etkenler ve yapısal kısıtlamalar. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 220- 227.
- Koçyiğit, M., Erdoğan, M., Uyar, M. & Çınar, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 966-988.
- Koruç, Z. (1994). Bayan Millî Voleybol Takımının Kişilik Örüntüsü. *Voleybol ve Bilim Dergisi*, 1, 29-34.
- Kök, T. (2016). *Oyun Mekanları Tasarım Ölçütlerinin Yapılandırılmış Çevre Bağlamında Değerlendirilmesi*. TOBB ETÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kurt, Ö. (2016). *İlkokul Mekanlarının Çocuk Gelişimi ve Mekan Algısına Etkilerinin Değerlendirmesi*. Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

- Kuşgöz, A. (2005). *Pansiyonlu ve Normal Devlet İlköğretim ile Özel İlköğretim Öğrencilerinin Beslenme, Fiziksel Aktivite Alışkanlıkları ve Fiziksel Uygunluklarının Değerlendirilmesi*. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Mannion, G. (2003). "Children's participation in school grounds developments: creating a place for education that promotes children's social inclusion". *International Journal of Inclusive Education*, 7(2), 175-192.
- Moore, R. E. (1974). *Patterns of Activity in Time and Space: The ecology of a Neighborhood Playgrounds*, Architectural Press, US.
- Murray, R. & Ramstetter, C. (2013). The crucial role of recess in school. *American Academy of Pediatrics*, 131(1), 183-188.
- Nahas, M. V., Goldfine, B., & Collins, M. A. (2003). Determinants of physical activity in adolescents and young adults: the basis for high school and college physical education to promote active lifestyles. *Physical Educator*. 60(1), 42-56.
- Nalçakan, M. (2015). Mekansal İlişkiler ve Arakesitler Üzerinden İç Mimarlık ve Mimarlık. İÇLEK I. Ulusal İç Mimarlık Lisansüstü Eğitim Kongresi. İstanbul: İTÜ Yayınları. 111-116.
- Orhan, R. & Ayan, S. (2018). Psiko-Motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(8), 523-540.
- Orhan, R. (2017). Türkiye'deki Ortaokul Öğrencilerinin Okullardaki Açık ve Kapalı Spor Alanlarına İlişkin Dağılımlarının İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 153-165.
- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Özbıçakçı, Ş., Çapık, C., Aydoğdu, N., Ersin, F. & Kıssal, A. (2012). Bir okul toplumunda gürültü düzeyi tanınması ve duyarlılık eğitimi, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(165), 223-236.
- Özdamar, K. (2001). Örneklem Yöntemleri. SPSS ile Biyoistatistik. 4. Baskı, 261-65.
- Özdemir, A. & Çorakçı, M. (2011). Ankara Okul Bahçelerinin Katılımcı Yöntemle Yenilenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(189), 7-20.
- Özdemir, A. & Yılmaz, O. (2009). İlköğretim Okulları Bahçelerinin Çocuk Gelişimi ve Sağlıklı Yaşam Üzerine Etkilerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 181, 121-130.
- Özdenk, S. (2018). Beden eğitimi ve spor, faydaları, önemi ve sınıflandırılması, Spor bilimlerinde Akademik Araştırmalar 77 <http://www.researchgate.net/publication> 2 Aralık 2022.
- Özer, K. (2001). *Fiziksel uygunluk*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Öztürk A. (2010). *Okul Öncesi Eğitimde Oyun*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Pehlivan, Z. (1995). *Eğitim Programı Açısından Özel ve Resmi Ortaöğretim Kurumlarında Ders Dışı Okul Spor Faaliyetleri ve Yeniden Örgütlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elâzığ.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53.
- Pilavcı, G. (2014). “Oyun” Kavramı Ve Mimari Tasarıma Kattığı Farklı Boyutlar: *Oyun Alanları ve Oyun Mekânları Üzerine Bir İnceleme*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Piten, P. & Pilten, G. (2013). Okul Çağı Çocuklarının Oyuna İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9,2, 15-31.
- Reilly, J. J. (2008). Physical Activity, Sedentary Behaviour, and Energy Balance in The Pre-School Child: Opportunities For Early Obesity Prevention, *Proceedings of the Nutrition Society*, 67(3), 317–325.
- Saban, D. (2018). 2. *Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Kongresi*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Sakarya, Ş. (2019). *Okul Öncesi Montessori Eğitim Ortamlarının Mekansâl Değerlendirmesi Bursa Örneği*. Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Sönmez, G. (1989). *İlkokullarda Beden Eğitimi Dersi Uygulamaları İle İlgili Sorunlar*. Gazi Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Şekeroğlu, Ş. (2013). *İdeal Sınıf Ortamı Bağlamında Kur'an Kursları: Van örneği*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Van.
- Tandoğan, O. (2014). Çocuk İçin Daha Yaşanılır Bir Kentsel Mekan: Dünyada Gerçekleştirilen Uygulamalar. *Megaron*, 9(1), 19-33.
- Tapkı, S. & Canbay Türkyılmaz, Ç. (2018). İlköğretim Yapılarında Ergonomi Kavramının İncelenmesi: Tıp Proje İlkokulu İle Tasarım Projesi İlkokulunun Karşılaştırılması. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 6, 220-233.
- Taşkın, G. & Özdemir, F. N. Ş. (2018). Çocuklarda egzersizin önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 131-141.
- Temel, H. (2019). Okul İçi Oyun Alanlarının İlkokul Dönemi Çocuklarının Gereksinimine Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma. *Mimarlık ve Yaşam Dergisi*, 4(2), 309-322.
- Tezcan, Ö. A. (2020). İlkokul Çocukları İçin Bir Mola mı?: Teneffüs Gerçeği. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 1-14.

- Titman, W. (1994). *Special Places, Special People: The Hidden Curriculum of School Grounds*. World Wide Fund For Nature/ Learning through Landscapes, UK.
- Topkaya, İ. (2012). *İlkokullarda “Oyun ve Fiziki Etkinlikler” Dersi Öğretimi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Tosun, A., Yüksel, A., Uçkun, S. & Konak, O. (2017). Spor Aktivitelerinin MYO Öğrencilerinin Sosyalleşmesine Etkisi. *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 9(35), 436.
- Türel, A. (2017). *İlkokul Fiziksel Çevresinin Çocuğun Mekansal Algısına ve Davranışına Etkisi: Kağıthane Örneği*. İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Türk, S. A. & Sarı, R. M. (2020). Montessori Okullarında Mekan Kavramlarıyla Okumak. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 10(1) 82-105.
- U.S. Departments of Agriculture, U.S. Department of Health Human Services (2010) *Dietary Guidelines for Americans*, 2010. 7th ed. U.S. Washington, Government Printing Office.
- Ural, E. C. (2023). *Creative Thinking and ‘Learning Spaces’: Prototypes In Primary School Design In Turkey*. ODTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Van Note Chism, N. (2006). Challenging traditional assumptions and rethinking learning spaces.
- Vertinsky, P. A. & Bale, J. (Eds.). (2004). *Sites of sport: Space, place, experience*. Psychology Press.
- WHO (World Health Organization). (2007). *Promoting Physical Activity in Schools: an Important Element of a Health-Promoting School*. Geneva, WHO.
- Yenal, T., Çamlıyer, H. & Saracaloğlu, A. (1999). İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 15-16.
- Yılmaz, S. & Bulut, Z. (2002). Kentsel Mekânlarda Çocuk Oyun Alanları Planlama ve Tasarım İlkeleri. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 33(3), 345-351.
- Zimmer, R. (2014). *Handbuch Bewegungserziehung. Grundlagen für die Ausbildung und Pädagogische Praxis*. 1. Ausgabe der überarbeiteten und erweiterten Neuauflage 2013 (3. Gesamtauflage). Freiburg im Breisgau: Verlag Herde
- URL-1. (2024 Mayıs 24). Yurt İçi İlkokulları: <https://www.arkitera.com/proje/ozel-sezin-okulu-ilkokul-ve-anaokulu-alanlari-donusum-projesi/> adresinden alınmıştır.
- URL-2. (2024 Haziran 11). Yurt İçi İlkokulları: <https://www.arkiv.com.tr/proje/milli-egitim-bakanligi-ilkokul-binasi/4942> adresinden alınmıştır.

- URL-3. (2024 Ağustos 1). Yurt İçi İlkokulları: <https://www.erozu.com/portfolio/ielev-125-yil-okulu/> adresinden alınmıştır.
- URL-4. (2024 Ağustos 1). Yurt Dışı İlkokulları: https://www.archdaily.com/1017026/primary-and-secondary-school-leopold-kohr-strasse-franz-and-sue?ad_source=search&ad_medium=projects_tab adresinden alınmıştır.
- URL-5. (2024 Mayıs 19). Yurt Dışı İlkokulları: <https://www.archdaily.com/967203/xinsha-primary-school-11architecture> adresinden alınmıştır.
- URL-6. (2024 Mayıs 24). Yurt Dışı İlkokulları: <https://www.arkitera.com/proje/kb-ilkokul-ve-ortaokulu/> adresinden alınmıştır.
- URL-7. (2024 Ağustos 1). Yurt Dışı İlkokulları: <https://www.ahh.nl/index.php/en/projects2/9-onderwijs/25-raffaello-primary-and-secondary-school-rome-italy> adresinden alınmıştır.
- URL-8. (2024 Ağustos 1). Yurt Dışı İlkokulları: <https://www.ahh.nl/index.php/en/projects2/9-onderwijs/104-extended-school-presikhaven-arnhem> adresinden alınmıştır.
- URL-9. (2023 Mart 7). Kurum Listesi: <https://mebbis.meb.gov.tr/KurumListesi.aspx> adresinden alınmıştır.
- Ünder, N. (2014). Çocuk ve Oyun Mekanları: https://www.tavsiyedyorum.com/makale_13878.htm adresinden alınmıştır.

7. EKLER

Ek 1. Milli Eğitim Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi

 T.C.
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-20055123-605.01-99277144
Konu : Ebuzer ÖZEL'e Ait Yüksek Lisans Tez Çalışmasının Uygulanması

21.03.2024

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Akademik çalışmalar kapsamında; Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Ebuzer ÖZEL "İlkokullarda Fiziksel Aktivite Alanlarına Yönelik Mekansal Değerlendirme" konulu Yüksek Lisans Tez çalışmasını, İlimiz Müdürlüğüne bağlı Şehit Murat Yıldız İlkokulunda görevli sınıf öğretmenlerine ve 1,2,3,4. sınıf öğrencilerine yapmak istemektedir.

Söz konusu Yüksek Lisans Tez çalışmasının İlimiz Müdürlüğüne bağlı Şehit Murat Yıldız İlkokulu sınıf öğretmenlerine ve 1,2,3,4. sınıf öğrencilerine uygulanabilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızcada uygun görüldüğü takdirde "O L U R" larınıza arz ederim.

Selahattin YÜZGEÇ
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR

Adnan GÜRBÜZ
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

k: Komisyon Tutanağı ve Yüksek Lisans Tez Çalışma Evrakları (18 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Sevil BAĞ BAL
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: stratejigelistirme29@meb.gov.tr Faks: 45621310
esi : meb@hs01.kep.tr

Karar Mah. Sebattin Aytar Cad. Millî Eğt. Md.
Ar-Ge Şubesi
No : 0 (456) 213 10 77
stratejigelistirme29@meb.gov.tr
esi : meb@hs01.kep.tr

erak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8e4b-b740-3858-ba07-93b3 kodu ile teyit edilebilir

Ek 2. Etik Kurul Raporu

HİZMETE ÖZEL

T.C.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği19.02.2024 12:33
E-82554930-050.01.04-481830
04520536Sayı : E-82554930-050.01.04-481830 1366
Konu : Ebuzer ÖZEL'in Etik Kurul Kararı

19.02.2024

Sn. Ebuzer ÖZEL

İli : 17.02.2024 tarihli ve E-26014373-050.01.04-481521 sayılı yazı.

KTÜ-Mimarlık Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Ebuzer ÖZEL'in "İlkokullarda Fiziksel Aktivite Alanlarına Yönelik Mekansal Değerlendirme" adlı tez çalışması için gerekli olan Etik Kurul incelemesi yapılmış ve başvurunuz onay verilmiştir.

Bilgilerinize ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Akif CİNEL
Rektör Yardımcısı

Doğrulama Kod: E7B45546-8264-4147-B0C1-DF0EFAD3B76E

Bu belge güvenli elektronik imzaya tabi tutulmuştur.

HİZMETE ÖZEL

Doğrulama Adres: <https://www.turkiye.gov.tr/karadeniz-teknik-universitesi-ebys>61080 – Trabzon /
TÜRKİYE
Tel: 04623772107

Faks: 04623774399

www.ktu.edu.trAyrıntılı Bilgi İçin İrtibat
Belgin ŞEN
hukukmusavirligi@ktu.edu.trSayfa
1 / 1

Ek 2'nin devamı

HİZMETE ÖZEL

T.C.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen ve Mühendislik Bilimleri Etik Kurulu

17.02.2024 19:36
E-26014373-050.01.04-481521
04518822

Sayı : E-26014373-050.01.04-481521
Konu : Ebuzer ÖZEL'in Etik Kurul Kararı

17.02.2024

REKTÖRLÜK MAKAMINA
Hukuk Müşavirliği

İlgi : 31.01.2024 tarihli ve E-35674802-104.99-9062 sayılı yazı.

Mimarlık Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Ebuzer ÖZEL'in, "İlkokullarda Fiziksel Aktivite Alanlarına Yönelik Mekânsal Değerlendirme" adlı tez çalışması kapsamında hazırladığı anket çalışması için "Etik Kurul Belgesi" ile ilgili olarak kurulumuza yaptığı başvuru değerlendirilerek etik açıdan uygun bulunmuş ve sonucu Ek'te gönderilmiştir.
İlgili öğrencinin bilgilendirilmesi hususunda gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tuncay BAYRAM
Başkan

Ek: Toplantı Tutanağı (2 Sayfa)

Doğrulama Kod: 99F90FDD-7D41-4964-BD59-71F482B9F21A

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

HİZMETE ÖZEL

Doğrulama Adres: <https://www.turkiye.gov.tr/karadeniz-teknik-universitesi-ebys>

61080 – Trabzon /
TÜRKİYE
Tel: 0 (462) 377 43 36

Faks: 0 (462) 325 32 05

www.ktu.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat
Nurcan ŞAHİN
genelsekreterlik@ktu.edu.tr

Sayfa
1 / 1

Ek 2'nin devamı

T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ ETİK KURULU
TOPLANTI TUTANAĞI

15.02.2024 16:32
E-26014373-050.06.03-480203
04515538

TARİH: 14.02.2024
SAYI: 45

KATILANLAR

Prof. Dr. Tuncay BAYRAM, Başkan
Prof. Dr. Mualla YALÇINKAYA, Üye
Prof. Dr. Ömer KARA, Üye
Prof. Dr. Muhammet BORAN, Üye
Prof. Dr. Talat Şükrü ÖZŞAHİN, Üye
Prof. Dr. Salim KAHVECİ, Üye
Prof. Dr. Zehra ŞAHİN, Üye

GÜNDEM

1. Mimarlık Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Ebuzer ÖZEL'in etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
2. Orman Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Aytaç AYDIN'ın etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
3. Mimarlık Fakültesi lisansüstü öğrencisi Pınar Gizem EMİRALİOĞLU'nun etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.
4. Mimarlık Fakültesi lisansüstü öğrencisi Merve TÜRKÖYLÜ'nün etik kurul izin belgesi talebinin görüşülmesi.

Toplantı, Etik Kurul Başkanı Prof. Dr. Tuncay BAYRAM'ın başkanlığında uzaktan canlı bağlantı ile saat 13.00'te başladı.

GÜNDEME GEÇİLDİ

1. **Mimarlık Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Ebuzer ÖZEL'in etik kurul izin belgesi talebi görüşüldü.**

Mimarlık Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Ebuzer ÖZEL'in, "İlkokullarda Fiziksel Aktivite Alanlarına Yönelik Mekânsal Değerlendirme" adlı tez çalışması kapsamında hazırladığı anket çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Toplantı saat 14.00'te sona erdi.

Ek 2'nin devamı

14.02.2024 TARİH VE 45 SAYILI FEN VE MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ ETİK KURULU TOPLANTI TUTANAĞI

Prof. Dr. Tuncay BAYRAM
Başkan (İmza)

Prof. Dr. Mualla YALÇINKAYA
Üye (İmza)

Prof. Dr. Ömer KARA
Üye (İmza)

Prof. Dr. Muhammet BORAN
Üye (İmza)

Prof. Dr. Talat Şükrü ÖZŞAHİN
Üye (İmza)

Prof. Dr. Zehra ŞAHİN
Üye (İmza)

Prof. Dr. Salim KAHVECİ
Üye (İmza)

Ek 2'nin devamı

T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Mimarlık Fakültesi Dekanlığı

31.01.2024 16:33
E-35674802-104.99-9062
04483199

Sayı : E-35674802-104.99-9062
Konu : Etik Kurul Onay Belgesi (Ebuzer ÖZEL)

31.01.2024

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Fen ve Mühendislik Bilimleri Etik Kurulu)

Fakültemiz İç Mimarlık Bölümü yüksek lisans öğrencilerinden Ebuzer ÖZEL, yapmış olduğu bir çalışmayla ilgili olarak etik kurul onay belgesi talep etmektedir. İlgiliye ait Bölüm Başkanlığı yazısı ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Cenap SANCAR
Dekan

Ek: Bölüm Başkanlığı Yazısı

Doğrulama Kod: 5B1CB4C2-D31F-4CB9-9793-617F08155726

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Adres: <https://www.turkiye.gov.tr/karadeniz-teknik-universitesi-ebys>

61080 – Trabzon /
TÜRKİYE
Tel: 04623773823

Faks:

www.ktu.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat
Gülşen KOLOĞLU

Sayfa
1 / 1

Ek 3. Öğrencilere Uygulanan Anket Formu

Öğrenci Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğrencilerin sınıf ve koridorlar alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: () Kız () Erkek

Yaş:

Sınıf:

B- GENEL SORULAR

1. Okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanırsınız?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	
Sınıf	
Koridor ve Merdivenler	
Diğer(lütfen belirtiniz):.....	

2. Teneffüs süreleri sizin için yeterli midir? () Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz?.....
.....

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak () Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()
Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Resim yapmak () Sobe sobe () Ders çalışmak ()
Baş ve gövde hareketleri () Kitap okumak () Ödev yapmak () Top oyunları () Köşe kapmaca ()
Diğer(lütfen belirtiniz):.....
.....
.....

4. Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

.....
.....
.....
.....
.....

Ek 3'ün devamı

D. TENEFFÜS SAATİ & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak () Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()

Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları ()

Baş ve gövde hareketleri () İp atlamak () Saklambaç () Top oyunları () Köşe kapmaca ()

Diğer(lütfen belirtiniz):.....

.....

.....

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

.....

.....

.....

.....

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

.....

.....

.....

.....

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

.....

.....

.....

.....

E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDORU

9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir **okul koridoru resmi** çizer misiniz?

(İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.)

Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız.

.....

.....

.....

Ek 4. Öğretmenlere Uygulanan Anket Formu

Öğretmen Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğretmenlerin sınıf ve koridor alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: () Kadın () Erkek

Yaş:

Eğitim Verdiğiniz Sınıf:

Meslekteki Deneyim Yılınız:

B- GENEL SORULAR

1. Öğrenciler okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanır?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	
Sınıf	
Koridor ve Merdivenler	
Diğer(lütfen belirtiniz):.....	

2. Teneffüs süreleri sizce yeterli midir? () Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz?.....
.....

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde öğrenciler neler yapar? Hangi davranışları sergiler?

Oyun oynamak () Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()
Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Resim yapmak () Sobe sobe () Ders çalışmak ()
Baş ve gövde hareketleri () Kitap okumak () Ödev yapmak () Top oyunları () Köşe kapmaca ()
Diğer(lütfen belirtiniz):.....
.....
.....

4. Sınıfınızda teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini isterdiniz?

.....
.....
.....
.....

Ek 4'ün devamı

D. TENEFFÜS SAATİ & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrenciler neler yapar? Hangi davranışları sergiler?

Oyun oynamak () Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()

Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları ()

Baş ve gövde hareketleri () İp atlamak () Saklambaç () Top oyunları () Köşe kapmaca ()

Diğer(lütfen belirtiniz):.....

.....

.....

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

.....

.....

.....

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

.....

.....

.....

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabilmesini isterdiniz?

.....

.....

.....

9. Öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Olumlu:

.....

Olumsuz:

.....

E. HAYALİNİZDEKİ OKUL KORİDORU

10. Teneffüs saatinde öğrencilerin nasıl bir okul koridorunda zaman geçirmesini isterdiniz? Hayalinizdeki öğrenci koridoru sizce nasıl olmalıdır? Birkaç cümle ile anlatır mısınız?

.....

.....

.....

.....

Ek 5. Cevaplandırılmış Öğrenci Anket Formu Örnekleri

1A1

 Öğrenci Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğrencilerin sınıf ve koridorlar alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: ☒ Kız () Erkek

Yaş: 20

Sınıf: 1/A Ece

B- GENEL SORULAR

1. Okulda teneffüslerde en çok hangi mekânı kullanırsınız?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	1
Sınıf	2
Koridor ve Merdivenler	3
Diğer(lütfen belirtiniz):	4

2. Teneffüs süreleri sizin için yeterli midir? ☒ Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz?

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak ☒ Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek ☒ Dans etmek ()

Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Resim yapmak ☒ Sobe sobe () Ders çalışmak ()

Baş ve gövde hareketleri () Kitap okumak () Ödev yapmak () Top oyunları () Köşe kapmaca ()

Diğer(lütfen belirtiniz):

4. Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

S.a.f.k. söylemek isterdim

1

Ek 5'in devamı

D. TENEFFÜS SAATİ & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak () Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()
 Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları ()
 Baş ve gövde hareketleri () İp atlamak () Saklambaç () Top oyunları () Köşe kapmaca ()
 Diğer (lütfen belirtiniz): Okulda teneffüs

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Kaymayı bükülen parçaları seviyorum

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

yok

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

yok

E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDORU

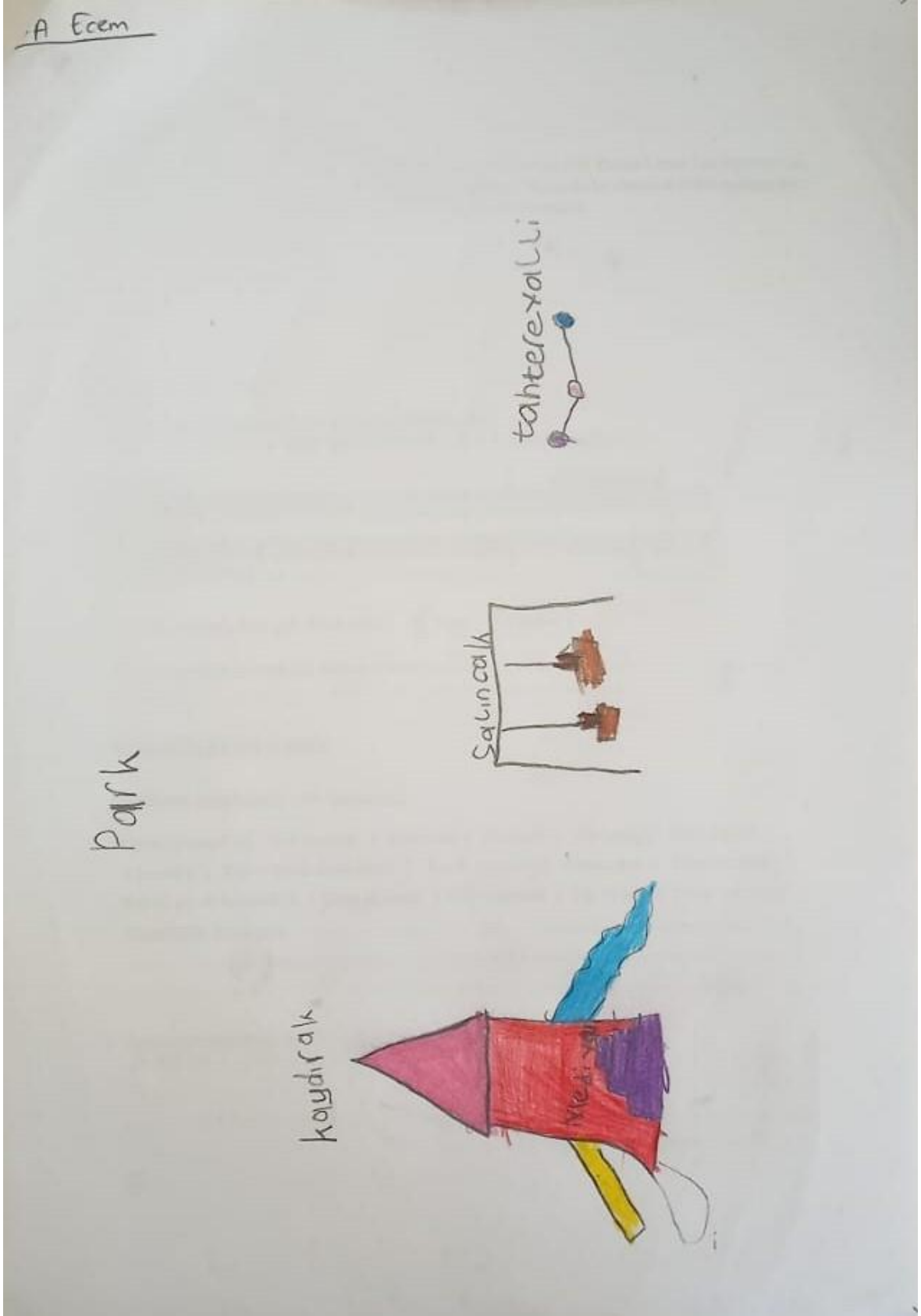
9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz?

(İstediğiniz kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.)

Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız.

Okul koridorunda keş ke salıncağı
olsaydı

Ek 5'in devamı

Ek 5'in devamı

2B14

Öğrenci Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğrencilerin sınıf ve koridorlar alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: ☒ Kız () Erkek

Yaş: 3.....

Sınıf: 2.B.....

B- GENEL SORULAR

1. Okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanırsınız?

(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	1
Sınıf	3
Koridor ve Merdivenler	2
Diğer(lütfen belirtiniz):.....4.....	4

2. Teneffüs süreleri sizin için yeterli midir? ☒ Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz?.....

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (x) Spor yapmak (x) Oturmak (x) Koşmak (x) Yürümek (x) Dans etmek ()
 Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Resim yapmak (x) Sobe sobe (x) Ders çalışmak ()
 Baş ve gövde hareketleri () Kitap okumak (x) Ödev yapmak () Top oyunları () Köşe kapmaca (x)
 Diğer(lütfen belirtiniz):.....

4. Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

kalebe oynamak saklambaç oynamak
 ebelemce oynamak şaklı yelden
 yüksek

Ek 5'in devamı

D. TENEFFÜS SAATİ & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (X) Spor yapmak () Oturmak () Koşmak (X) Yürümek (X) Dans etmek ()
 Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Sek sek (X) Sobe sobe (X) Zeka oyunları (X)
 Baş ve gövde hareketleri () İp atlamak () Saklambaç (X) Top oyunları () Köşe kapmaca (X)
 Diğer (lutfen belirtiniz):

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

geniş, sevimli, temiz, sevimli

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

dar, olması, sıkışık, sevmem

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

oyun oynamak, ip atlamak, saklambaç, oynamak
 kölebe, oynamak

E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDORU

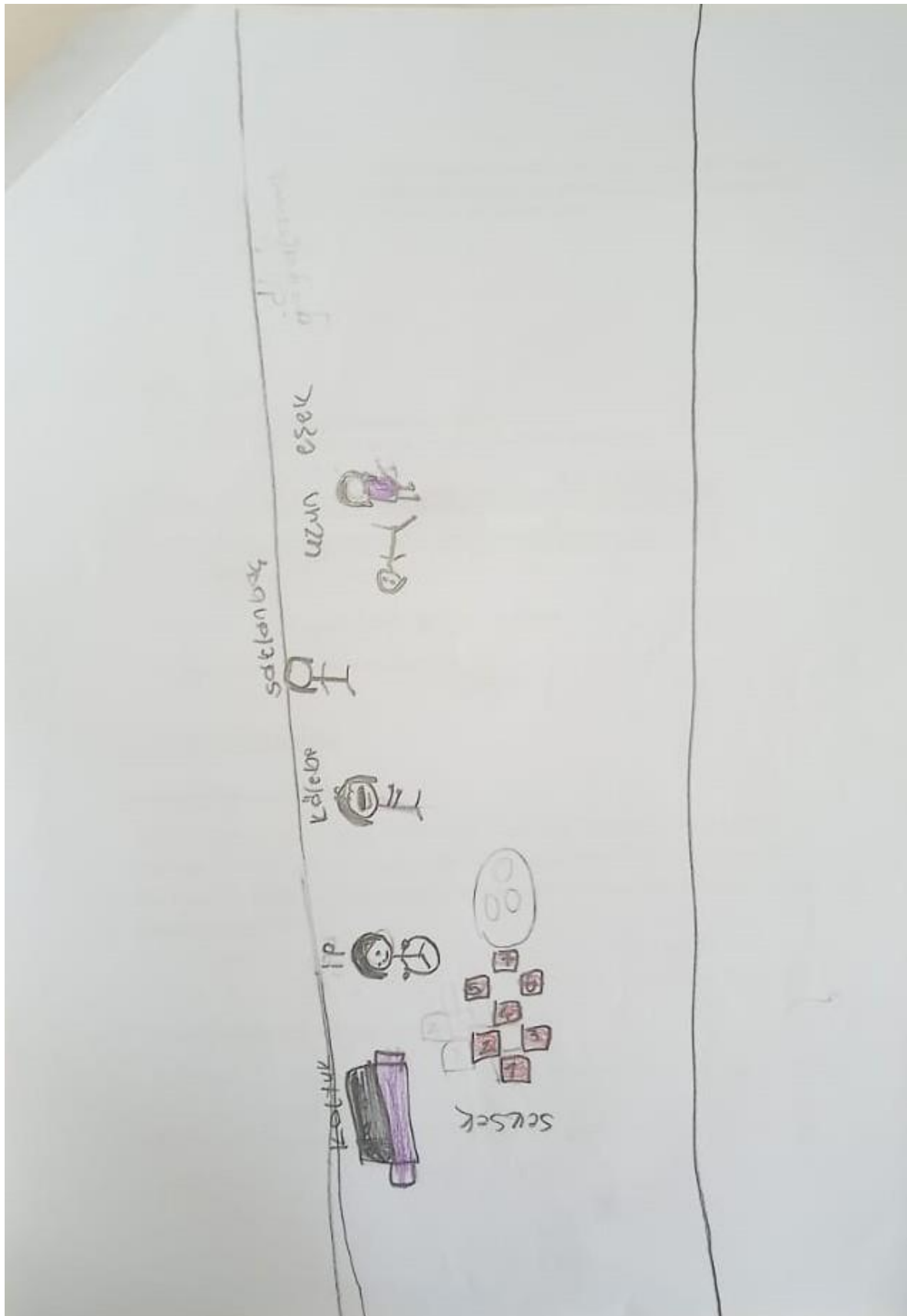
9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz?

(İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.)

Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız.

İp atlamak, köşe kapmaca, oynamak, saklambaç, oynamak, kölebe, oynamak, Sobe Sobe, oynamak

Ek 5'in devamı

3B11

Öğrenci Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğrencilerin sınıf ve koridorlar alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: (✓) Kız () Erkek

Yaş: 10

Sınıf: 3.B

B- GENEL SORULAR

1. Okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanırsınız?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	3
Sınıf	4
Koridor ve Merdivenler	2
Diğer(lütfen belirtiniz): Kütüphane	1

2. Teneffüs süreleri sizin için yeterli midir? () Evet (✓) Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz? Oyuna müz yarı
kelime

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (✓) Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()
Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Resim yapmak (✓) Sobe sobe () Ders çalışmak ()
Baş ve gövde hareketleri () Kitap okumak (✓) Ödev yapmak () Top oyunları () Köşe kapmaca ()
Diğer(lütfen belirtiniz):

4. Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

Top oynamak

Ek 5'in devamı

D. TENEFFÜS SAATİ & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (✓) Spor yapmak () Oturmak () Koşmak () Yürümek () Dans etmek ()
 Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri () Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları ()
 Baş ve gövde hareketleri () İp atlamak () Saklambaç (✓) Top oyunları () Köşe kapmaca ()
 Diğer (lütfen belirtiniz):

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Resimler

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

(Yorucu)
 Çok yorucu merdivenler.

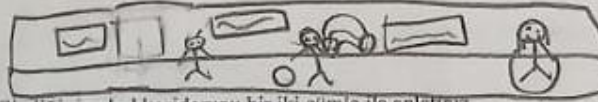
8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

Asansörle aşağı inmek.

E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDORU

9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz?

(İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.)

Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız.

Top oynamak ip atlamak dans etmek,
 (maç oynamak)

Ek 5'in devamı

432

Öğrenci Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğrencilerin sınıf ve koridorlar alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: (✓) Kız () Erkek

Yaş: 10

Sınıf: 4/B

B- GENEL SORULAR

1. Okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanırsınız?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	3
Sınıf	1
Koridor ve Merdivenler	2
Diğer(lütfen belirtiniz): <u>Okulda bahçe</u>	2

2. Teneffüs süreleri sizin için yeterli midir? () Evet (✓) Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz? Daha fazla süre olabilirdi

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (✓) Spor yapmak (✓) Oturmak (✓) Koşmak (✓) Yürümek (✓) Dans etmek (✓)
Zıplamak (✓) Kol ve bacak hareketleri (✓) Resim yapmak (✓) Sobe sobe (✓) Ders çalışmak (✓)
Baş ve gövde hareketleri (✓) Kitap okumak (✓) Ödev yapmak (✓) Top oyunları (✓) Köşe kapmaca (✓)
Diğer(lütfen belirtiniz): Yok

4. Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

İp atlamak isterdim

Ek 5'in devamı

D. TENEFFÜS SAATİ & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (✓) Spor yapmak (✓) Oturmak (✓) Koşmak () Yürümek (✓) Dans etmek ()
 Zıplamak () Kol ve bacak hareketleri (✓) Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları (✓)
 Baş ve gövde hareketleri (✓) İp atlamak (✓) Saklambaç () Top oyunları () Köşe kapmaca ()
 Diğer (lutfen belirtiniz): YOK

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Okulun duvarlarında resimler olması

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Kısa ve Dar olması

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

İp atlamak, voleybol oynamak, koşmak isterdim

E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDORU

9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz?

(İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.)

Oyun Alanı	Koşma Alanı	Yemek Pişirme Alanı
---------------	----------------	---------------------------

Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız.

Eğlenceli, uzun ve geniş

Ek 5'in devamı

4A12

Öğrenci Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğrencilerin sınıf ve koridorlar alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: ☒ Kız () ErkekYaş: 10Sınıf: 4/A

B- GENEL SORULAR

1. Okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanırsınız?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	1
Sınıf	3
Koridor ve Merdivenler	2
Diğer(lütfen belirtiniz): <u>arka bahçe</u>	4

2. Teneffüs süreleri sizin için yeterli midir? ☒ Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz?.....

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak ☒ Spor yapmak () Oturmak ☒ Koşmak ☒ Yürümek ☒ Dans etmek ()
Zıplamak ☒ Kol ve bacak hareketleri () Resim yapmak () Sobe sobe () Ders çalışmak ()
Baş ve gövde hareketleri () Kitap okumak () Ödev yapmak () Top oyunları ☒ Köşe kapmaca ☒
Diğer(lütfen belirtiniz):.....

4. Sınıfınızda teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

Tahtaya bir şeyler yazmak

Ek 5'in devamı

4 A12

D. TENEFFÜS SAATI & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yaparsınız?

Oyun oynamak (X) Spor yapmak () Oturmak (X) Koşmak (X) Yürümek (X) Dans etmek ()
 Zıplamak (X) Kol ve bacak hareketleri () Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları ()
 Baş ve gövde hareketleri () İp atlamak (X) Saklambaç (X) Top oyunları (X) Köşe kapmaca (X)
 Diğer (lütfen belirtiniz):

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Duvardaki resimler

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Yok

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde neler yapabilmek isterdiniz?

Kaşabilmek istardım
 Bir kantinimizin olmasını isterdim

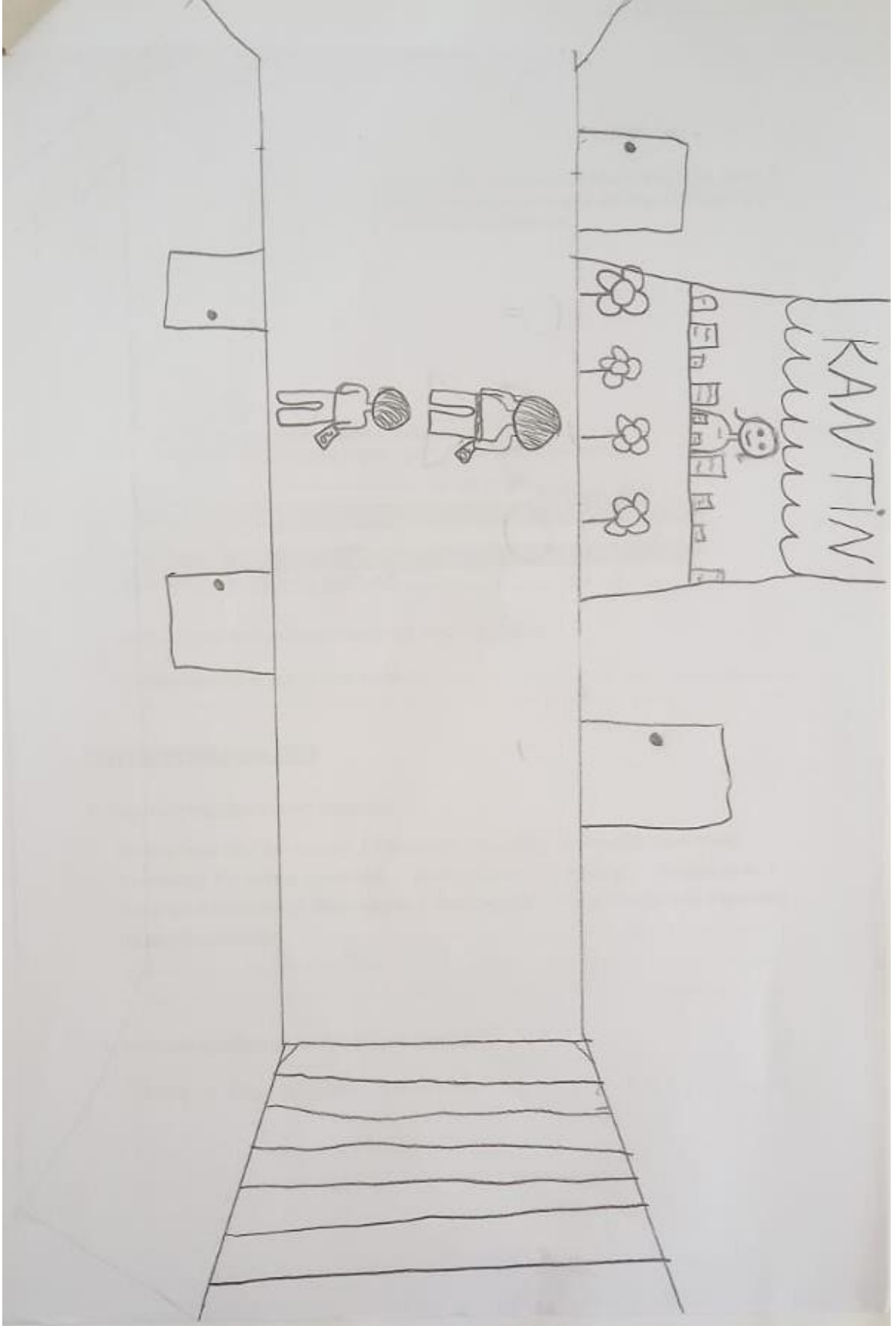
E. HAYALİNDEKİ OKUL KORİDORU

9. Teneffüs saatinde zaman geçirmek isteyeceğiniz bir okul koridoru resmi çizer misiniz?
 (İstedığınız kalem ve boyaları kullanarak resminizi çizebilirsiniz.)

Çizdiğiniz okul koridorunu bir iki cümle ile anlatınız.

Okulumuzda istediğim tek şey kantin

Ek 5'in devamı

Ek 6. Cevaplandırılmış öğretmen Anket Formu Örneği

39

Öğretmen Anket Kağıdı

Bu anket KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi kapsamında, Şehit Murat Yıldız İlkokulu üzerinde öğretmenlerin sınıf ve koridor alanlarına ilişkin memnuniyet düzeylerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

A-KULLANICI ÖZELLİKLERİ

Cinsiyet: (x) Kadın () Erkek

Yaş: 31

Eğitim Verdiğiniz Sınıf: 3. Sınıf

Meslekteki Deneyim Yılı: 9

B- GENEL SORULAR

1. Öğrenciler okulda teneffüslerde en çok hangi mekanı kullanır?
(En sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sırayla 1, 2, 3, 4. şeklinde işaretleyiniz.)

Mekanlar	Kullanım sıklığı
Okul Bahçesi	1
Sınıf	3
Koridor ve Merdivenler	2
Diğer(lütfen belirtiniz):	

2. Teneffüs süreleri sizce yeterli midir? (x) Evet () Hayır

Cevabınız hayır ise nedenini belirtir misiniz?

C. TENEFFÜS SAATİ & SINIF

3. Sınıfınızda teneffüslerde öğrenciler neler yapar? Hangi davranışları sergiler?

Oyun oynamak (x) Spor yapmak (x) Oturmak (x) Koşmak (x) Yürümek (x) Dans etmek (x)
Zıplamak (x) Kol ve bacak hareketleri (x) Resim yapmak () Sobe sobe (x) Ders çalışmak ()
Baş ve gövde hareketleri () Kitap okunak (x) Ödev yapmak () Top oyunları (x) Köşe kapmaca (x)
Diğer(lütfen belirtiniz):

4. Sınıfınızda teneffüslerde öğrencilerin neler yapabildiğini istersiniz?

Farklı yeteneklere hitap ederek oyun alanları yapılar
silk

Ek 6'nın devamı

D. TENEFFÜS SAATI & KORİDOR-MERDİVEN

5. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrenciler neler yapar? Hangi davranışları sergiler?

Oyun oynamak (✓) Spor yapmak () Oturmak () Koşmak (✓) Yürümek (✓) Dans etmek (✓)
 Zıplamak (✓) Kol ve bacak hareketleri (✓) Sek sek () Sobe sobe () Zeka oyunları ()
 Baş ve gövde hareketleri (✓) İp atlamak () Saklambaç () Top oyunları () Köşe kapmaca ()

Diğer (lütfen belirtiniz):

6. Okul koridor ve merdivenlerinin sevdiğiniz özelliklerini yazar mısınız?

merdiven korkuluklarında güvenlik sağlanması. Bilgi be-
 rikeli yerlerin bulunması.

7. Okul koridor ve merdivenlerinin sevmediğiniz özelliklerini yazar mısınız?

Daha aydınlık koridorlar olabildi.

8. Okul koridor ve merdivenlerinde teneffüslerde öğrencilerin neler yapabildiğini isterdiniz?

Farklı yeteneklere hitap edecek oyun alanları
 yapılabilir.

9. Öğrencilerin teneffüs saatlerini koridorlarda geçirmelerinin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?

Olumlu: iletişimi daha çok sağlanması

Olumsuz: Gürültü kirliliği ve kargaşanın olabilmesi

E. HAYALİNİZDEKİ OKUL KORİDORU

10. Teneffüs saatinde öğrencilerin nasıl bir okul koridorunda zaman geçirmesini isterdiniz? Hayalinizdeki öğrenci koridoru sizce nasıl olmalıdır? Birkaç cümle ile anlatır mısınız?

Farklı düzeylere hitap edecek alanlar oluşturulabilir.
 Özellikle ders konularına yönelik daha çok alan bu-
 lunabilir. (Eğlendirici ve öğretici)

ÖZGEÇMİŞ

Ebuzer ÖZEL, ilköğrenimini Alacahan ve Atatürk İlköğretim Okullarında tamamladıktan sonra lise eğitimini 2015 yılında Trabzon (Alpaslan) Lisesi'nde tamamladı. 2015 öğretim yılında Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık bölümünde lisans eğitimine başladı. 2019 yılında bu bölümden mezun oldu. 2020 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim dalında tezli yüksek lisans programına başladı. Halen yüksek lisans programına devam etmektedir. Orta derecede İngilizce bilmektedir.

